

EGYETÉRTÉS

Elfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Meddig fogja tűrni?

Irta: Kossuth Ferencz.

Budapest, október 18.

Lehetetlen nem mosolyogni, mikor a munkapárti delegáczió diadalmaskodó Auffenberg diadalmámorában ékesszólást enged meg magának.

E fényűzést az osztrákok előtt fejtette ki, nehogy a magyarok megirigyeljék.

Azt mondta a diadalmas hadvezér, hogy „lehet, hogy egyszer el fog következni a békének ezeréves birodalma, mikor a bárányok és a farkasok közösen fognak *legelni*.” Amikor majd a farkasok *legelni* fognak, akkor furcsa világ lesz; nem lesznek többé delegációk, amelyek a farkasokat jól etetik, *legelni* fognak a szegény farkasok komisz civil füvet.

De az idők lefolyása is más lesz akkor, mert amikor a béke birodalma majd bekövetkezik, azonnal mint ezeréves birodalom fog bekövetkezni és nem lassankint lesz ezeréves. Legalább ez a hadügyminiszter felfogása; az pedig bebizonyult, hogy neki jogosan lehet más felfogása, mint másnak.

Addig is Auffenberg nem irigyli a bécsiek százezreitől azt, hogy „vasárnaponként kísétálnak” és a „szabad természetbe kiözlötték bor és sör mellett élvezik a világ örömeit.”

Nem lehet senkinek az a benyomása, mikor a jó bécsieket a szabad

természetben inni látja — ugymond Auffenberg — hogy a „szemeiket kisajtolták volna” a hadügy költségei fedezésére.

Meg is nyugtathatjuk a diadalmas Auffenberget, hogy nekünk soha sem volt az a benyomásunk, hogy kisajtolták a bécsiek szemeit; mi soha sem hitünk annak, hogy „vakulj osztrák”, mi csak annak hiszünk, hogy „vakulj magyar”; de ezt hinni okunk van.

Mikor minden előbbeni megállapodás felretételével új százmilliókat kértek a haderőre, azonnal tisztában voltam azzal, hogy ez az összeg a mozgósításra kell.

Mindenféle más cél lett felsorolva, azért, hogy ez a valódi cél elhallgatható legyen; mert ha a mi monarchiánk mozgósít, ez biztosan jelzi, hogy a nagy prédázásnál a farkasok is ott akarnak lenni, de nem azért, hogy *legeljenek*. Szándékuk nem ily szelid; igaz, hogy nem jött el még az a bizonyos ezer év.

Hogy nem *legelni* akarnak „Ausztria-Magyarország” farkasai, arról első sorban a Balkán-félszigeten mindenki meg van győződve.

Az a tény maga is, hogy a Balkánon évtizedek óta hódítóvágygyal gyanúsított Ausztria-Magyarország egyszerre nagy hive lett a status quo fenntartásának, nem egészen természetes dolog. Éppen oly jól tudják Bécsben, mint a Balkán-félszigeten, hogy a státusquót csakis fegyveres beavatkozással fog lehetni fentartani, mert ha a négy

szövetkezett Balkán-állam győzedelmeskedik, ezektől csak fegyveres erővel fogna lehetni elvenni, amit meghódítottak; ha pedig a török győz, ezt Oroszország soha sem fogja annyira győzni hagyni, hogy annyira leverje a Balkán-államokat, hogy aspirációikat is kiverje belőlük. A statusquo fentartása tehát az intervenczióra kész ok. Ezt az okot már megszerezte magának és elraktározta Ausztria-Magyarország; s eljön annak az ideje, hogy a farkasok *legelni* menjenek.

Mindenesetre az európai háború valószínűsége némileg vesztett éléből azzal, hogy — ha igaz — Olaszország és Törökország közt létrejött a béke; mert ha e két hatalom közt fenmaradt volna a hadi állapot, Olaszország nem tűrhette volna tovább is azt, hogy más államok használhassák csatatérül a Balkán-félszigetet, csak éppen Olaszország nem.

Az a tény, hogy Olaszország egy egész évig tűrt, hogy szabad háborúviselési jogát oly erősen korlátozzák, mint ahogy tették a hatalmak, Olaszország nagy békeszeretetére vall. A tripoliszi háború lefolyása igen nagy bizonyosságául szolgált a hármasszövetség erősen korlátozó befolyásának és majd akkor is, mikor Ausztria-Magyarország a statusquo fentartásáért fegyveresen közbe fog lépni, reméljük, hogy ugyan csak a hármasszövetség ereje fogja talán fékezni örökké éber étvágyát.

Természetesen kapóra jön bizonyos

Elszámolás.

Irta: Falk Richárd.

(Utánnemzés tilos.)

(Zsur a Terézvárosban teával, kaviárral, keskeny kitiűzőkkel és több férfies nővel. Ez utóbbiak részben férjes asszonyok már, részben lányok, akik azok akarnak lenni. A társaság megszlik az öt szobában s a lehetőség határain belül menekül a nagy szalómból. Ott a ház leánya abban a hiszemben végez szájmozdulatokat, hogy ő egyszermind énekel. S nem akad bátor leány a társaságban, aki az ellenkezőjéről felvilágosítaná. Csak az öszbevegült ur tartja ki a kisasszony mellett hősies elszántsággal, miután nem hallja az éneket két okból. Először mert az ősz ur süket, másodszer zongorán kíséri az éneket. A zongorakíséret czápmódjára nyeli el a kisasszonyok a hangok eltalálására irányuló, meddő kísérleteit. Az ősz és süket ur még a kora délutáni órákban összeveszett a kisasszonnyal s visszautasítja ennek minden törekvését, hogy együtt haladhassanak a dal mezején, amelyről rémülten menekülnek a társaság tagjai.)

Torontáli Aladár, akiről nem tudnak egyebet, mint hogy valami olajgyárban „van”, mint a kullancs kapaszkodik bele abba a hőlgybe, aki semmiképpen sem tud megszabadulni tőle. A hőlgy a „széj” Agyaghné ezimen van forgalomban. Ittőzik a negyven év gondolatától s ezért visco-

désben és ruhában visszafelé tart a harminczes felé. Ugy jár-kél, mintha nem a saját kebele végezne ruhagombpattantó mozgásokat az ő vihegésének ütemeire, amely talán inkább asztmás légáramlathoz hasonló lélegzetvétel.

Néhány férfi kidülledt szemekkel, vágyakozó becsúlással szivja magába Agyaghné relijiének szégyeljes gömbölyű konturjait. Agyagh Dávidnál, e konturok tulajdonosnőjének birtoklójánál, csak Torontálit irigylik jobban. Torontálit, aki végre is arra kényszeríti az asszonyt, hogy elbujdosék vele a kevéssé elfoglalt dolgozószoba sarkába.)

Agyaghné: Nem értem, mit erőszakoskodik. Semmi szükségét sem érzem annak, hogy csevegjek magával.

Torontáli: Nem is csevegésről van itt szó. Néminemű elszámolásról.

Agyaghné: Nem tudok róla, hogy a maguk gyárától olajat vásároltam volna.

Torontáli: Finom gúnyjának beretvaélével borotválkozni szeretnék, ha ebben a pillanatban nem állanék komolyabb feladatok előtt. Különbén pedig azon sem kellene esdálkozni, ha az olajszakma vevői sorába számithaná Nagyságotat. Kisdéd dolgait olyan simán sikerült elintéznie, mintha olajjal kenték volna.

Agyaghné: Előadásának ezime ugye bár „Kisérletek a vicezelődés köréből?”

Torontáli: Inkább „az asszonyi csalafintaság körzetéből.” Nevezetesen emlékeztü-

méltoztatik: mi történt ez év márcziusának huszonkilencedik napján?

Agyaghné: A dátumra nem emlékezem, de ha jól eszlódom, Szonday-Szamekék palotájának a foyer-jában megrepedt egy vadonatúj glaciekeztium.

Torontáli: Oh, ez az isteni gúny! De a keztiumrepedés előtt volt valami. Nem?

Agyaghné: Igen. Maga utánam jött s a félhomályban beleharapott a vállamba, amire én — onélkül, hogy a harapós ur személyazonosságát megállapítottam volna — pofonütöttem.

Torontáli: Nem tagadom, az illető ur én voltam. Csakhogy ez előtt is történt valami.

Agyaghné: Nem emlékszem.

Torontáli: Felfrissitem az emlékezőtehetségét. Nos: mielőtt egy önfeledett pillanatban fogaim lenyomatát párnás vállpercetáján hagytam volna, kijelentettem Nagyságotnak, hogy vadul imádom. Bátor voltam összehasonlító értekezést tartani kedves férje éveinek száma s a magamé között. Felhivtam szives figyelmét bizonyos fizikai előnyökre..

Agyaghné: Igazat mond. Fizikai előnyök... ez volt a végszó. Elkkor felemltem a kezemet és...

Torontáli: Csakhogy a kézfelemlés közben kijelentette, hogy maga tisztességes asszony. S ez nekem utólagosan jobban fáj,

bécsi köröknek az, hogy Magyarországon most mindenre kész a kormány és pártja. Megszűnt itt kérdés lenni az, hogy mi sok, ami sok? Csak akarni kell legfelsőbb helyen és minden azonnal megvan. Az, hogy e helyzetet fel fogják tovább is használni, ez kétséget nem szenved.

Előkészülhet tehát a magyar nemzet arra, hogy amennyire csak lehet, meg fogják sarczolni és hogy a kormány és pártja semmit sem fognak megtagadni, semmit sem fognak megtagadni. Most már a delegátusok közt a Návay felfogása képezi az utolsó haladást: nem csak megadni mindent, de „könnyű szívvel” adni meg, amit kérnek.

A hadügyi kormány pedig elhiszi Návaynak, hogy örömet szerez a magyarnak az idegen nyelvű és jelvényű hadseregért fizetni. Ha „könnyű szívvel” fizetnek, mily könnyen lehet nekik ezt az örömet megszerezni.

Valóban az önmérséklés ritka példája lesz az, ha a hadvezetőség bármiben is mérsékelni fogja követeléseit. Miért ne venné el, amit neki minden bizonyára megadnak, ha úgy kívánja és a különbség csakis az, hogy némelyek aggódva, mások (a később jöttek) könnyű szívvel adnak meg mindent.

A végeredmény ugyanaz: a delegációk teljesen meg vannak győződve a „hadügyi tétel” szükségességéről és Aufferberg ezt tudomásul is vette, abban a beszédében, melylyel a farkasokat legeltette, le is szegte e tudomástétel . . . a folytatás pedig kisvártatva következik.

Meddig fogja ezt a magyar nemzet tűni?

Budapest, október 18.

Justh Gyula üdülése. Mint értesülünk, Justh Gyula, a függetlenségi és 48-as párt elnökének egészségi állapota most ugyan teljesen jó, mindazonáltal orvosai azt ajánlották, hogy üdülőkúrárt vagy hidegvizkúrárt, vagy délvidéki tengeri kúrárt

mint az a csattanás, amelynek eredő ereje egy új plombot vert ki a zápfogamból.

Agyaghné: Ha ismét ilyesmiket beszél, plombjai újabb veszedelemben forognak.

Torontáli: Engem nem lehet terrorizálni. Azóta azonban nagyságos asszonyom esedélatos ötletességgel tudott engem elkerülni. Pedig én nem maradtam ám tétlen. Nem csak a fejében könnyeimben megterheltem Önt egy találkozás erejéig.

Agyaghné: Nagyon érdekes. S milyen alapon?

Torontáli: Leszek olyan vakmerő és részletezni fogom a számlát. Nagyságodnak hatalmában állott, hogy engem meggyőzzön arról, vajjon csakugyan tisztességes asszony-e? Ön visszaélt ezzel a hatalommal, mert az ellenkezőjét hitette el velem. Lássuk csak, gondoltam magamban. Micsoda jogon is vert engem arcul ez az Agyaghné. Boesánat, de magamban már csak így szoktam mondani: „Ez az Agyaghné.” Költséget és fáradságot nem kímélve figyeltem nagyságos asszonyomat. Pontosan bejegyeztem megfigyeléseimet ebbe a kis aranyos jegyzőkönyvbe, amelyből hiteles adatokkal szolgálhatok. Lássuk csak, hogy rövid legyek, hetenként kétszer, de voltak esetek, hogy ötször is, el méltóztatott tűnni a Csoma-uteza huszonkettő számú ház kapujában. Utóljára tegnap volt ott látogatóban. Fölösleges megjegyezni, de nem haszontalan, ha hangsúlyozom, hogy a látogatások doktor Nyaál

használjon. Justh Gyula még nem döntött a kura és üdülhely dolgában, valószínű azonban, hogy ez a döntés rövidesen bekövetkezik és Justh Gyula valószínűleg hosszabb időre külföldre fog utazni.

Diktatura, vagy — mozgósítás.

— Erősebb eszközök Horvátországban. —

Lukács nem hívja össze a Házat.

— Hírek a politika világából. —

Budapest, október 18.

Bécsből is, Budapestről is megerősítik azt a hírt, hogy Horvátország már legközelebb katonai kormányzót kap, amivel azután végleg kiemelték sarkából a horvát alkotmányosság.

Eddig sem állott ez alkotmányosság a társországokban valami erős alapon, mert az erőszakos bánok és legutóbb Cuvaj királyi biztos bőven gondoskodtak arról, hogy Horvátország az alkotmányosság féltételével kormányoztassék. De legalább megőrizték a látszatot, legalább tisztelték az alkotmányosságban a papirosformát, ha már a gyakorlatban nem éltek vele. Most azonban ez a látszat is elvész és a tessék-lássék alkotmányos élet helyébe egész nyíltan odaterpeszkedik a katonai diktatura.

Közjogilag ez ellen az újabb alkotmány-sérelem ellen nem lehet elég energikusan tiltakozni. Magyarország és Horvátország egymásközi viszonyát az 1868. XXX. t.-cz. szabályozza, ebben pedig szó sincs katonai diktaturáról és egyebekről. Ilyenek létesítése tehát súlyos sérelme a szentesített magyar törvénynek, amiért ismét felelni kell majd Lukácsnak és társainak. És ez a felelősségrevonás meg is fog történni, mert a nemzetek jogaiért küzdő ellenzék meg fogja találni azt a formát, hogy Lukácséknak ez a büne sem maradjon megöröklatlanul.

A kérdésnek ezt a részét tehát elintéztünk tekinthetjük. Ámde komoly megfontolás tárgyává kell tenni a kérdést egy egész más szempontból, mely a katonai diktatura eszméjével egyidejűleg került felszínre. Ez pedig az, hogy a Horvátországban létesítendő katonai uralom csak takarója a monarchia harci ké-

szülődéseinek, amelyek a Balkánon való újabb operációkra vonatkoznak.

Ugyanis a katonai diktatura szükségképeni járuléka az, hogy a diktatura működésének egész területe katonailag pacifikáltassék, illetve megszállassék. A katonai diktatura tehát magával hozná azt, hogy Horvátországba nagyobb katonai erő összpontosítottassék, sőt talán azt is, hogy a részleges mozgósítás Horvátország egész területére elrendeltessék. Ilyképpen a monarchia — tekintve azt, hogy Bosznia is katonai kormányzat alatt áll, — a balkáni határokon oly hatalmas haderő felett rendelkezne, amely elegendő volna arra, hogy a háborús műveletek a Balkánon bármely pillanatban megkezdhetők legyenek.

Ezenkívül elkerültetnék külföld előtt az a feltűnése, hogy Ausztria-Magyarország mozgósít, mert ilyképpen mozgósítás nélkül is el volna érhető az, hogy a csapatok megfélemlítési helyeikre eljuthassanak. Aféle válasz akarna ez lenni az orosz próbamozgósításra, amiből a monarchia igen sokat megsejthetett és igen sokat tanult is.

Ma még nem lehet tudni, hogy ez a kombináció mennyire állja a helyét vagy sem. De az az egy bizonyos, hogy akkor, amikor Európa szemé Ausztria-Magyarországon függ, hogy mit fog tenni a Balkánon, akkor egy váratlan és ok nélküli katonai intézkedésnek lehetetlen távolabbi háttérét is nem keresni. Ez a háttér pedig, kétségkívül nem Horvátországban, hanem a Balkánon van.

A politika mai eseményeiről híreink egyébként itt következnek:

A delegációk összehívása.

A magyar és osztrák kormány — mint tudvalevő — megállapodott abban, hogy a delegációkat november hó 5-ére hívják újból össze. Ebből az alkalomból magyar részről felvetődött az a kérdés, hogy az új delegáció összehívásának kihirdetése céljából szükséges-e a képviselőház összehívása is? Lukács László miniszterelnök álláspontja az, — amit tegnap a munkapárt klubjában is kifejtett, — hogy a képviselőház összehívása nem szükséges. A miniszterelnök elegendőnek tartja, ha a delegációk összehívását a hivatalos lapban hirdetik ki.

Brunó ügyvéd urnak szólnak . . . Ne vonogassa a vállait . . .

Agyaghné: Igen is vonogatom. Oda megyek, akkor, amikor akarok. Mi köze hozzá?

Torontáli: Egyelőre azt kívánom megállapítani, hogy a pofont, ott a foyerban, már mint nem tisztességes asszonyt adta.

Agyaghné: Torontáli urrrr!

Torontáli: Ne pazarolja az „r” betűket. Naplót vezettem nagyságos asszonyom házassági ügyi kihágásairól.

Agyaghné: Röviden. Mit akar?

Torontáli: Rövidségről szó sincs. Amit akarok, az a következő: menjen ki az előszobába, vegye magára a belépőjét. Észrevétel nélkül lemehet. A kapu előtt áll a kocsim. Üljön bele. Én utána megyek. El fog jönni hozzám.

Agyaghné: Csak?

Torontáli: Csak! Külömben pedig mindent elmondok a férjének.

Agyaghné: Hízen ez zsarolás!

Torontáli: Csak hallgatási díj.

Agyaghné: Nem megyek. De magát itt hagyom . . .

Torontáli: Maradjon, kérem. Üljön le. Lásza, én egyenes ember vagyok. Bejelentem Önnek, hogy mindent elmondok a férjének. Gondoljon a botrányra, az elválásra . . . Maga nevet?

Agyaghné: Rosszul szötte meg a hálóját uraságod, aki halászlát jogot óhajt szerezni a zavarosban. Tudja mit? Menjen az aramhoz. Mondjon el neki mindent. Meg-

nyugtatom, hogy nem lesz válópör, se botrány belőle, minthogy a hozományom az üzletbe van befektetve, nem válik el tőlem. Mondja meg neki, hogy doktor Nyaál Brunó a szeretőm.

Torontáli: Ugy? Jó, megyek! Csak megkeresem előbb doktor Nyaál urat . . . Hopp! De felszökött a helyéből!

Agyaghné: Mit akar maga a doktorral?

Torontáli: Csak azt kérdezem meg tőle, van-e tudomása arról, hogy Nagyságod megcsalja őt, a kedvesét, Thimý László vasúti tisztviselő urral. Mert jegyzeteimben erről az urról is szó esik. Nagyságod több ízben megfordult ennek az urnak a karjaiban.

Agyaghné: Torontáli ur!

Torontáli: Boesánat, de az ember nem lehet finom, amikor a maga érdekeit védelmezi. Mért éppen dr. Nyaál s nem én? Mért Thimý és nem én? Nos: igen vagy nem? Tudom én, hogy a férjétől nem félek, de ettől a esontos doktortól több a respektusa, mint hat férjtől. Egy perc gondolkozási időt hagyok csak. Ellenkező esetben bizonyítékaim tömegét fogom doktor Nyaál ur elé tární s bizonyítom, hogy Nagyságod nem csak a férjét, de a barátját is megcsalogatja. Hallgat? Jó, Nyaál doktor ur, szabad egy szóra?

Agyaghné: Nem hallja ugye se . . . maga utálatos!

Torontáli: Tehát?

Agyaghné: Jöjjön utánam . . .

Katonai uralom Horvátországban.

Ma bécsi forrásból több oldalról megerősítik azt a hírt, hogy Horvátországban már legközelebb katonai diktatúrát fognak életbeléptetni. A katonai kormányzat élére egy közös hadseregbeli tábornok kerül, akit királyi biztos címmel látnak el és a kormányzás időtartamára szolgálaton kívüli viszonyba helyeznek.

A hír megerősítése politikai körökben nagy izgalmat keltett és még munkapárti oldalról is tiltakozást váltott ki.

Gróf Khuen-Hédervary Károly, volt miniszterelnök, aki mint volt horvát bán alapos ismerője a horvát politikai viszonyoknak, szintén tudomást szerzett a felháborító alkotmányellenes merényletről és a következőképp nyilatkozott:

— Keddén jöttem haza Bécsből és itt értesültem e hírről. Előzőleg semmi tudomásom sem volt róla, Bécsben sem hallottam, hogy ilyet terveznek és mondhatom, hogy *ma sem hiszem, hogy Horvátországban tényleg katonai uralmat létesítenének.* Az én delegációs beszédemből éppenséggel nem lehet kiolvasni olyat, hogy én katonai uralmat, vagy valami különleges rendelkezést tartok szükségesnek Horvátországra. Én csak rámutattam a tényleg létező trialisztikus törvényekre és felhívtam azokat, kiknek érdeke a monarchia két államában a dualizmus fentartása, hogy tartsanak össze és értesék meg egymást. Ez azonban *egyáltalában nem teszi indokolttá a katonai uralmat. Lehet, hogy egyesek fejében megfordult ilyen terv, de mondhatom, én nem akartam és hivatalosan nem is volt erről szó.* A mai viszonyok között *a katonai uralmat nem tartom szükségesnek.* A mostani rendszer állja a helyét, elvégzi a feladatát, a legnagyobb csend van Horvátországban és *igy semmi ok sincs arra, hogy ilyen rendkívüli intézkedés történjék.* Erre csak akkor kerülhetne sor, ha valami különös ok volna rá. Ilyen ok pedig nincs.

Josipovich Géza horvát miniszter így nyilatkozott:

— Nekem nincs tudomásom róla, hogy Horvátországban katonai uralom készülne. Kormánykörökben nem is tárgyaltunk erről. Az erre vonatkozó híreket Horvátországból szokták lanszírozni azok, akik azt hiszik, hogy ha királyi bizottság útján nem sikerül békét teremteni, akkor katonai uralommal ezt el lehet érni. Én nem ebben találok a helyzet orvosságát. *Budapestben kell megállapodásra jutnunk a horvát kérdésben, itt kell megállapítanunk, hogy miben van a horvátoknak igazuk. Össze kell hívni a horvát országgyűlést és ott szabad teret kell engedni minden olyan kérdésnek, amely az autonómia hatáskörébe tartozik, de vissza kell tartani őket minden külpolitikai, vagy olyan kérdés tárgyalásától, mely a magyar állam integritása ellen irányul.* Ha ez nem sikerülne, föl kell ezlatni az országgyűlést, de az új választásoknál már a nép látná, hogy Magyarország mindent megtett az ő kibékítésük érdekében. Súlyosítja a helyzetet az egyes magyar lapoknak támadása, mert ezek azt a hitet ébresztik külföldön, hogy Horvátországban tényleg rémuralom van.

A bekövetkezendő katonai uralom külüben már előreveti árnyékát azokban a sajtóüldözésekben, amelyek Horvátországban megkezdődtek. Így *Bilian Zvonimir*, a „Novosti“ szerkesztőjét, a „Pesti Hírlap“ zágrábi tudósítóját szerdán délután a zágrábi rendőrség letartóztatta és csak a késő éjjeli órákban bocsátotta szabadon, de egyáltalán értésére adta, hogy *állandó őrizet alá helyezi.* Haz. kutatást is tartottak nála. Mindezt pedig ama gyanu alapján, hogy *Bilian Zvonimir* szolgáltatja a kompromittáló híreket Cuvaj királyi biztosról. A Pesti Hírlap felelős szerkesztője jelentést tett az esetről a nemzetközi sajtósövetség elnökének.

Ezzel a letartóztatással kapcsolatban történt egy másik eset, amelyről már tegnap hírt adtunk, hogy egy gráci ujság zágrábi tudósítóját, *Bauer Antal* tegnapelőtt este öt évre kitiltották Zágrábról.

Ilyenek ma a horvát sajtóviszonyok.

Bécsi beavatott körökből a horvát katonai diktatúra tervéről a következőket jelentik:

Az eszme, hogy Horvátország Kormányzása az alkotmányosság teljes helyreállításáig egy katonai személyiségre bízassék, *horvát részről ismételt javaslattal hozott.* Ez a megoldás teljesen analóg volna a bosnyák válság megoldásával, amelynél ugyancsak egy magasrangú katona került a kormányzat élére. A legutolsó időkben a balkáni háborus eseményekkel kapcsolatban *irányadó körök komoly mérlegelés tárgyává tették ezt az eszmét, de mindeddig nem jutott el a kérdés a döntő tanácskozásiq.* És ezidőszertint nincs is tervbevéve az, hogy Horvátországban rendkívüli katonai rendszabályokhoz nyuljanak, épp az erre vonatkozó hírek vatólanok.

Zágrábban a hivatalos körök eddig mit sem tudnak a létesítendő katonai uralomról. Jól értesült körökben teljesen valótannak mondják azt a Bécsből származó hírt is, mintha *Cuvaj* Fede királyi biztos már be is adta volna lemondását. *Horvát* teszik, hogy a királyi biztos ilyenféle elhatározására semmiféle ok sincs.

Cuvaj még dolgozik.

A Balkán csödbe jutott biztosító társulat csilási pöre — mint Zágrábról jelentik — mind nagyobb mérvet ölt. Jellemző, hogy ezen sörben éppen olyan politikusok vannak kompromittálva, akik mindig a trialisztikus álláspont mellett foglaltak állást. Ma a Balkán ügyével kapcsolatban *dr. Sachs ügyvédet tartóztatták le,* aki szintén az államjogi ellenzék politikusaikhoz tartozott és a jogpárt pénzügyi szakembereként szerepelt. *Dr. Sachs* a jogpárt lapjaiban cikkekkel közzétette Horvátország pénzügyi önállóságáról. Az ügyvéd felekezéssel élt letartóztatása ellen, azonban a zágrábi törvényszék tanácsa *nem adott helyt a felekezésnek.*

Ezenkívül a horvát diákokra is kiterjed Cuvaj figyelme. Így a prágai egyetemen beiratkozott horvát diákok a zágrábi közoktatási kormánytól felszólítást kaptak, hogy hagyják el a prágai egyetemet és más *osztrák egyetemre iratkozzanak be.* Azok a horvát egyetemi hallgatók, akik állami ösztöndíjakat élveznek, *elvonstik stipendiumukat,* ha nem engedelmessé válnak az utasításnak. A horvát közoktatási kormányzat az az intézkedése arra vezethető vissza, hogy a prágai egyetemen a legutóbb nagy tüntetések voltak *Cuvaj* királyi biztos kormányzása és törvénytörései ellen.

Vámközösség a Balkán-államokkal.

Bécsi híradás alapján tegnap mi is megemlékeztünk arról, hogy a magyar delegáció több tagja állítólag komolyan foglalkozik egy olyan tervvel, mely megvalósulása esetén Magyarország, Ausztria és a Balkán-államok között *felbonthatatlan vámközösséget* létesítené. Erre vonatkozólag a Magyar Gazdaszövetség lapja: a „Gazdaszövetség“ ma a következőket írja:

Egyik német lap útján az egész napisajtót bejárta az a hír, hogy a magyar delegáció több tagja, sőt egy vezérállásban levő magyar államférfi is odanyilatkozott, miszerint *a Balkán-államokkal egy felbonthatatlan vámközösségnek* mincennek komolyabb akadályai és a novemberi delegációs ülészak már egy indítvány révén foglalkozik is ezzel a tervvel. De azért annak, hogy a német lap értesülésének komolyságában kételkedünk, *a legszerencsétlenebb agyrémnek kell bélyegeznünk* az állítólagos magyar államférfi tervét s ha a delegációban akad valaki, aki ezt a kores eszmét magáévá teszi, majd meg fogja látni a delegáció, *milyen elkeseredett visszahatást fog szülni* oklatan támadása a magyar mezőgazdasági termelés ellen. Ma már a legkisebb magyar gazda is tudja, hogy egy a Balkán-államokkal való vámterületi közösség *egyenest feláldozása lenne* nemcsak állattenyésztésünknek, hanem gabonatermelésünknek is.

Tiltakozó népgyűlés Pozsonyban.

E hó 20-án, vasárnap a pozsonyi ellenzék tiltakozó népgyűlést fog rendezni. A népgyűlést vasárnap délután három órakor a primási palota előtti téren kellett volna megtartani, a polgár-

mester azonban — miként a nyáron — most sem engedte át a teret, azzal az indokolással, hogy a közelben építenek. A polgárság ma este a Stefánia-kávéházban összejövetelt tart, hogy más helyet állapítson meg a népgyűlés színteréül. A népgyűlés elnökéül *Szilágyi Ottó* volt függetlenségi párti képviselőt kéri fel. A gyűlésre meghívták táviratilag a szövetség ellenzéki pártokat és a szocialdemokrata pártot is.

Kecskemét a kormány ellen.

Kecskemét város polgársága, a jövő vasárnap, október hó 27-ikén nagygyűlést rendez, hogy fel-emelje tiltakozó szavát a kormány alkotmánytörő cselekedetei ellen. A nagygyűlés rendkívül impozáns lefolyású lesz, mert résztvesz azon újszólván az egész alföldi magyarság. Már eddig is számos kerület, város és község jelentette be, hogy küldöttségileg képviselteti magát, így Czegléd, Kiskunhalas, Kunszentmárton, Monor, Kiskunfélegyháza, Kunszentmiklós, Halas stb. A nagygyűlésre az egyesült ellenzék számos tagja is leutazik. Kecskemét város polgársága nagyban készül a vendégek fogadására.

Budapest, október 18.

Az új véderőtörvény végrehajtása. A honvédelmi miniszter leiratot intézett a székesfőváros tanácsához, amelyben az új véderőtörvényi utasítás rendelkezéseinek kibocsátásáig értesítette a főváros tanácsát, hogy a „tartalékos“, illetőleg póttartalékos viszonyban teljesítendő utolsó fegyvergyakorlat alól fölmentetnek azok, akik állománybavételük alkalmával valamely katonai bizottság előtt kimutatták, hogy a tornászati és a lövészet terén bizonyos előképzettségük van. Az átirat pontonként felsorolja, hogy a tornában és a lövészetben mennyire kell terjedni a képzettségnek, továbbá előírja, hogy milyen módon bizonyítandó be ez a képzettség. A kedvezmény az önkéntesekből lett tartalékosokra nem terjed ki. A kedvezményre való igényt az illető szolgálatra kötelezetteknek állománytestüknél kell érvényesíteniük és pedig a tényleges szolgálathoz való belépésük, illetve az első katonai kiképzetés megkezdése alkalmával. Az 1912. évre az érvényesítés végső határidejéül október 31-ikét tűzték ki.

A kipróbált Dreadnought. A Viribus Unitts hadihajó útegeivel az első löpróba, melyek a tüzérségi felszerelés és a hármastornyok új rendszerének kipróbálása végett rendeztetnek, az utóbbi három napban mentek végbe. A többi között hajósortúzek történtek haditöltéssel mind a tizenkét 30.5 kaliberes ágyuból. A hajó és a tüzérségi felszerelés semmiféleképp nem rongálódott meg. Minden a legkielégítőbb módon megfelelt. Új Dreadnought-típusunk tehát teljesen sikerült konstrukcióval bír.

KÜLFÖLD.

Gróf Berchtold Olaszországban. Rómából jelentik: A Stefáni-ügynökség jelenti: Berchtold gróf osztrák-magyar külügyminiszter október 20-án elutazik Bécsből, hogy bemutakozzék az olasz királynak és találkozzék San Giuliano olasz külügyminiszterrel. Berchtold gróf október 20-án este neje és Hoyos gróf kíséretében Pizába érkezik. San Giuliano márké e hó 20-án este indul Pizába. Október 22-én a két miniszter Pizából San Rossoreba utazik, ahol az olasz király fogadja őket. Az olasz királyi pár dejeuner ad, amelyen Berchtold gróf, Berchtold grófné, San Giuliano márké és más személyiségek, kik ebből az alkalomból jönnek Pizába, vesznek majd részt. Pizában jelen lesznek Mérey Kajetán kvirináli osztrák-magyar nagykövet, Avarna hercege bécsi olasz nagykövet, Di Scalea külügyminisztériumi államtitkár, Bollatti külügyminisztériumi vezértitkár és De Martino külügyminisztériumi kabinetfőnök.

Vihar az angol alsóházban. Londonból jelentik: Az alsóház tegnapelőtti ülésén késő este viharos jelenet történt. Kevéssel az ülés vége előtt *Rawlinson* kérdést intézett Lloyd George miniszterhez egy körrendelet ügyében, amelyben a miniszter bizonyos jelentéseket kér a földbirtokbizottságtól a földbirtokosokra vonatkozólag.

Rawlinson izgatottan jelentette ki, hogy nem tartja fair eljárásnak olyan jelentéseket átvenni a földbirtokosokra vonatkozólag, amelyekben foglalt esetleges vádak azoknak nem áll módjukban visszautasítani. Lloyd George miniszter kijelentette, hogy csak bizonyos vidékekről kért bejelentéseket a munka-, lakás- és bérvizonyokról, a beérkezett értesítéseket azonban titokban kell tartani. Erre a kijelentésre az ellenzék soraiban óriási

lárma tört ki. A kiáltások és sípolások vad hangzavarában Lloyd George nem tudott tovább beszélni. Tizenegy óra tizenöt perczkor az elnöknek a Guillotine-szabály szerint be kellett zárnia az ülést. Amikor Lloyd George még helyén maradt, több gyalázó kiáltás hangzott feléje. A kormány-párt azonban akkor parázs tüntetést rendezett George mellett. Rövid idő múlva aztán kiürült a terem

telen nyulni és az ottomán kormányra hárítja át az egész felelősséget a Bulgária és az ottomán birodalom közti diplomáciai viszony megszakításáért.

A bolgár kormány ezenfelül utasította Szarafov követet, közölje a portával, hogy Bulgária jegyzékének átadása időpontjától Bulgária háborús viszonyban állónak tekinti magát és hogy a követ, miután misszióját befejeztnek tartja, Konstantinápolyt a legrövidebb időn belül elhagyja és kijelenti a portának, hogy a Bulgáriában lakó ottománok, ha óhajtják, elhagyhatják az országot, azok azonban, akik inkább ott akarnak maradni, számbatnak a törvények védelmére.

A bolgár király manifesztuma.

Szófia, október 18. Ferdinánd király a következő manifesztumot intézte a nemzethez:

Bolgárok! Huszonöt éves uralkodásom alatt mindenkor békés kulturmunkával törekedtem Bulgária haladását és boldogulását és dicsőségét előmozdítani és az volt a vágyam, hogy a bolgár nemzet ezen az uton haladjon mindig előre. A gondviselés azonban másképp határozott. Elérkezett a pillanat, amikor a bolgár faj hivatva van a béke áldásairól lemondani és fegyverhez nyulni, hogy egy nagy problémát valósítson meg. Tul a Rilon és Rhodopén a mi vérokonaink és hitsorsosaink mind a mai napig, 35 évvel a mi felszabadulásunk után, nem voltak oly szerencsések, hogy emberi és elviselhető életsors jött volna osztályrészükül. Minden fáradás, amely e cél elérése érdekében történt, mind a nagyhatalmak, mind a bolgár kormány részéről, nem teremtettek oly állapotokat, melyek a keresztényeknek lehetővé tennék, hogy emberi jogokat és szabadságokat élvezhessenek. A balkáni szlávok könnyei és a milliónyi keresztények jajkiáltásai meg kellett, hogy indítsák szívünket, akik fajrokonai és hitsorsosai vagyunk és szabadságunkat és békés életünket egy nagy keresztény felszabadítónak köszönhetjük. És a bolgár nemzet megemlékezett a *császáradítónak* prófétai szavairól, hogy a *szent művet végig meg kell valósítanunk*. Békészeretünk ki van merítve. A törökországi keresztény lakosság segítésére nem maradt más eszközünk, mint a fegyver. Látjuk, hogy csak ezzel az eszközzel tudjuk nekik biztosítani az élet és a vagyon védelmét. A török provinciákban uralkodó anarchia még a mi nemzeti életünket is veszélyeztette. Az istípi és kocsanai mészárlások után a török kormány ahelyett, hogy a sujtottaknak, amint mi kívántunk, igazságot és elégtételt adjon, *elrendelte haderőinek mozgósítását*. Hosszantartó türesem ily módon erős próbára tetett. Az emberi és keresztényi érzések és a szent kötelesség, hogy a testvéreknek, ha kiáltás fenyegeti őket, segítségükre siessünk, valamint Bulgária becsülete és méltósága azt a parancsoló kötelességet hártották ránk, hogy a haza védelmére kész fiainkat zászló alá hívja. Ügyünk igazságos, nagy és szent. Benső hittel a Mindenható védelmében és segítésében, tudomására adom a bolgár nemzetnek, hogy a *törökországi keresztények emberi jogaiért a háború meg van üzenve*. Megparancsolom a *vitéz bolgár hadseregnek, hogy török területre vonuljon*. A mi oldalunkon és velünk harcolnak ugyanazon célért a közös ellenség ellen a Bulgáriával szövetséges balkáni államok: *Szerbia, Görögország és Montenegró* hadseregei. A kereszt és a félhód a szabadság és a zsarnokság eme harcában felelősen fog fordulni a rokonszenve mindazoknak, akik szeretik az igazságot és a haladást. E szimpátiák tudatában a vitéz bolgár katona emlékezők meg atyáinak és elődeinek hőstetteiről és tanítómesterének, az orosz szabadtónak *vitészségéről* és győzlemlről győzelemre haladion. Előre! Isten legyen velünk!

A manifesztumot a király írta alá és a miniszterek ellenjegyezték.

A katonai táborban tegnap ünnepélyes istentiszteletet tartottak a bolgár fegyverek győzelméért. A már a határon lévő csapatoknál is ünnepélyes tábori misét mondtak. Holnap korán reggel az összes szófia templomokban megkondulnak a harangok, hogy a templomokba szólítsák a lakosságot, ahol a szöszékről fogják a királyi proklamációját kihirdetni.

Szerbia jegyzéke.

Belgrád, október 18. A szerb kormány a konstantinápolyi szerb követnek tegnap a következő instrukciókat adta:

A balkáni háború.

Eldőlt a koczka. — Kölcsönös hadüzenetek. — Törökország négyfelé harcol. — A montenegrói vérengzések. — Bolgár és szerb harczok. — Görögországgal tárgyal a porta. — Oroszország támogatja a balkáni államokat. — Az albánok nem hazaáruulók.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 18.

Talpon állanak az összes balkáni államok. Montenegró után most már megkapta a porta a többi államok hadüzenetét is, de ugyanakkor már utban volt a porta hadüzenete a balkáni államoknak. Montenegróval már nyílt, véres harczok folynak, a bolgár sereg is megütöközött a török sereggel, amely most háromfelé van elosztva. A harmadik részen Szerbia ellen harcolnak nagy erővel a török csapatok. A hadüzenettel egyidejűleg a szerb csapatok nagy haderővel benyomultak a koszovói vilajet területére. Egy hadoszlop Javornál átlépte a török határt és most Mrdar és Sjenica ellen nyomul előre. A másik hadoszlop a raska-novibezári vonalon menetel, a harmadik pedig átkelt Mrdarnál a határon és Pristina ellen nyomul. A főhaderő Ristovánál török területre lépett és a vasutvonal mentén Üszküib felé halad. Küstendilnél a szerb—bolgár csapatok Egri Palanka felé sietnek s onnan Üszküib a cél. Mrdarnál heves ütközet volt szerbek és törökök közt, a szerbek visszaverték a törököket, erődtéseiket lerombolták és a szerb előőrsök vonala már közel van Pristinához. A ristovác-üszkübi vonalon a szerbek a török vasutat a harmadik állomásig megszállották. Szóval ez idő szerint itt a leghevesebbek a harczok.

Szenzációs hír gyanánt kelt szárnyra, hogy az albánok elpártoltak Törökországtól és a szerb sereghez csatlakoztak. Ez a hír azonnal valószínűtlenné hangzott és ki is derült, hogy csak Szerbia híreszteli.

Az albánok között kudarcot vallott a szerb kormány bujtogatása, amelynek az volt a célja, hogy az albánokat a szerb sereghez csalogassa. Tízezer albán van már eddig is a török seregben, sőt Üszküib és Skutari között az albánok harcolnak a legelkeseredettebben a szerb előőrsök ellen. A mirditák, akiknek semlegességében annyira bizott Montenegró, felesküdték a szultánnak és a török seregben fognak harcolni a közös ellenség ellen. Az albánok magatartása nagy jelentőségű esemény és a szövetséges Balkán-államokra nézve valóságos csapás.

Görögországgal egészen más állásponton van Törökország, amely nem tekinti Görögországot olyan esküdt ellenségének, mint a többi balkáni államokat. Sőt a porta valami olyan megoldáson gondolkodik, amely feloldaná Törökországot a déli határon viselendő háború terhe alól. Noha a görög követnek a

porta elküldte utlevelét, mégis folynak a tárgyalások a török kormány és Görögország között a konstantinápolyi görög patriarcha közvetítésével, hogy Görögországot a négyes Balkán-szövetségből kivonják és ezáltal eltérítik eddigi politikájától, amely természetellenesen a három szláv Balkán-államhoz csatolta. Ha sikerül Görögországot megbékíteni, akkor a török hadsereg harcokéssége sokat fog nyerni, mert csak három fronton kell felvennie a küzdelmet. Kiamil pasa vállalta a feladatot, hogy a kormány nevében a görög patriarchával tárgyal és készségesen megígérte, hogy a patriarcha kívánságához képest fog a porta változtatni azon a rendeleten, amely az ellenséges államok Törökországban élő alattvalóival szemben követendő bánásmódról szól. A tárgyalások még a kezdet legelején vannak, de eredménnyel biztatnak.

Mai táviratainkat itt adjuk:

Háromfelől hadüzenet!

Talpon az összes balkáni államok.

Athén, október 18. Az athéni távirati iroda jelenti:

Szerbia megüzente Törökországnak a háborút. Bulgária ugyanígy cselekedett. Miután Görögország nem akart elmaradni szövetségeseitől, utasította konstantinápolyi követét, hogy a portával közölje Görögország hadüzenetét, egyúttal testvéri üdvözlését küldte a szövetséges nemzeteknek.

A hadüzenetek Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, október 18. A lapok külön kiadásban közlik Szerbia, Bulgária, és Görögország hadüzeneteit. A *meccetekben imákat mondanak a török fegyverek győzelméért. Mindenfelé nagy lelkesedés és harci kedv uralkodik.*

Bulgária jegyzéke a portához

Szófia, október 18. A bolgár távirati iroda jelenti: A kormány konstantinápolyi bolgár követét utasította, hogy a portának a következő jegyzéket nyújtsa át:

Miután a porta Bulgáriának, Szerbiának és Görögországnak október 13-iki azonos jegyzékére nem válaszolt, és miután a helyzet a szerb löszerszállományok és a görög hajók nép jogellenes visszatartása és lefoglalása következtében anélkül is igen komoly volt, a nemzetközi elvek megsértésével a bolgár és szerb előőrsök ellen intézett támadások, valamint a diplomáciai viszony megszakítása következtében még fenyegetőbb lett, a bolgár kormány, sajnálatára, a fegyveres hatalomhoz kény-

Szerbia királyának meghatalmazott minisztere kormánya megbízásából, a következő közlést teszi ő felsége a szultán külügyminiszter összehívásának: Minthogy a magas porta Bulgária, Görögország és Szerbia kormányainak a múlt hétfőn átnyújtotta azonos jegyzékére nem válaszolt, minthogy továbbá a várt szerb hadiszerekek és a görög hajóknak örökország részéről való visszatartása által előállott komoly helyzet még fenyegetőbbé vált: a török csapatoknak a szerb és bolgár határőrségek ellen intézett, a népjogokat kigunyoló támadásai és a diplomáciai érintkezésnek a magas porta részéről a nemzetközi alapelveket sértő módon való megszakítása folytán a szerb kormány legnagyobb sajnálkozására kötelességének tartja a fegyveres erőből nyulni, egyuttal azonban a Szerbia és az ottomán császárság közötti diplomáciai viszony megszakításáért a teljes felelősséget az ottomán kormányra hárítja. Van szerencsém a császári kormányt értesítenem, hogy Szerbia e percztől fogva Törökországgal háborus viszonyban áll s én, minthogy misszióm véget ért, Konstantinápolyt a legrövidebb idő alatt elhagynom. A Szerbiában tartózkodó ottomán alattvalókat, akik az országot el akarják hagyni, nem fogják az elutazásban megakadályozni, azok pedig, akik ott kívánnak maradni, számíthatnak a törvények védelmére. *Nenadovic.*

Görögország hadüzenete.

Konstantinápoly, október 18. A görög követ ma délelőtt a török külügyminiszternek jegyzékét nyújtott át, mely Görögország hadüzenetét tartalmazza.

Szofia, október 18. Panas görög követ Gesow-nak közleményeket tett Koromilas görög külügyminiszter egy sürgönyéről, melyben ez tudomására hozza a hadüzenet megtörténtét és Panast utasítja, hogy a bolgár külügyminiszternek adja át a görög kormány testvéri üdvözlését. Gesow utasította Misew athéni bolgár követét, hogy a görög külügyminiszternek fejezze ki a bolgár kormány szerencsekívánatait és köszönetét, hogy Görögország hozzájárulhat a nemes és magasztos cél megvalósításához. Gesow azonkívül Görögország, Szerbia és Montenegró miniszterelnökeihez intézett sürgönyöket, melyekben közli, hogy délelőtt istentiszteletet tartottak a közös ellenség elleni győzelemért és hogy a szófiai metropolita forró imákat mondott a négy szövetséges uralkodó és az orosz czár, az orthodox népek védőúrának egészségéért, valamint a négy szövetséges hadsereg és nemzet győzeleméért.

Törökország hadüzenete.

Berlin, október 18. A Balkán-államok itteni követi ma notifikálták a külügyminiszteriumban Törökország hadüzenetét s egyidejűleg terjedelmes jegyzékot nyújtottak át, melyben kifejtik, hogy milyen okok készítették a Balkán-államokat a háborúra Törökország ellen.

A barátságos török külügyminiszter.

Konstantinápoly, október 18. Gryparis görög követ, mikor tegnap meglátogatta *Noradunghian* külügyminisztert, azt kérdezte tőle, hogy miért nem kapta meg ő is a szerb és a bolgár követekkel egyidejűleg utlevelét, holott a görög jegyzék teljesen azonos volt a bolgár és a szerb kormányok jegyzékével. *Noradunghian* külügyminiszter így felelt:

— *Olyan nagyon sürgős önök, kedves barátom? Mi szívesen látjuk önt itt.*

Majd komolyan és ridegebb hangon megjegyezte a külügyminiszter, hogy a görög követ kérését a minisztertanács elé terjeszti.

A görög miniszterelnök nyilatkozik.

Berlin, október 18. Venizelos görög miniszterelnök ma fogadta Athénben a Berliner Tageblatt kiküldött munkatársát és nem győzte eleget dicsérni, hogy milyen szép rendbe ment végbe a görög hadsereg mozgósítása.

— Minden a legeseményebb részletig át volt gondolva és minden összeválogott, mondta többek közt Venizelos. Több katonánk van fegyver alatt, mint amennyire számítottunk. Ha a nagyhatalmak akarnák, még most is békére kényszeríthetnék Törökországot. Nem kellene egyebet tenniük, csak hadihajóikat Konstantinápoly elé rendelni s

elmulnók a háborus veszedelem. De — tette hozzá nevetve a miniszterelnök — nem akarok semmi rosszat mondani a nagyhatalmakról, mert ők tiszteletreméltó öreg dámaik.

A beszélgetés végén megjegyezte Venizelos, hogy Görögországnak nincs mitől tartania. A hadsereg és a lakosság erkölcsi és anyagi tekintetben magasán áll. A miniszterelnök úgy vélekedik, hogy nem lesz a Balkán-háborúból általános európai háború.

Athén, október 18. A külügyminiszter a kamara mai ülésében jelentést tett a hadüzenetről és felolvasta a Gryparis konstantinápolyi görög követ által átnyújtott jegyzékot. A miniszter kifejtette, hogy Törökország az utolsó perczig lépéseket és ígéreteket tett, hogy Görögországot a balkáni ententétől eltávolítsa. Venizelos miniszterelnök a király üzenetét olvasta fel, mely azt mondja, hogy az elnyomott testvérek szenvedései kényszerítették a balkáni államokat, hogy a fegyverhez nyuljanak. Venizelos továbbá a trónörökös egy sürgönyét olvasta fel, mely jelenti, hogy a görög hadsereg török területre vonult. A tengerészeti miniszter jelentette, hogy a flotta, melynek egyetlen óhaja, hogy lássa, mint hagyja el a török flotta horgonyozó állomásait tengerre szállt. A kamara elnöke frenetikus tetszésnyilvánítások között engedélyt kért arra, hogy a szövetséges államok kamaráihoz újlag testvéri üdvözlést küldjön, most midőn az ügyük a civilizáció és kereszténység nevében a barbárság ellen dörögnek. Egész Görögországban nagy a lelkesedés.

Szerb ezenzura.

Berlin, október 18. A Lokalanzeiger belgrádi tudósítója lapjához intézett levelében panaszkodik róla, hogy a szerb táviróhivatalnokok megcsönkítették feladott táviratait, sőt nem ártallották magát a szöveget módosítani. Egy régebbi táviratában például azt jelentette, hogy a szerb lakosság csendes megadással nézi a háboru kitörését, e helyett a táviróhivatalnok ezt adta le: Nagy lelkesedéssel. Más pászusokban, amelyeknek illeten módosítása nem volt olyan könnyű, szándékos hibákat tett a táviróhivatalnok, hogy érthetetlen legyen a tudósítás.

Harcok minden oldalon.

Montenegró hadjárata.

Konstantinápoly, október 18. Vukotics montenegrói tábornok hadosztálya Bjelopopoljén át *Prépoljeiq* nyomult be a szandzsákba. *Prepolje* és *Plevlje* közt véres ütközet folyik a montenegrói és a török csapatok között.

Beranánál, ahol a talaj nehézségei miatt a tüzéség nem léphetett akcióba, a harcok puskatüzéssel és szuronyakkal vívtak meg. A török helyőrség ezer albán önkéntessel és egy basibozuk ezreddel együtt körülbelül 4000 emberből állt. A törökök a legnagyobb kitartással harcoltak és akkor sem mozdultak a lövészárkokból, amikor a montenegróiak már egészen köztük voltak és ember ember ellen harcolt. A törökök végre szuronytámadással keresztülverték magukat és elérték az *ipeki országot*. Csak ötszáz ember, köztük sok sebesült, akiknek az utját elvágták, jutott fogságba. A törökök néhány ágyut is magukkal vittek Ipekre.

A hadügyminiszter hivatalos jelentése szerint

Vranja mellett Tuzi környékén a harcok a törökök sikerével végződött. A montenegróiak visszavonultak. A törökök oldalán két tiszt és 15 katona elesett, három tiszt s 51 katona megsebesült. A montenegróiak vesztesége 500 ember. Guzinje környékén a harcok tovább tartanak. A törökök megszállták *Polici* erődöt és egy ágyut és municziót zsákmányoltak.

A montenegrói kormány is elismeri, hogy a Skutarit védő Tarabos hegyi erődök ellen intézett támadást visszaverték és az erődök retentese ágyutüzélése ezernél több montenegrót pusztított el.

Konstantinápoly, október 18. A Vranja és Tuzi körül vívott ütközetek a török csapatok

határozott győzelmével végződtek és a montenegróiak kénytelenek voltak a saját területekre visszamenni. Török részen egy őrnagy, egy alsóbb tiszt és 15 katona esett el, 51 pedig megsebesült. A montenegróiak részén csak 3 ember halt meg, de a sebesültek száma nagy volt. Guzinjétől északra a törökök megszállták a magaslatokat. A csata montenegrói területen folyt le és a török csapatok nagy zsákmányt ejtettek.

Bécs, október 18. A Tageblatt kiküldött tudósítója jelenti Podgoriczából: A mohamedán lakosság Bjelopoljéből távirati uton üdvözlő és hódoló feliratot intézett Nikita királyhoz, biztosította őt hűségéről s elismerte uralkodójának. A táviratot a bjelopoljei mohamedán polgárokon kívül a mufti is aláírta.

Beranában már montenegrói államhivatalnokok működnek és a hadműveletek Plava és Guzinje ellen serényen folynak. Bohugohoból temérdek mohamedán albán csatlakozott a montenegrói sereghez.

Mirko herceg tegnap *Martinovics* tábornak hadosztályához utazott Antivariba, ahol nagy a készülődés, mert általános roham lesz a tarabosi vár ellen. *Martinovics* tábornok táviratban jelentette, hogy a törökök tegnap éjjel Tarabos környékén három montenegrói előőrs állomást megleptek és a katonákat lekasabolták.

Harc Bulgáriával.

Konstantinápoly, október 18. Szerdán este egy erős bolgár hadoszlop támadást intézett *Musztafa-Pasánál* a törökök ellen. Gyilkos puskatüzelés keletkezett, de aztán eldöntetlenül maradt az összeütközés és tegnap reggel folytatták a csatát.

A törökök halálmegvetéssel harcoltak és visszaverték a támadást, majd négy órányira kergették az ellenséget vissza a határon át.

Szofia, október 18. Tegnap este itt az a hír terjedt el, hogy a törökök Istipben nagy vérfürdőt rendeztek az ott élő bolgárok között.

Egy több millió tőlényből álló, a bolgár hadseregnek küldött szállítmányt utközben, eddig ismeretlen helyen feltartóztattak. Ez volt az oka annak, hogy a bolgár sereg az offenzívát még nem kezdte meg.

A bolgár királyné ma elutazik a táborba, hogy a tábori kórházak főfelügyeletét átvegye.

A szerb harcok.

Belgrád, október 18. Péter király ma reggel öt órakor *György* herceg, *Pasics* miniszterelnök és a katonai tábornok kíséretében Nisbe utazott. A pályaudvaron a miniszterek és a képviselők, az orosz, bolgár és görög követ, a metropolita és állami méltóságok és nagy közönség jelent meg. Rövid cercele után a király a képviselőktől a szavakkal bucsuzott: — Vitéz hadseregemhez megyek, győzelmes visszatérés reményében.

A képviselők ezt kiáltották:

— *Vajha Isten úgy akarná!*

Ezután *Dimitriev* metropolita áldását adta a királyra. Péter király elbucuzott Pál hercegtől, aki Belgrádban marad. Az udvari kiúlvonaton a pályaudvaron lévő viháros zsió! kiáltásai közben elindult.

A szerb kormánynak hadi célokra kővetlenül rendelkezésére álló alap, megbízható kipuhatolás alapján, 162 millió frank. Ebben az összegben befoglaltatnak a legutóbbi két kölcsön még fel nem vett részletei, bankkövetelések és a monopóliumok igazgatóságának jövedelme 1912-ig, ami maga 15 millió frankot tesz ki. A szerb hadsereg mozgósítása naponta 800—900 ezer frankba kerül.

Szalonichi, október 18. Néhány ezer albán önkéntes *Kursumlje* mellett megtámadta a szerbeket. Ez a helység *délnyugatra van Nis-től*. Elkeseredett ütközet után a szerbek visszavonultak és több ágyut hagytak hátra.

Belgrádban nagy örömet keltett a hír, hogy *Isa Boljentinac* a szerb hadsereghez csatlakozott és tizenötezer arnauta élén a szerbekkel fog harcolni.

Belgrád, október 18. A főhadiszállásról azt jelentik, hogy az első döntő ütközet három-négy napon belül lesz.

Azok a jelentések, amelyek a seregektől Belgrádba jöttek, kivétel nélkül kedvezőek, egyikben sincs említés vereségről, és ez arra vall, hogy a főhadiszálláson hangulatot akarnak kelteni a fővárosi lakosság közt. Egy távirat azt jelenti, hogy a szerb sereg a pristinai útról letérve, a vasutvonal mentén nyomul előre és az egész vonalat megszállotta Úszküb és Garnia között. Egy másik jelentés diadalmasan közli, hogy tegnap reggel a szerb csapatok Koponiknál török területre léptek és 10 kilométernyire hatoltak be az ország belsejébe.

Belgrád, október 18. Péter király ma délelőtt Nisbe érkezett, hol a lakosság lelkes fogadtatásban részesítette.

A török csapatok előnyomulása

Konstantinápoly, október 18. A török hadseregek parancsot kaptak, hogy Szerbia és Bulgária ellen kezdjék meg az offenzívát. A Drinápoly közelében a határon összpontosított bolgár csapatok létszámát 180,000 emberre becsülik.

A hadügyminisztérium jelenti:

Touras és Kierdzalinál török csapatok négy óra járásnyira hatoltak be az ellenség területére és egy bolgár vasutvonalat elpusztítottak. A harc még folyamatban van. Podjevónál, a szerb határon, a török csapatok támadásba mentek át. Skutari nincs veszedelembe. A porta az ottani válival állandó távirati összeköttetésben van.

A Velika mellett legutóbb lefolyt harcban Ali bej volt ipeki képviselő, az ismeri alban főnök is elesett. Honfővárosi elhatározták, hogy megboszulják halálát és szintén a háborúba vonulnak.

A mai minisztertanács határozatából a hadügyminisztérium parancsot adott ki, melyben felszólítja a háboruban résztvevő összes csapatokat, hogy idegen országokba való betérésnél tartózkodjanak mindennemű kihágásoktól.

Goltz tábornok, a török hadsereg újja- szervezője, nemrég haditervet dolgozott ki arra az esetre, ha Törökországot négy oldalról támadják meg. Ezt a tervet a tábornok egy bizalmas személy útján elküldötte Konstantinápolyba.

Konstantinápoly, október 18. Az új folyamán érkezett újságjelentések szerint a török csapatok az első bolgár védelmi vonalat Timrásnál áttörték és Filippopolisz felé vonultak előre. A szerbek nagy veszteséggel visszavonultak. A törökök megtámadták a szerb őrházakat és a szomszédos hadállásokat.

Montenegrói területre nyomulva, a törökök megszállották Velikát. Bjelopolje környékén a harcok tovább tartanak. Egy másik török hadsereg a montenegróiakat Berana és Guzinje körül üldözi és Ancevičsánál nyomul előre.

Az Ikdam szerint Isza Boljetinac 5000 emberrel a szerb határ felé nyomul előre.

Görögország.

Páris, október 18. Kaneából érkezett lapjelentés szerint tegnap nyolcszáz krétai polgárőr altisztjeik vezetésével a „Pinos” görög hajó fedélzetén Pireuszba ment. A krétai kormány nem tudta őket visszatartani. A toborzások tovább tartanak. Megalokastronban ezer polgárőr az „Arkadia” gőzösre szállt.

A nagyhatalmak.

A szandzsák körül.

Páris, október 18. Szerbia, hir szerint, kijelentette Oroszországnak, hogy nem fog benyomulni a szandzsákba. A francia kormány most azt akarja keresztülvinni, hogy az esetben, ha Szerbia a háború folyamán mégis kénytelen volna behatolni a szandzsákba, Ausztria-Magyarország ebből ne vonja le a konzekvenciát. Szerbia azon ígéretének teljesítését, hogy nem marad tartósan a szandzsákban. Franciaország és Oroszország garantálná.

Az orosz készülődések.

Varsó, október 18. Azok a tartalékosok, akiknek ezredeik Oroszország belsejében vannak helyőrségen, parancsot kaptak, hogy haladéktalanul jelentkezzenek ezredeiknél.

Az orosz kereskedők izgatottsága és féltelme, hogy Törökország elzárhatja a Dardanellákat, az orosz kormány megnyugtató nyilatkozata után némileg csillapodott. A kereskedelmi miniszter megígérte a kereskedők küldöttségének, hogy az orosz hadihajók mindent kerülni fognak, ami okot adhatna Törökországnak a Dardanellák elzárására. Az orosz minisztertanács a portának jegyzőket küldött, amelyben utalt az 1856. évi párisi szerződés első cikkére. Ez a szakasz ugyanis akként rendelkezik, hogy még háború esetén is szabadon kelhetnek át a Dardanellákon a kereskedelmi hajók.

Pétervár, október 18. (P. T. Ü.) Sassonow orosz külügyminiszter Spalába utazott.

Orosz hitel Bulgáriának.

Frankfurt, október 18. Szófiából jelenti a Frankfurter Zeitung tudósítója: Fentartom azt a közlésemet, hogy az orosz állami bank a bolgár nemzeti banknak külföldön huszonöt millió frank erejéig hitelt nyitott.

Lengyel szocialisták Oroszország ellen.

Lemberg, október 18. A lengyel szociáldemokrata párt központi bizottsága két manifestumot bocsátott ki az orosz-lengyelországi néphez, az egyikben felszólítja a lakosságot, hogy ha Oroszország háborúba keveredik, rokonszenvvel az ellenség felé forduljon, a másik manifestum pedig a munkásokhoz szól, hogy háború esetén általános sztrájkjal tegye lehetetlenné Oroszország mozgósítását és hadműveleteit.

Románia értesítése a hatalmakhoz.

Berlin, október 18. A Lokalanzeiger illetékes részről kapott értesülés alapján közli: Románia a nagyhatalmakkal és a Balkán-államokkal tudatta, hogy a háború tartama alatt szigorúan meg fogja őrizni semlegességét.

Négy balkáni követ Greynél.

London, október 18. Grey külügyi államtitkár ma testületileg fogadja a balkáni szövetséges államok követeit, kik írásban fogják előterjeszteni azokat az okokat, melyek a balkáni keresztény államokat eljárásukra indították.

A balkán-államok Franciaországhoz.

Páris, október 18. A görög kormány itteni követsége útján a francia kormánynak jegyzőket nyújtott át, melyben kifejté a Törökország ellen irányuló hadüzenetek okait és a azt a kérelmet intézi Franciaországhoz, hogy ne tagadja meg tőle jóakaró semlegességét.

A bolgár és a szerb követek ugyanily tartalmu jegyzőket nyújtottak át a francia kormánynak.

Francia hadihajók.

Páris, október 18. Egy félhivatalos jegyzék közli: Két francia hadihajó már a syriai partoknál van. Három további hadihajó Toulouzan készületben áll, hogy szükség esetén a syriai partok felé utazzon.

Az olasz-török béke.

Aláírták a békeszerződést.

Róma, október 18. A Stefani-ügynökség Ouchyból jelenti: A békeszerződést Olaszország és Törökország között ma délután háromnegyed 3 órakor írták alá.

A békeszerződés hiteles szövege.

Róma, október 18. (Stefani-ügynökség.) Olaszország és Törökország között a békeszerződés szövege a következő:

Ófelsége Olaszország királya és ófelsége az ottománok császára ugyanazon óhajból

indítva, hogy a két birodalom közti háborús viszonynak véget vessenek, teljhatalmazottjaikul kinevezték:

Ófelsége Olaszország királya Bertolini Pietrot, Fusinato Guidot, Volpi Giuseppet; Ófelsége az ottomán császár Mehemed bey és Rumbeyogin Fanreddin bey öcczellenceiáit,

kik, miután felhatalmazásaikat kicserélték és formálisan rendben találták, a következő pontokban egyeztek meg:

1. cikk. A két kormány kötelezi magát közvetlen a jelen szerződés aláírása után megtenni az ellenségeskedés azonnali beszüntetésére szükséges intézkedéseket. A helyszínére külön biztosokat fognak küldeni, hogy biztosítsák az említett intézkedések keresztülvitelét.

2. cikk. A két kormány kötelezi magát nyomban a jelen szerződés aláírása után tisztjeinek és csapatainak, valamint polgári funkcionáriusainak, illetve az aegai tengeren megszállt szigetek kormányának kézbesíteni a visszahívó parancsot. A fent nevezett szigetektől az olasz tisztek, csapatok és polgári funkcionáriusok nyomban el fognak távozni, amint az ottomán tisztek és csapatok és magánfunkcionáriusok elhagyták Tripoliszt és Kyrenaikát.

3. cikk. A hadifoglyokat és a tuszokat a lehető legrövidebb időn belül kicserélik.

4. cikk. A két kormány kötelezi magát a teljes amnesztia megadására, még pedig a királyi kormány Tripoliszt és Kyrenaika lakosainak, a császári kormány az Aegai-tengernek az ottomán szüvenénítés alatt álló szigetek lakosainak, amennyiben azok az ellenségeskedésekben részt vettek vagy azok alkalmával valami kihágást elkövettek, kivéve a közönséges bűntényeket. Ennek folytán senkit, bármely osztályhoz vagy hivatalhoz tartozék is, üldözni vagy személyében, tulajdonában, vagy jogai gyakorlásában, politikai vagy katonai cselekmények miatt vagy az ellenségeskedések idejében történt nyilatkozatai miatt korlátozni nem szabad. Az ilyen cselekedetek miatt letartóztatott vagy deportált személyeket nyomban szabadlábra fogják helyezni.

5. cikk. Az összes szerződések, konvencziók és mindennemű és természetű egyezmények, melyeket a két magas szerződő fél a hadüzenet előtt kötöttek, vagy amelyek a hadüzenet előtt érvényben voltak, nyomban újra hatályba helyeztetnek és a két kormány, valamint alattvalói kölcsönösen abban a helyzetben lesznek, melyben az ellenségeskedések megkezdése előtt voltak.

6. cikk. Olaszország kötelezi magát, hogy Törökországgal ugyanazon időben, melyben a többi hatalmakkal, megújítja kereskedelmi szerződéseit, az európai nyilvános jog alapján kereskedelmi szerződést fog kötni, azaz hozzájárul ahhoz, hogy Törökországnak meghagyja teljes gazdasági függetlenségét, a jogot, hogy a kereskedelmi és vámuügyekben az összes európai államok mintájára eljár, anélkül, hogy kapitulációkkal, vagy egyéb erre vonatkozó aktákkal erre kötvén volna. Magától értetődik, hogy az említett kereskedelmi szerződés csak akkor fog életbe lépni, midőn a porta által a többi hatalmakkal ugyanez alapon megkötött kereskedelmi szerződések lépnek életbe. Azonfelül Olaszország hozzájárul a török értéktételeknek 11 százalékról 15 százalékra való felemeléséhez, valamint új monopóliumok bevezetéséhez, vagy fogvasztási adók szedéséhez a következő 5 árucikk számára: kőolaj, cigarettapapír, gyufa, szesz és játékkártyák, mindezt azon feltétel alatt, hogy ezen időben a többi országok bevitelét is különbség nélkül ugyanazon elbánásban részesíti. Amennyiben oly cikkek beviteléről van szó, melyek valami egyedüriség tárgyát képezik, ezen monopóliumok igazgatása köteles az ezen cikkkel évi importján alapuló százalék alapján olasz származású cikkek behozni, feltéve, hogy ezen monopóliumi cikkek szállítási ára a vétel időpontjában megfelelt a piacz helyzetének, tekintettel a szállítandó áru minő-

segére és az ezen minőségnek a hadüzenet évét megelőző három évben jegyzett átlagos árára. Magától értetődik, hogy ha Törökország ahelyett, hogy ezen 5 említett cikkekben új egyedárúságot vezetne be, arra határozza el magát, hogy azokat fogvasztási adókkal illetti, akkor ezen adókat ugyanazon méretekben kell alkalmazni, mint ugyanazon árukra a török származásuakat vagy minden más országból bevitt árukat.

7. cikk. Az olasz kormány kötelezi magát, hogy az ottomán birodalomban székelő olasz postahivatalokat ugyanazon időpontban megszünteti, melyben a többi államok megszüntetik az ő törökországi postahivatalaikat.

8. cikk. Minthogy a porta szándéka egy európai konferencián vagy más úton az érdekelt nagyhatalmakkal tárgyalásokat megkezdni aziránt, hogy Törökországban a kapitulációk rendszerét a nemzetközi jog rendszerével helyettesítsék. Olaszország elismeri Törökország eme eljárásának jogosságát és máj most kijelenti, hogy eme célból teljes őszinte támogatásában fogja részesíteni.

9. cikk. Mivel az ottomán kormány megelégedésnek akar kifejezést adni a jó és loyális szolgálatokért, melyeket a közigazgatási ágakban alkalmazott olasz alattvalók tettek, kiket az ellenségeskedések idejében kénytelen volt a szolgálatból elbocsátani, a kormány hajlandónak nyilatkozik arra, hogy őket állásaikba visszahelyezi. Ezen hivatalnokoknak a lefolyt hónapokra, melyekben nem voltak alkalmazásban, ki fogja utalni fizetéseiket és szolgálatuk eme megszakítása az alkalmazottaknak, amennyiben van igényük nyugdíjra, hátrányokat nem fog eredményezni. Azonfölül a török kormány kötelezi magát, hogy a vele kapcsolatos intézményeknél (dette publique, vasúti társaságok, bankok stb.) oda fog hatni, hogy azok hasonló módon járjanak el azon olasz alattvalókkal szemben, kik ezen intézetek szolgálatában állottak és hasonló helyzetben vannak.

10. cikk. Az olasz kormány kötelezi magát, hogy a dette publique ottoman pénztárába a császári kormány számlájára évente egy összeget fizet be, mely azon összegek átlagának felel meg, melyeket a hadüzenet évét megelőző három évben a dette publique évente a két tartomány bevételeiből kap. Nevezett annuitás összegét egyetértéssel két biztos fogja megállapítani, kiknek egyikét a királyi, másikát a császári kormány nevezi ki. Ha a két biztos nem tud megegyezésre jutni, a döntést békebíróra ruházzák, mely a két biztosból és a két féltől egyetértéssel kinevezett főbékebíróból fog állni. Ha eziránt nem tudnak megegyezésre jutni, akkor mind-egyik fél egy hatalmat fog deszignálni és a főbékebíró választása a deszignált hatalmak döntése alapján fog történni. A királyi kormány és szintugy — a császári kormány közbenjárása által — a dette publique ottoman igazgatásának is meg lesz annak a lehetősége, hogy az említett annuitási fizetések helyettesítését követeljék egy olyan összeg fizetésével, mely a négy százalékkal tökéletesített annuitásnak felel meg. A királyi kormány kijelenti, miszerint már ma elismeri, hogy az annuitás nem lehet alacsonyabb kétfélmillió olasz líránál és hogy kész a megfelelő tökéletesített összeget a dette publique igazgatásának kifizetni, amint erre vonatkozólag kérelem intéztetik hozzá.

11. cikk. Jelen szerződés aláírása napján lép érvénybe.

Ennek hiteléül a teljhatalmazottak jelen szerződést aláírták és pecsétjükkel ellátták.

Lausanne, 1912. október 18. Aláírva: Bertolini Pietro, Fusinato Guido, Volpi Giuseppe, Mehemed Naby, Rombeyoglu Fareddin.

A szultán proklamációja.

Ouchy, október 18. A szultánnak Tripolisz és Kyrenaika lakosságához intézett proklamációja a következőképen hangzik:

„Miatán kormányomnak nem áll módjában benneteket hathatós segítségben részesíteni, ami szükséges is volna országotok megvédése céljából, továbbá, mivel a kormányomnak szíven fekszik jelenlegi és jövőbeni jóléte és át van hatva attól az akarattól, hogy elkerülje a rátok és családaitokra nézve olyan szerencsétlen és a birodalomra nézve veszedelmes háboru tovább folytatását és mivel az a szándéka, hogy országotokban újból békét és jólétet biztosítson: szuverén hatalmammal fogva teljes és egész autonómiát adok nektek. Országotokat új törvények és külön rendeletek alapján fogják kormányozni, amelyek kidolgozásán a ti tanácsosaitok is közre fognak működni, hogy szükségleteiteknek megfelelően. Helyettesemül naib-ul-szultán címmel hű szolgámat, Sams Eddint nevezem ki, akit országotokban az autonóm érdekek megvédésével megbízok. Ez a megbízás öt évi tartamra szól és fentartom magamnak a jogot, hogy a megbízást azután megújítsam, vagy más nevezek ki ugyanilyen megbízással. Mivel az a szándékunk, hogy a seriát rendelkezései teljesen érvényben maradjanak, erre a célra fentartjuk magunknak a jogot a szaid kinevezésére, aki azután a maga részéről a seriát előírásai szerint ki fogja nevezni a helységek naibjait és ulemáit. A szaid fizetését mi utalványozzuk, a naib-ul-szultán, valamint a seriát összes többi hivatalnokai fizetését a községi jövedelmekből fogják fedezni.“

Konstantinápoly, október 18. Az olasz-török előzetes béke aláírásával egyidejűleg a szultán amnesztiát adott Szaid Idrisnek.

Az aegai-tengeri szigetek sorsa.

Róma, október 18. A Stefani-ügynökség Konstantinápolyból jelenti: A szultán tegnap írta alá az aegai-szigetek lakosai javára létesítendő reformokra vonatkozó iradé. Ezen a közigazgatásra és a bíraskodásra vonatkozó reformokat be fogják vezetni, hogy az aegai szigetek a szultán szuverénitása alatt álló lakosainak úgy a bíraskodás, mint a közigazgatás tekintetében a hitfeleket és vallásra való tekintet nélkül a teljes egyenjogúságot biztosítsa. A közigazgatás vezetésével megbízandó funkcionáriusoknak és bírának oly személyek lesznek kinevezve, akik a teljes nyelvi és egyéb hozzávalóság felett rendelkeznek. Teljes amnesztiát adnak azon lakosoknak, kik az ellenségeskedésben részt vettek, vagy ez alkalommal kompromittáltak magukat, kivéve azokat, kik közönséges bűntényeket követtek el. Ennélfogva nem szabad senkit, bármely osztályhoz és hivatáshoz tartozzék is, üldözni, vagy személyében, tulajdonában, vagy jogainak gyakorlásában, politikai vagy katonai magatartása, vagy az ellenségeskedések kifejezésére juttatott véleménye miatt korlátozni. Az ilyen okokból letartóztatott vagy deportált személyeket nyomban szabadlábra fogják helyezni.

Olaszország és szövetségesei.

Róma, október 18. A Popolo Romano megjegyzi, hogy már a múlt péntek óta a kétszövetséges birodalom, Németország és Ausztria-Magyarország megígérte Olaszország Libia fölött való teljes szuverénitásának elismerését, mielőtt az olasz-török egyezmény perpektívé válik. San Giuliano márkli a két kormányomnak a legelőkelőbb köszönetét fejezte ki az előzetes elismerésért, melyet Olaszország a három állam közti változatlanul szíves viszony örvendétes bizonyítékának tekint. Franciaország és Anglia hivatalos hozzájárulása közvetlenül küszöbön állónak tekinthető úgy, hogy az összes európai hatalmak részéről a szerződés elismerése biztosítottnak vehető. Az olasz kormány a hatalmak mindgyikével azonnal közli a szerződést, tekintettel azon politikai és kereskedelmi viszonyra, mely Olaszország és a többi állam között a libiai új terület, mint az olasz állam integráns része között előáll.

A Messagero azt mondja, hogy ugyanazzal az élénk örömmel, melylyel tegnap Oroszország határozatáról értesült, üdvözölheti ma az Ausztria-Magyarország és Németország részéről történt elismerést, mely a két államnak barátságos viszonyát a szövetségeshez igazolja és amely érzelmeket Olaszország a legszívesebben viszonzozza.

A Vita szerint mindenki tisztában van

a két szövetséges hatalom előzékenységének jelentőségével. Ily módon minden kétely a megkötött béke katonai és politikai értékét illetőleg megszűnik és meg kell állapítanunk, hogy ez az egyidejű és gyors elismerés szép sikere diplomacziánknak.

Nincs titkos egyezmény.

Róma, október 18. A „Messagero“ ouchyi felevezője, Belcredi, egy külföldi lapban olvasható azon hirre, hogy az olasz-török végleges békeszerződés egy vagy több titkos cikket tartalmaz, illetékes helyen információt szerzett és a leghatározottabban megállapítja, hogy valamely titkos egyezményről egyáltalában szó sincs és hogy sem az előzetes békéről szóló jegyzőkönyv, sem a szerződés maga titkos pótlást nem tartalmaz. Csupán a modus procedendi nincs közzétéve, melyet a tárgyalók, midőn még nem voltak hivatalos meghatalmazottak, a további tárgyalások alapjául jeltettek meg. De még ha ez nyilvánosságra hoztának is, egy szó sem volna abban, mely akár a legcsekélyebb mértékben is gyöngítene a szuverénitást elvét, mely szüntelenül uralkodott a tárgyalásokon, sőt a szuverénitást, ellenkezőleg, a legvilágosabban és leghatározottabban hangsúlyoztuk.

Olasz kölcsön.

Róma, október 18. Néhány külföldi lap jelentette, hogy Olaszország kölcsön ügyében tárgyal, melynek nagyságát ismerni vélik. Ez a hír teljesen téves.

TÁVIRATOK.

A mexikói forradalom.

London, október 18. A mexikói vasúttársaság a következő táviratot kapta vezérigazgatójától: Verakruz várost 16-án reggel Diaz tábornok kárdsapás nélkül elfoglalta. A kormány csapatok, a flotta és a rendőrség átpártoltak hozzá.

Washington, október 18. A Desmoines nevű amerikai ezirkáló parancsot kapott, hogy Progrezóból teljes gözzel Verakruzba siessen az amerikai érdekek védelmére. A kapitány fel van hatalmazva, hogy saját belátása szerint cselekedjen és matrózokat is partra szállíthat.

EGYHÁZAK.

— (Bucszó fővárosi lelkész.) Siposs András evangélikus lelkész e hó 20-án, vasárnap délelőtt 11 órakor tartja bucsubeszédét a Deák-téri evangélikus templomban. Új hivatalába, a osztrási ágostai hitvallású evangélikus egyház október hó 27-én, vasárnap délelőtt 9 órakor iktatja a fővárosban is közkedvelt lelkészt.

— (A felfüggesztett autonómia.) Nagybecskerekéről jelentik: A nagyikindai szerb demokraták sürgetésére e hó 19-ére e városba egybehívott új népgyűlés, melyen az Ujvidéken hozott gravaminális határozat értelmében az összes politikai napikérdések kirekesztésével, csak a szerb egyházi autonómia fölfüggesztése miatt tiltakozást akart emelni az egybehívók váratlanul és minden indokolás nélkül elhalasztották, illetve abbahagyták. Ujvidékről jelentik, hogy a 120 tagból álló egyházközségi testület, valamint 24 tagu vezető bizottságának küszöbön álló föloszlatása biztosra vehető. A föloszlatásra az ad okot, hogy az ujvidéki egyházközség túllépte törvényes hatáskörét és nemcsak a királyi leirattal elrendelt új egyházközségi autonómia rendet ignonálta, hanem a többi szerb egyházközségeket is körlevelekben ellentállásra szólította fel. Az ujvidéki szerb egyházközség és vagyonának igazgatása tekintélyes, független egyházközségi tagokból alkítható igazgatási bizottságra fog ruháztni. Egyidejűleg biztos formában föllép az a hir, hogy minden szerb egyházközség, mely az említett királyi kéziratot figyelmen kívül hagyja, fel lett osztatva és vezetését és vagyonának kezelését bizalmat érdemlő kezekre fogják bízni. A karlócai metropóliai egyháztanácsnak néhány szerb egyházkö-

ség által bekrüldött és a kilüldött színóduai statutum ellen irányuló tiltakozását a metropóliai egyházi tanács mint olyat, mely az 1868. évi királyi leirat értelmében a hatóság és az egyházközségek hatáskörébe nem tartozik, azzal küldte vissza a tesületeknek, hogy a hatásköri túllépés elkerülése és az előirt kötelességek teljesítése a legbiztosabb eszköz a törvényes rend fentartásának.

Schönberger Róza meghalt.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 18.

A szép Róza meghalt. . .

Sokan talán meg fognak ütközni azon, hogy így, egyszerűen, kissé talán széles pózzal irtam le ezt a mondatot: A szép Róza meghalt... De — bocsássanak meg — nem régen, alig egy pár hamarosan elszaladt év előtt: csak így ismerték. Csak így emlegették, a neve mellől soha se maradt el a szép jelző. A vezetékneve hamarosan elhomályosult, a keresztnévét annál többet emlegették, gyönyörű, meleg jelzők kerültek eléje. Most már minden elmúlt, most már mindennek vége. A glória, amelyet a vágyó, kíváncsi férfinek képzeltek köréje, szertefoszlott, a fényes napfény után az éjjel következett, a méregpohár... És most már kihült az annyira óhajtott teste. . .

Szeretnék most egy kicsit, őszintén, hatalmasan busolni, kétségbeesni. Szeretnék — úgy ille- nek — hogy elővennem az annyira bevezetett romantikát — s hiszen az élete mindig szép volt, a halála is az legyen — szeretnék meleg, forró szavakat a papírra vetni, a glóriát visszavarázsolni most, utóljára a feje köré: Szeretnék szép, dalos szavakkal áldozni az emlékének, de — nem tudok. Nem, hiába erőlködöm. Egyszer, egy hideg téli estén, amikor nyár volt a szobánkban, valaki föltárta nekem a szívet. Őszintén, igazán beszélt a szép R. záról. És hirtelen levált róla a regényhősnői máz, hirtelen nagyon kicsi lett előttem. Hoszszan mondotta el, hogy Rinaldó-Rinaldininál mást nem olvasott, az irni és olvasni tudáson kívül másra nem oktatták. Sőt, hiába erőlködtek volna vele, még természetes okossága se volt. A sors játszott vele, a sors vitte előre, a sors csinált belőle nagy nőt, démont, férfigyilkost, tud' isten még minek keresztelték el.

És most, amikor hivatalból okoskodnunk kellene a különös karrierjára, az élettörténete fölött — nem tudunk. Hiába minden! Mindig csak odalyukadok ki, hogy a végzet megállit. A végzet! Sokszor kényszerített már egy kis önmagammal való tusakodásra. És mindig legyőzött. Megadtam magam, fatalista lettem. És most is az a groteszk ötlet jut az eszembe, hogy Schönberger Rózának azért kellett élni, azért kellett a méregpohárhoz nyulni, hogy az élet, — aki annyiszor kontárkodik bele az írók dolgaiba is — most az egyszer tökéletes regényt alkosson. Mert a szép Róza csak báb volt, valami láthatatlan erő vitte előre. Szegénynek az volt a hivatása, hogy regényhősnő legyen, az élet, a végzet hősnője.

Egy kis, eldugott dunántúli városban virágozott, hervadt volna el a szép Róza élete, ha a végzet nem dobja oda egy magasállású állami tisztviselő fiának az ölébe. Szegény zsidóleány volt, lehet, hogy a szépségével csak egy embert kábított volna el. A fiu azonban otthagya, de a leányban már akkor óbrodezzett a szerelmük gyümölcse. A szegény, a kétségbeesés revolvert adott Róza kezébe, a revolvert odaszögezte a férfi mellének, hogy magához visszakényszerítse. Elfogták, elítélték, börtönbe vetették, 1894-ben dobták ki a szűk adu- ból. Haza nem meherett. A börtön fölégetett minden hidat mögötte, amely hazavezetett. Budapesten maradt. A hivatásos erkölcselenség meleg karokkal fogadta.

A revolver azonban ott maradt a kezében. Odatartotta minden férfi melle elé, de most már okosan. Zsarolta, fosztogatta az embereket, akik közelébe férköztek. Nagy vagyontokat égetett el, egy sóhajtsáért életet adtak oda a férfiak.

A revolver most sokszor durrant. Nem egy ember menekült tőle a halálba. A holttesteken mindig följebb és följebb hágott. Politikus barátokra tett szert, a bajba jutott emberek mentőangyalaként szerepelt. Minden embert becsapott. Minden embert tönkretett.

Összekeült Schönberger báróval. Már eddig is arany volt körülötte minden. Még fényesebbé akarta varázsolni az életét. Eddig a szerény, németes hangzású zsidó név, Wallenstein igénytelenkedett a szeme előtt, de a ragyogáshoz több kellett. Úgyesen behálózta a bárót, elvette, felesége lett.

Most igazán azt hitte, hogy végre elért a vég-céljához. A végzet azonban még nem elégezte meg a játékot. A regénynek nem volt vége, még csak most kezdődött. Az aranymáz lehullott, ki-ütközött a hitvány réz. A neve szégyenfoltja lett. A báró ulánushadnagy volt, de a férfizüllés minden fokán lejjebb és lejjebb rohant. Az egykori ur lödömítő, kocsis lett, amikor meghalt, a tiszt- séges emberek szemében már régen nem élt... De még ez se volt elég. Életének legintimuszabb részeit, a politikai vonatkozású leveleit Lengyel Zoltán nyilvánosságra hozta, amikor Polónyi Géza ellen harcolt... Hatalmas botrány, rendőrség, a bárónét tíz évre kitiltják Budapestről.

Azt hitte mindenki, hogy most igazán kettőtört a karrierje. Bécsbe, Párisba, Berlinbe került. A letiport róza az új miliőben újra éledezni kezdett, gyökeret vert, kinyílt, ismét virított. A táviró hamarosan meglepő hírt hozott Budapestre. Megismerkedett vele Hohenau gróf, elvette feleségül. Nem régen egy napig Pesten is volt, az ügyeit rendezte, aztán eltűnt. Eleinte még jött olykor-olykor egy értesítés, itt jelent meg, ott tündökölt, néha még pikáns kalandok hősnőjévé is avatták, aztán elfelejtették figyelni az érdekes alakját.

Ez azonban nem tetszett a végzetnek. Ismét visszarántotta a piszokba. Azt beszélték, hogy férje meghalt, ő pedig ismeretlen helyre alköltözött. A homályból alig egy éve merült föl újra. Most már fáradt volt, kimerült. Az idő elviharzott fölötte, a szépségét már nem tudta gyümölesztetni. A leány- hoz fordult. Első szerelme következményét: Alice- nak keresztelte el. Most azt jövedelmezett, azt váltotta föl aprópénzre. Konstanzban találkoznak vele utóljára. Egy játékbárlang dái között huzta meg magát. A leánya meztelen testét — mint élőképet — mutogatta a mohó férfitekinteteknek; ő a kasszában gubbasztott és a pénzt szedte össze... És most végül az öngyilkosság! . . .

Mondják azt is, hogy az anyai szeretetet semmi se tudta kiölni belőle és ez adta kezébe a méreg- poharat, mások cinikusan úgy magyarázzák a dol- got, hogy elfáradt az élettel való küzdelmében. A leánya kiszabadult a kezei közül, az ő testét se tudta gyümölesztetni.

Nem tehetek róla, ismét csak elém ugrik az első gondolatom. A végzet ujjai. Tökéletes regényt akart, szép befejezést. Ezért kellett meghalnia a szép Rózának.

Berlinből jelentik a Magyar Tudósítónak: Hohenau grófnő, Wallenstein Róza tegnap este meghalt. Köztudomásu, hogy a grófnő a mult szombaton afeletti bánatában, hogy leánya, Alice el- tűnt, vevonállal megmérgezte magát a Berlin mel- letti Wilmersdorffba levő lakásán. A gyorsan cöhi- vott orvosok mindent elkövettek, hogy megment- sék, de fáradozásuk meddő maradt. A grófnőt nem tudták többé eszméletre téríteni. Leányát már az öngyilkosság órájában laza vitte a rendőrség és Alice kontesz azóta éjjel-nappal édesanyja beteg- ágya mellett időzött. A grófnő nem tért egy pillá- natra sem eszméletre és lányát nem ismerte meg. Négy napi vívódás után tegnap este nagy kínok között kiszenderedett. Halálos ágyánál az orvosokon kívül csak leánya volt jelen. A leányt annyira le- sújtotta a esapás, hogy ő is öngyilkos akart lenni, de még idejében sikerült ebben megakadályozni. Folyton zokog és egyre azt hajtogatja, hogy böszt fog állani anyja megromlón. A grófnőt vasárnap temetik el a wilmersdorff temető halottasházából.

UJDONSÁGOK.

A sajtó szava.

* * *

A sajtó szava is kedves néha a hatalma- soknak, föltéve, hogy ez a szó nekik kedvez: Ah, ilyenkor a sajtó az ő véleményök szerint is nemis missziót teljesít: civilizatorius vi- lágfontossága van és mindenkinek tisztelet- tel meg kell hajolnia előtte.

Nyomatékkal hangsúlyozzuk, hogy a legtöbb hatalmasnak csak addig van ez a vé- leménye a sajtóról, amíg az bevezdi őt. Mi- helyt gáncs éri a sajtó részéről, azonnal meg- változtatja a véleményét és a szabad sajtót a korzák legnagyobb átkának, a civilizáció legveszedelmesebb fattyuhajtásának dekla- rálja. S ha módjában állna, az összes reak- cionárius eszközöket igénybe venné, hogy a sajtó szavát elnyomja, vagy magát a sajtó- szabadságot megfojtsa.

Legeklatásabb példát szolgáltat erre Cuvaj horvátországi királyi biztos. Sohasem is volt ennek az embernek kifogása a sajtó ellen. Sőt akkor, amikor még nem volt ha- talmon, igen szoros viszonyt tartott fenn a sajtóval; minden journalista kedves volt neki és ahol csak szavát hallathatta, magasz- talta a sajtót és annak képviselőit.

De amióta hatalmon van, amely annál kedvesebb neki, minél inkább visszaélhet vele, azóta leirhatlan módon gyűlöli a sajtót, melynek soha ádázabb üldözője nálánál nem volt. Ez az égő gyűlölet persze csak azért van benne, mert a sajtó egyáltalában nem hajlandó szemet hunyni garázdálkodásai fö- lött és nem hallgatja el, hogyan fruktifikálja hatalmát azon a helyen, amelyre állították.

Mi mindent mivel ott lenn Horvátor- szágbán, a maga hatalmi szférájában a sajtó ellen, azt már följegyezte az időszaki kró- nika. Ami gonoszság csak erőszakos és sötét- lelkü emberben képzelhető, azt mind ér- vényesítette a horvát sajtó ellen. Ha majd a horvátországi gonosz elnyomók történetét meg fogják írni, a bélyegzettek névsorában ott fog az ő neve is disztelenkedni. És nem utolsó helyen.

De ádáz gyűlölet ég és lobog benne a magyar sajtó és a magyar sajtószabadság ellen is. Annál nagyobb és lángolóbb benne ez a gyűlölködés, mert szinte asszonyi tehe- tetlenségét érzi. Ide nem tud elérni az a szennyes kéz, mely Horvátországban exisz- tenziákat tépett össze és az a sáros láb, amely népek jogába gázolt bele. Szeretné ugyan a fojtogató vasat a magyar sajtóra is alkalmazni, de a hatalma itt véget ér; nincs módja rá, hogy valamiképpen korlátozza. Pedig a magyar sajtó egyáltalában nem tar- tozkodik, amikor az ő leleplezésére kerül sor.

Igy hát megpróbált valamit. Le tartó- ztatott egy újságíró a horvát fővárosban, akire gyanakodott, hogy ő szolgáltatja az adatokat a magyar sajtónak az ő viselt dol- gáról. Szegényszemre persze szabadon kellett bocsátania a letartóztatott embert s ezzel ma- gát kompromittálta legjobban, mert csak gyöngeségét és tehetetlenségét vallotta be.

De föltéve, hogy rabságban tarthatta volna azt az embert, valóban azt hitte, hogy ezzel el tudta volna fojtani a magyar sajtó szavát? Azt hihette, hogy akkor az ő viselt dolgairól nem tudna a világ? . . . Sokkal ha- talmasabb a sajtó szava, semhogy egyetlen gonosz szellem, ha olyan is, mint Cuvaj, el tudná némitani. A sajtó még mindig élni fog, amikor Cuvaj és a Cuvajek régen kada- verek lesznek már. (t.)

NAPIREND: Naptár. Szombat, október 19. — Róm. kath.: Alk. Péter hv. — Prot.: Lucian. — Görög-orosz: október 6. Tamás aps. — Zsidó: Mar- khusvan 8. — A nap két reggel 6 óra 25 perczkor, nyugszik este 5 óra 4 perczkor. — A hold két delután 2 óra 58 perczkor, nyugszik este 11 óra 52 perczkor. A miniszterek nem fogadnak. A Magyar Pedagógiai Társaság felolvasóulése az Magyar Tudományos Akadémia heti ülésében del- után 5 órakor. — Bemutatóelőadás a Magyar Színház- ban este fél 8 órakor. — Tornász-lakoma este 8 órakor a Budai Vigadóban. — Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) Nyitva 10—2-ig. Belépődíj, kedd kivételével, 40 fillér.

Nyitvalevő múzeumok: Nemzeti Múzeum ásványtára 9—2-ig. — Erzsébet Múzeum 9—4-ig. — Erzsébet Múzeum (Nagymező-utca 8.) 9—6-ig. — Iparművészeti Múzeum 9—1-ig. — Mezőgazdasági Múzeum 10—7 óráig. — Ráth Múzeum 10—4-ig. — Széchenyi Múzeum 10—12-ig. — Tanszermúzeum 3—7-ig. — M. Kir. Kereskedelmi Múzeum. Szakkönyvtár hírlapszolgálat hármai beszerzési források és közszállítások ügyében 9—2 óráig, vám- és szállítási díjtelek ügyében 3—6-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3—7 óráig. — Egyetemi Könyvtár 9—6-ig. — Fővárosi Könyvtár 9—2-ig. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9—12-ig és 6—8-ig. — Nemzeti Múzeum Könyvtára 9—4-ig. — Pedagógiai Könyvtár 3—7-ig.

Nyitvalevő kiállítások: Nemzetközi csoportkiállítás a Nemzeti Szalonban. Nyitva 9—4-ig. Belépődíj 1 korona. — A Szépművészeti Múzeum grafikai osztálya. Nyitva 10—2-ig.

— Az Egyetértés jubileumi emlékalbuma.

Az *Egyetértés*, amely negyvennyolc évfolyamán keresztül a magyar nemzeti állam szószólója volt, örökemlékü vezérünk, a halhatatlan Kossuth Lajos szellemében, fennállásának közel félszázados évfordulójára csodaszép albummal lepi meg olvasóit. Ez az emlékalbum tiükre lesz a mai irodalomnak és művészetnek. Mert benne lesz a világ ma élő minden művészeinek és művésznőjének, írójának, festőjének, szobrászának, színpadi nagyságának arc képe, még pedig mindégüknek autogrammos ajánlásaival. Lesznek azok közül az emlékalbumban színes műemlékek és zeneműemlékek a világ legnagyobb élő mestereitől. Az album bolti ára 60 korona. A gyönyörű albumot összes előfizetőinknek teljesen ingyen küldjük. Az album első lapján az illető előfizető neve lesz benyomtatva.

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetése lejárt, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál minél előbb ujtsák meg, hogy a lap szétküldésben fennakadás ne legyen.

— **Rajner főherceg beteg.** Bécsből jelentik tudósítónk: Az agy *Rajner* főherceg, aki Badenben lakik, lázas beteg és a főherceg állapota magas kora miatt komoly. Legutóbb *Rajner* főherceg a bécsújhelyi repülőversenyterem volt megnézni a katonatisztek repülését s bizonyosan akkor hült meg.

— **A csár kalandja.** A varsói „*Nova Reforma*” a csárnak egy érdekes kalandját jelenti. A csár, aki jelenleg Spalában tartózkodik, többször kíséret nélkül, polgári öltözetben sétált a városban. Egy ilyen séta alkalmával egy rendőr, aki a csárt nem ismerte, letartóztatta. Egy odasietett udvari csendőr szabadította ki kellemetlen helyzetéből a minden oroszok csárját, akivel ilyen kaland aligha esett még meg.

— **Királyi kitüntetések.** A király Czákó Béla keszthelyi gazdasági akadémiai igazgatójának a III. osztályú vaskoronarendet, *Kállay* Ödön békéscsabai és *Nagy* Károly lugosi földművelőiskolai igazgatójának a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta.

— **Roosevelt állapota javult.** Newyorki jelentés szerint *Roosevelt* ezideig jobban van, komplikációk nem mutatkoztak, de az orvosok még nem tartják kizártnak, hogy vérmérgezés, esetleg tüdőgyulladás fog beállni.

— **Palugyay Móricz beteg.** Palugyay Móricz országgyűlési képviselőt ma délelőtt a Dapszsanatóriumba szállították. A képviselőnek tegnap még semmi baja sem volt, az éjjel lett rossz és az orvosok a vakbélgyulladás jeleit konstataálták. Barta tanár ma megvizsgálja és ha szükségesnek találja, azonnal meg is fogja operálni.

— **Magyarok a török zászló alatt.** Jelentették, hogy *Inger Solimán* emir, a biharországi (kimpányi) földesúr magyar önkénteseket verbuvál a török hadsereg részére. Az emir legújabb kijelentése szerint a toborzása már eddig is szép sikerrel járt, mert az ország minden részéből számosan jelentkeztek az önkéntes-légióba, de nagy szüksége van még orvosokra, gyógyszereszekre és betegápolókra. Most ezt a hiányt is szeretné pótolni, ezért felhívja azokat, akik hajlandók volna erre a szolgálatra, jelentkezzenek nála írásban. *Nagypapmező* (Bihar megye) című.

— **Kitüntetések.** A király kitünő szolgálataik elismerésül adományozta: a 3. osztályú vaskoronarendet díjmentesen szemérméjé *Bora* Jenő vezérhadbiztosnak, a honvédelmi minisztérium 6. osztálya vezetőjének, továbbá a következő ezredeknek: *ivanskai Istvanovics* Miklósnak, becszta a zágrábi horvát-szlavon VII. honvédkerületi parancsnokságnál rendszeresített tábornoki kelyen és *Turczor* Imrénnek, a munkácsi 11. honvédgyalozred parancsnokának, valamint dr. *Szilágyi* József főörzsvornak, a budapesti I. honvédkerület egészségügyi főnökének; a Ferencz József-rend lovagkeresztjét *Hegedüs* Pál alezredeknek, a honvédelmi minisztérium 12. osztálya vezetőjének és dr. *Ember* József főhadbiztosnak, a szegedi II. honvédkerületi hadbiztosági főnökének; a katonai érdemkeresztet a következő alezredeknek: *Hausser* Sándornak a besztercebányai 16. honvédgyalozrednél és alsómaltainai *Malatinszky* Istvánnak, a pécsi 8. honvédhuszárezred parancsnokának, továbbá a következő századosoknak: *Gombos* Zoltánnak a brassói 24. honvédgyalozrednél és gömőri *Havas* Gábornak, a debreczeni 2. honvédhuszárezrednél; a koronás arany érdemkeresztet belhási *Bartal* Szilárd honvédeknek a budapesti honvédhelyőrségi körleténél, dr. *Rubinstein* Sándor ezredorvosnak a varasdi 10. honvédhuszárezrednél és felsőszőlősi *Szöllősy* Gyula főszámtisztnek a honvédelmi minisztérium számvevőségénél.

— **Ballai Lajos temetése.** Ballai Lajos miniszteri tanácsost, a szabadalmi hivatali elnököt, a *Lopótvárosi Kaszinó* elnökét ma délután temették el nagy részvétellel a hivatal Erzsébet-körúti házából. A koporsót feltizenegykör hozták te az udvarra, ahol *Lazarus* főkantor éneke után dr. *Hévesi* Simon főrabbi mondott gyászbeszédet. Az egyházi ének elhangzása után *Márkus* Miksa udvari tanácsos, a Lipótvárosi Kaszinó igazgatója bucsuztatta el a halottat. Meleghangú gyászbeszédét a következő szavakkal fejezte be:

— Ha találkozni fogunk egy szeretetreméltó kedves emberrel, aki hevülni, lelkesedni tud minden szépért, jóért, azt fogjuk mondani: ilyen volt Ballai Lajos. Ha találunk egy igazi jóbarátot, akinek meglátása mindig jólesik, azt fogjuk mondani: ilyen volt Ballai Lajos. Így marad fenn a jók emlékezete. Mert higyjék el nekem, igaz volt a költőnek:

Ninesen hiál! Nem szól enyészet
A sir hideg göröngyiről,
Csak por, mit porrá lenni készitet,
Csak az alak, mit eltöröl.

— Igen, a por porrá válik, igen, az alak eltöröl, de az emlékezet örök. Ezzel az érzéssel bucsútnak utolsó utadra, jó ember, hü barát. Istent veled.

A bucsuztató után a koporsót négyfogatu gyászhintóra tették és megindult az impozáns gyászmenet a rákoskereszturi új temetőbe. Újabb egyházi szertartás után a megboldogultat a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

— **A hadsereg köréből.** Bécsből jelentik: A közös hadsereg rendeleti közlönye közli: A király elrendelte, hogy *Károly Ferencz József* főhercegnek, a 7. dragonyosrezred kapitányának kiváló szolgálatai elismerésül a legfelsőbb megelőleges fozjessé ki. Elrendelte brlőgi *Puhalló* Pál, a 46. osztrák landwehr gyalogcsapatosztály parancsnokának az 5-ik parancsnokság vezetésével való megbízatását, *Henninger* von *Seeberg* Vincze báró altábornagynak, Jenő főherceg kamarai elnökének nyugdíjazását, *Puherna* Vilmos vezérőrnagy, a katonai műszaki osztály vezetőjének a műszaki tüzérség ügyeinek felügyelőjévé való kinevezését, kinevezte továbbá szmrecsányi *Szmrecsányi* István kapitányt *Jenő* főherceg kamarai elnökévé.

— **Orth János hagyatéka.** Berlieni jelentés szerint *János Szalvator* főhercegnek, a későbbi *Orth* Jánosnak hagyatéka november 11—18. közt kerül árverés alá Berliinben a Heilbron Testvérek műkereskedésében. A hagyatéki tárgyak katalógusa már elkészült és ahhoz *Salten* Félix írt előszót. A katalógus a hagyaték legértékesebb művei közül 126 reprodukciót tartalmaz. Kiváló régi mestereknek nem egy eredeti képe szerepel a hagyatéki tárgyak között. Iparművészeti cikkek és butorok, köztük sok értékes és érdekes darab, szintén dobra kerül. A tárgyakat kiállítják és egyesítik a *Falkenhayn*, *Haus Stöckel*, az *Orth-kastély* és *Toscana* múzeumai. A kiállítás november 3-án nyílik meg és 10-ig marad nyitva.

— **Adományok a repülő-flottára.** Bécsből jelentik: Az S. M. *Rothschild*-cég 100,000 koronát adományozott a repülőflottára s ugyanennyit adott a *Guttmann* testvérek köszénnagykereskedő cég is.

— **Toselli a jellemes.** Enrico Toselli egy hetvenedrangu zongorajátszó volt. Az ördög se tudta róla, hogy a világon van s talán ma valami kétes-hírű olasz mulatóhely pápaszemes zongoristája lenne, ha véletlenül a betegidegzetű volt szász trónörökösnek alkalmat nem ad neki, hogy a világ elé léphessen. *Lujza* beleháborodott a zongoristába, akinek jól esett, hogy *Lujza* támogatja őt a szász udvarból kapott apanaszából. *Toselli*, hogy a kitartottság gyanuját eloszlassa, feleségül vette a kalandós *Lujzát*, majd nemrégiben két kínos házassági év után elváltak. *Toselliből* kitört az alvó zsentlmén és — regényt ír a feleségéről. Hitvány pénzért elárulta a legintimebb titkait és lovagiatlanságában eljutott azok a határhoz, amire egy vályogvető cigány se lenne képes. Mert ha valaki kérdéseket merne intézni egy ilyen cigányhoz az ő családi szerelmi életére vonatkozólag, a cigány legalább is kést rántana. Legalább is *Toselli* ellenben eladja a szerelmi emlékeit és megírja abban a pongyola kolportázs stílusban, amely felháborít minden jóérzésű embert, Madridból részleteket közölnek *Enrico Tosellinek* az *Il Heraldóban* ma megjelent első regényfejezetéből, amelyért a zongorista állítólag 680,000 márkát kapott. A regény címe: *Ő fensége férje*. Az első fejezet leírja *Toselli* találkozását az egykori szász trónörökösével, amikor erős avancéokat adott neki. Még alig voltak 4 órája ismerősök, mikor a hercegné már meghívta őt egy csolnakkirándulásra kettesben. Azt mondta, hogy szeretne új benyomásokat gyűjteni s alig csolnaktak, így szólt lovagjához:

— Nem tudom, mi van velem, azt hiszem, új remények ébrednek bennem, hogy még boldog leszek.

Hangja reszketett a belső indulattól, arca eltorzult a sóvárgástól. Bucsuzáskor a hercegné megkérdezte *Tosellit*, hogy hol lakik, kezét csókra nyújtotta s e szavakkal vált meg tőle:

— Tudna engem szeretni?

Ez már az első találkozáskor történt.

— **A török trónörökös a tengerbe esett.** A berlini *Pres-Telegraph* a török trónörökösnek kellemetlen balesetét jelenti Konstantinápolyból. Ugyanis amidőn *Jusszaf Izzedin* török trónörökös külföldi utjáról odaérkezett, könnyen vezetessé válható baleset érte. A hajóról távozóban ugyanis a hajóhid mozgásba jött és a trónörökös a vízbe esett. Természetesen rögtön segítségére siettek és kimentették. A trónörökösnek az ijedtségen kívül baja nem esett.

— **Megrendszabályozott újság.** Párisból jelentik: Az államügyészség a „*Partie Symficaliste*” című lap ellen megindította a büntügyi eljárást, mivel a lap *Alfonzó* király állítólag tervezett párisi látogatásáról szóló hírében ellenséges utcai tüntetésekre és leplezetlen szavakkal a király elleni bombamerényletre szólította fel az olvasókat.

— **A koleraveszedelem.** Fiumei jelentés szerint Fiumét, a Kvarneró gyöngyét koleraveszedelem fenyegeti. A tengerészeti hatóság közzeladott intézést a révhivatalokhoz és közölte velük, hogy Szardínia szigetének *Cagliari* nevű részében fellépett a kolera. A Szardínia szigetéről érkező hajókkal szemben a mai naptól kezdve a párisi nemzetközi egyezmény intézkedéseit alkalmazták.

— **Kalandos diákok.** A krakói rendőrség értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy a krakói várból megszökött *Mandl* Rudolf közshadseregbeli főhadnagynak, a galambposta vezetőjének tizenhét éves fia, *Rudolf*, aki valóságos csodagyermek volt. Művészi rajzolt és festett. Tornázó, kerékpározó, uszóbajnok és kitünő czellővő volt. Vele együtt szökött meg két iskolatársa, *Socha* László és *Zwiklinszky* Szaniszló. Valamennyien a háboruba akartak menni és a törökországi idegenlégióba akartak beállni. A kalandos diákokat Zimonyban elfogták, de *Mandl* kijátszotta a csendőrök éberségét és megszökött. Azóta nem találják.

— **A kisleány tragédiája.** Tegnap este *Musics* Mária nyolczéves iskoláslány *Fehér* Lászlónak *Damjanich*-utca 54. szám alatti fatelepén játszott. Amint a deszkarakások között ugrált, elcsuszott, nekidőlt egy deszkarakásnak, mely rázuhant. A szerencsétlen gyermeket holtan húzták ki a deszkák alól. Bevitték a törvényszéki orvostani intézetbe.

— **József és Teréz a telefonban.** A telefon-előfizetők százáinak nagyarányú szaporodása a fővárosban új távbeszélő központ létesítését tette szükségessé. Ez az új központ a Mária Terézia-terén épül s oda az előfizetői állomások területi alapon kapcsolhatók át olyformán, hogy a vasutas vonalat a régi és az új központ területe közt nagyjában az Erzsébet királyné-ut, a Városligeti fasor, a Király-utca, Deák Ferenc-utca, Lánchíd, Alagut-utca és Mészáros-utca alkotja. Az új központ a meglévő Nagymező-utcai, később majd rövidesen Teréznek nevezendő központtal szemben a városrész után rövidesen József központ elnevezést nyert. Addig is, míg az új központ teljesen kiépül s rendeltetésének átadható lesz, a jelenlegi központban ennek mielőbbi leterhelése végett ideiglenes kapcsoló szerény fogja a József központ feladatát teljesíteni. A távbeszélő állomások átkapcsolása két részletben történik. Az első csoportot, mintegy ezeret október hó 19-ikéről 20-ikára virradó éjjelen, a második csoportot november hó 23-ikéről 24-ikére virradó éjjelen fogják átkapcsolni. Az átkapcsolás alá eső állomások számai — miután az új központ számozása a nem kívánatos nagy számok elkerülése végett ugyancsak 1-el kezdődik, megváltoztak, amiről a számváltozás alá eső távbeszélő állomások előfizetői már korábban értesültek. A változás alá eső távbeszélő állomások tehát e hó 20-ikától, illetve november 24-étől kezdve a hívó szám előtt mindenkor „József” jelző a központnak bemenő. A régi központban megmaradt előfizetőket, vagyis az állomások zömét, mintegy tizenötezeret egyelőre még nem kell a Teréz jelzővel hívni, ez csak akkor válik majd szükségessé, amikor 1914-ben a Mária Terézia-teri új központot tényleg elfoglaljuk.

— **Asszonyháboru.** Parázs kis botrány játszódott le ma este a Rákóczi-uton. Egy kis félreértés hatalmas sértéssé duzzadt az asszonyi felbecsülés következtében és — úgy is háborus időkét élünk — máris előkerült az esernyő, hamarosan bottá változva, ott sahogott a hölgyek hátán. Egy kicsit Budapest, a nagy garral világvárosnak kikiáltott hatalmas falu is hibás a dologban. Olyan piczi ugyanis, hogy még halkán beszélni se lehet, az általánosságban elmondott szavakat elkapja valaki és azonnal magának adresszáltatja. A dolog így történt. Két uriaszony: egy bankhivatalnok és egy állami tisztviselő felesége a Rákóczi-uton sétáltak. A banktisztviselő felesége az Alsóerdősor-utczájában lakik, ahol sok máshonnan kiülőzött teremtes is szállást, menedéket kap. A barátinőnek nem nagyon tetszett ez a dolog:

— De édesem, hogy lakhatsz ilyen vidéken, ilyen lányok között...

A másik meg akarta nyugtatni az asszonyt:

— Ugy se tart már soká. A fiacskám még csak nyolcz esztendő. Megvárom még idősebb lesz, aztán kimegyünk Kispestre, Ujpestre, szóval valahová közelbe, ahol jó a levegő... De hát kérlek, hova is menjek, hiszen *ilyenekkel* mindenütt tele van a város...

Az „ilyeneket” nemcsak erősen hangsúlyozta, hanem az előadását még széles gesztussal kísérte is. Éppen ekkor haladt arra egy tábornok özvegye két leányával. Azt hitték, hogy rájuk értik, nekik czimezték azt a sértő szót, hatalmasan felháborodtak. A nagyobbik odaugrott, felemelte az esernyőjét:

— Nekünk mondta, ránk értette...?

Az asszonyok védekezni akartak:

— De kérem... kérem...

Már késő volt. Az esernyő rájuk vágódott. Most már persze ők is a fegyverükhöz nyultak: pár perc múlva hatalmas harc fejlődött ki az öt nő között. Publikum hamarosan összegyűlt, az egyik része a tábornoknét és táborokarát, a másik részük pedig a két uriaszonyt biztatták. Közben nagyot nevettek, jól mulattak, de jött a rendőr és béke lett. Igazolász, szabadonbozsítás. Csak a publikum mérgeledött:

Ingyen láttam mozi, de a rendőr mindent elront...

— **Az eltűnt fiu.** Zentáról jelentik: Mészáros József 18 éves zentai fiu a múlt héten váratlanul eltűnt s azóta minden igyekezet dacára sem tudott családja nyomára találni. Ma végre levél érkezett tőle Belgrádból, melyben elmondja hogy régi vágya volt a törökök ellen küzdeni és ez végre sikerült, mert felcsapott önkéntesnek és azóta már rég utban van a harcok felé.

— **Megülte az öccsét.** Kaposvárról jelentik: Krummer András kereseligi lakos fegyverével volt elfoglalva, mikor az hirtelen elsült és a golyó a közelében álló öccsének hasába furódott. A szerencsétlen fiatalembert a kórházba szállították, ahol nemsokára meghalt. Krummer András ellen gondatlanságból okozott emberölés miatt indult meg az eljárás.

— **A londoni köd.** Londoni jelentés szerint már évek óta nem volt oly ködös napja az angol szigetország fővárosának, mint tegnapié. A város egyes részeiben két méterre sem lehetett látni. A színházi előadások után éppen úgy, mint a régi jó időben, fáklyahordozók kísérték haza az embereket. Sok helyen tüzet raktak és ezzel mutatták az omnibuszoknak az utat. Az omnibuszok két embert elgázoltak. A környéket is sűrű köd borította és ennek következtében öt ember a csatornába esett és belefullt. A kikötőben a köd-ágyuk szüntelenül dörögtek. A forgalom órák hosszáig szünetelt. A hadihajók ezen idő alatt nem is gyakorlatoztak, hanem Doveiben horgonyoztak.

— **Halál a disznófürdőben.** Gyuláról jelentik: Békésesabán Száhm Dorottya másfél éves fiacskája felügyelet nélkül az udvarban játszadozott, beleesett a disznófürdőbe és megfullt. A gondatlan anya ellen megindult a vizsgálat.

— **Akció a vadházaságok ellen.** Dr. Czigler Ármán, a lipótvárosi 1. számú iskolaszék elnöke felszólítást küldött a körzethez tartozó iskolák igazgatóihoz, hogy tudják meg, mely gyermekek szülei nem élnek egymással törvényes házasságban, mert amennyiben az illetők szegénységük miatt nem tudnak házasságra lépni, ő megszerzi ingyen az illetőknek az ehhez szükséges okmányokat, hogy a házasságkötést rájuk nézve így lehetővé tegye. A nemesszív emberbarát ezzel a cselekedetével nagy hála kötelezi kerületének sok polgárát.

— **Tűzvész a temesvári szeszgyárban.** Csütörtökön este félkilenc órakor nagy tűz pusztított Temesváron, a Józsefvárosban. A tűz az egész városrészt épusztulással fenyegette. Az Első Temesvári Szeszegető és Finomító Részvénytársaságnak bégaparti óriási telepén az asztalos, lakatos és rézműves műhely eddig ismeretlen okból kigyulladt. A tűz nagy veszedelemmel fenyegette a gyárat, amelyben rengeteg szesz van felhalmozva, minthogy ez a gyár Magyarország egyik legnagyobb szeszgyára. Este félkilenc órakor Fischer Jakab és Breithofer Alajos munkások észrevették, hogy a gyár műhely-épületéből, amelyben senki sem dolgozott abban az időben, hatalmas lángnyelvek törnek elő. Azonnal értesítették a tűzörséget és hívásukra mind a három kerület tűzörsége óriási apparátussal gyorsan a helyszínre ért, hogy hozzáfogjon a tűz lokalizálásához, mert ha a lángok aszesztartókhoz jutnak, ez nemcsak a gyár, hanem az egész városrészt pusztulásra jelentette volna. A tűzoltóknak a tüzet csak éjfél után sikerült lokalizálniok. A műhelyek és azok felszerelése teljesen elpusztult, és a kár meghaladja a százezer koronát. A szomszédos épületeket sikerült megmenteni. Az Első Temesvári Szeszegető és Finomító Részvénytársaság gyára 1881. augusztus 2-án már egyszer földig leégett, akkor azonban a veszedelem nem volt olyan nagy, mert a város nem fejlődött olyan rohamosan, mint most és az akkori gyár nem volt úgy beépítve a házak közé, mint a mostani.

— **Az inasok sorsa a vasgyárban.** Jelentették, hogy az aradi vasipar-társaság telepéről több inasgyerek megszökött és a rendőrségen azt panasztolták, hogy a felügyelők véresre verik őket. Mivel a telepen az állami menedékhelyről *kilencvenöt* inast foglalkoztatnak. Ujabb aradi jelentés szerint a rendőri bizottság kiment a telepre *Stenger* ipari felügyelővel és *Prohászka* főorvossal és megállapították, hogy a *gyermekkel rosszul bántanak, az ételmérés rossz, ellátásuk piszkos és egészségtelen.* A bizottság a főkapitányt *sürgős* intézkedésre hívta fel.

— **Őskori temető Torontál vármegyében.** Nagybecskerekeli jelentés szerint földgát töltési munkálatoknál a munkások Felsőmuzslya községgel szemben sok emberi csontot bukkantak. Alexich Bogolyub, Torontál vármegye főlevéltárcsa a helyszínen megvizsgálta a kiásott csontokat és megállapította, hogy egy barbárkori temető szelét bolygatták fel a munkások. A temető kijelölése után hozzáfogott az ásáshoz és három sirt bontott fel. A sírok 150—180 cm. mélyek voltak és bennük sírbögréket, nyakéket, bronzfibulákat, szíjkapcsokat, fülbevalókat, orsógombokat, hálónéhezéket és egy késpengét talált. A nyakékek színes üvegyöngyökből, esontokból, csiszolt gránitokból és terra sigillatából készültek. A talált tárgyakat bevitték a vármegyeházára s ideiglenesen ott őrzik, míg a létesítendő múzeumban elhelyezhetik.

— **Segélyosztás az árvízkárosultaknak.** Irgosról jelentik: Issekutz Aurél, Krassószörény vármegye alispánja most számmal be havi jelentésében a legutóbbi árvízjárról és az ezzel kapcsolatos segélyvezésekről. E szerint az árvíz okozta károk hivatalos becslés szerint 738.705 koronában lettek megállapítva. Ezzel szemben befolyt összesen 132.970 korona segély és pedig 76.000 korona kormánysegély és 56.970 korona országos adakozásból. Pénzbeli segélyben 1048 család részesült. Legtöbb kárt szenvedtek a karánsebesi, temesi, reiszcai és újmoldovai járáások.

— **Életuntak.** Madari Béla tizenhét éves cukrászegéd tegnap este a Stefánia-ut és István-ut sarkán lévő illemhelyen mellbelötte magát. A Bethesda-kórházba vitték. — Ma reggel Brusz Antal huszvécs kőfaragósegéd Viola-utca 41. számú lakásán mellbelötte magát. Az István-kórházba vitték. — Ma reggel a Harisbazar-köz második emeletén eszméletlen állapotban találták a cselédszobában Moiser Teréz szobaleányt. A mentőket hívták hozzá, akik megállapították, hogy a leány foszforoldatot ivott, azután kinyitotta a gázcsapot és lefeküdt aludni. A Rokus-kórházba vitték.

— **Fővárosi Orfeum.** A minden részében kiváló októberi műsor annyira bevált, hogy az igazgató-sághoz a nagyközönség minden rétegéből nagyszámu és hízegő tartalmú elismerő nyilatkozat érkezik. A legnagyobb feltűnést kétségkívül Ellen Tels és a legmagasabb táncművészet terén kitűnő orosz művésznők keltik. Hogy ezt az igazán európai hírű különleges és páratlan művelőzetet nyújtó művész-társulatot azok is láthassák, akik a főváros távolabbi részein laknak vagy esti foglalkozást izznek és így a rendes esti előadásokra nem járhatnak el. Waldmann igazgató vasárnap, október 20-án délután fél 4 órakor mérsékelt helyáru külön előadást rendez. Ezen előadáson *nemcsak* Ellen Tels és jeles társulata, hanem az olasz családember, Ernesto Bellini, valamint a többi főattrakció is résztvesz.

— **Halálozás.** Korányi Antal, a pápa házi főpapja, Sárosvármegye főesperese, cz. prépost, bártfai plébános életének 71-ik, áldozatpapságának 47-ik évében meghalt Bártfán.

Báró *Kohner* Alfréd földbirtokost ma délután fél négy órakor temették el a kerepesi-úti izr. temető halottasházából. A társadalom minden rétege képviselve volt a temetésen. Fél négy órakor megérkezett dr. *Kohn* Sámuel főrabbi és Lazarus főkátor az énekkar élén. A szertartásos imák után a koporsót a halottasházából az előtte lévő térre szállították. Dr. *Kohn* Sámuel mondott ezután beszédet. Ezután az elhunyt barátai válukra emelték a koporsót és a sírhoz vitték. Ott *Hollner* Szigfrid közjegyző búcsuztatta barátai nevében a halottat. Az énekkar zsolozsmái után dr. *Bay* Gábor, Munkács város polgármestere búcsuztatta el az Ung-, Bereg- és Zemplénvármegye szabaddómívesei nevében s ugyancsak a szabdközművesek nevében még dr. *Szekely* Albert. Ezzel a gyászszertartás véget ért.

Sopronból jelentik: Ma éjjel meghalt *repececs* tordi birtokán *Simon* Odón, Sopronvármegye és Sopron város volt főispánja 67 éves korában. A megye közéletének hosszú időn át markáns, kiemelkedő alakja volt s a királytól a III. oszt. vaskorona-rendet kapta. *Simon* Elemér, a magyarmartoni kerület orsz. képviselője édes-atyját gyászolja az elhunytban.

Magyaróvárról jelentik: Tegnap délután temették *Kühne* Károly gyárost a közönség óriási részvételével. A temetés alkalmával a villanyoslámpák égtek és fekete fátyollal voltak bevonva.

— **Fodor-féle vivóterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme. Különbös gond fordítatik a gyermek-torna- és vivásra.**

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

⊙ **Repülés az oroszlanál.** B. C. Davis filadelfiai tanár a repülésnek az állati kedélyre való hatását tanulmányozza és e célból különböző állatokkal folytat kísérleteket. Legutóbb egy oroszlanon próbálta ki a repülés hatását. E célból az állatkertből kiválasztott egy fiatal oroszlant és egy ketrecben nagy *Voisin*-féle biplánjára helyezte. A bestia ugyan még igen fiatal és szelíd volt, biztonság kedvéért mind a mellett egy állatszédítőt is vitt magával a tudós, hogy az az oroszlan esetleges örömkitérőseit némileg korlátozta. A biplán a hármas teherrel gyönyörű ivben emelkedett a levegőbe és az oroszlan, amelyik az első pillanatban nyugodtan viselkedett, csakhamar nyugtalanodni kezdett és olyasféle mozdulatokat tett, mintha le akarna ugrani. Néhány pillanat múlva azonban megszokta a repülést és bámszkodva tekintett maga körül. Érzéseinek néha ordításban adott kifejezést. 100 méternyi magasságban pedig nyugtalanodni kezdett, úgy hogy Davis félni kezdett, hogy a gép elveszti egyensúlyát, miért is lefelé irányította az aeroplánt. A leszállásnál az oroszlan megint egészen nyugodtan viselkedett, csupán kissé félősnak látszott. Davis legközelebb más vadállattal fog felszállani.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

A kulisszák világából.

— Színházi csevegés. —

(A higiénikus szerep.)

A Nemzeti Színháznak szerencséje van a repri-
zekkel. Az „Idegesek“ után a „Bölcs Náthán“ fé-
nyesen beütött. Tóth Imrénének tehát dicséretes el-
határozása, hogy tovább halad ezen a csapáson.

Nagy kotrások vannak a könyvtár polczain és
egyik pojepte darab a másik után kerül előlvá-
sásra. Természetes, hogy nem mindegyiktől várható
szinpadri siker. A legtöbb elavult. De rábukkantak
egy régi magyar jelesünk elfelejtett pompás vig-
játékára, melynek címét egyelőre nem árulhatom
el, mely egykoron állandó műsordarabja volt egy a
Nemzetinek, mint a vidéki szinpadoknak.

Az igazgató, mielőtt határozná a darab sorsa
fölött, elküldötte *Blahánénak* átolvasás végett:
látha megtetszik a neki szánt hatásos szerep.

A nagy művész, egy-kettőre, végigfutotta a
kézirat sárgult lapjait és sietett referálni a direktor-
ának.

— Méltóságos asszonyom, — kérdezte Tóth
Imre az érkezőt, — tetszik a szerep?

— Tudja, — szót lekesülve *Blaháné* — úgy
éreztem olvasás közben, mintha verőfényes napon,
virágos rétet járnék be, mintha tele tudóval szív-
nám be a tavaszi levegőt, és . . .

— És . . . ?

— Nagyon szeretném eljátszani ezt a szerepet,
mert az orvosom tiszta, jó levegőn való járást
ajánlott.

(Uj czim.)

Blahánéről szólva lehetetlen Török Zsófiára
nem gondolni, annál is inkább, mert a Népopera
holnap műsorába ígattja a „Piros bugyelláris“-t.

A Tisza Kálmán-téren *Szojor Ilonka* fogja ját-
szani a tüzről pattant biróné szerepét. Előrelátható,
hogy *Csepreghy* örökbecsű népszinműve az új ot-
thonban új és hosszú életre számíthat. Ezt már a
tömeges előjegyzésből is kombinálhatjuk.

No meg aztán *Bihar Sándor* szójátékából is.
Egy idegen uriaszony járt a Népopera igaz-
gatói irodájában.

— Ki ez a hölgy? — kíváncskodott *Pázmán*.

— A direktorné kollégája; — felelte *Bihar*.

— Kollégája? . . . Hogyan?

— Ez az uriaszony — táblabiróné, *Szojor*
Ilonka pedig holnaptól . . . táblásbiróné.

(A négy lábú vendég.)

Hegedüs Gyulának van egy egyszerű vizs-
lája, mely a vadászkutya minden ornyével ékes-
kedik. A művész egyik barátja külön az ő számára
nevelte. Minthogy pedig *Hegedüs* nem élhet csupán
nimród-passzióinak, s az év tulnyomó részét a fő-
városban kénytelen tölteni, arról is gondoskodás
történt, hogy a kutya, minden tekintetben szalon-
képes is legyen.

Igy elmás perceptorá a többek közt arra is
szoktatta, hogy ne kövesse más nevetlen kutya-
társai példáját, s ne heverésszen az elegáns lakás
divánjaira. Ezt pedig úgy érte el, hogy odahaza a
párnázott butorokat teletűzdelte hegyes gombos-
tükkkel. Amikor Szuszi felszökött a kanapéra, tüs-
tént le is ugrott és nehányszor tapasztalván, milyen
kényelmetlen fekvés esik rajta, csakhamar teljesen
lemondott arról, s beörte a kemény parkettel.

Szuszi jólneveltsége révén abban a kitüntetés-
ben részesült, hogy gazdája magával vitte a Vig-
színházba. Bizott benne, hogy nem fog szégyent
hozni fejére. A vizslá többnyire az öltözőben tar-
tozkodott, de a „Primerose“ bemutatója óta nem
volt ott maradása. Megbarátkozott azzal a Betyár
nevű lóval, mely a darab második felvonásában
kocsi elé fogva, hozza *Góthné* és *Mészáros Cizát*
a zárdából. Mindig mellette lebzsel és mintegy
szórakoztatni látszik a végszaváig.

A „Primerose“ legutóbbi előadásakor pedig az
történt, hogy Szuszi megfedekezett a szinpadri sza-
bályokról, s amikor a kocsi berobogott, ő is utána

szaladt. Nagy volt a szereplők leplezett rémülete
vagyis titkolt derűtsége. Ok nélkül. Szuszi nem
mozdult a kocsi mellől, s a jelenés után szép cse-
desen követte a fogatot.

— Remekül játszanak a Vigszínház művészei,
— mondta előadás után egy vidéki asszonyka a
férjének — de nekem az a dresszrozott kutya im-
ponál legjobban.

(A valódi hősnő.)

Sokan emlékeznek még *Galász Olgára*, a Nép-
színház volt hősnőjére. Nyulánk alakja, beszédes
szeme, zengzetes hangja, aranszőke dus haja és
nagy tehetsége *Márkus Emiliára* emlékeztetett . . .

Márkus Emma szerencséje nélkül. Az akadé-
mia végeztével vidékre ment, a szabadkai és nagy-
váradai sikerei után *Porzolt* a Népszínházhoz szer-
ződtette. Ott maradt *Vidor Pál* tragikus haláláig.

Az operette- és népszinműi repertoire nem
nyújtott alkalmat a kellő érvényesüléséhez; így
történt, hogy a Népszínház összeomlását *Balázs*
Olga is, mint áldozat, sirathatja. A vidékre nem
akart többé visszamenni, a fővárosban pedig nem
mutatkozott művészi ambíciójának megfelelő tér.
Gondolt egy nagyot és volt szerepköréhez méltó
hősies önmegtagadással új pályát választott: fog-
orvos lett.

Évekig tanult, dolgozott, küzdött, míg kitűnő
eredményre jutott gyakorlati és elméleti vizs-
gáit, megszerezte a diplomáját és most mint a
Budapesti Kerületi Munkásbiztosító Pénztár gyá-
kornoka, a Rudolf-rakpart 7. szám alatt levő mű-
termében is megszabadítja fogfájós embertársait
kinzó szenvedéseiktől.

Akiket *Balázs Olga* „kezelt“ azt állítják, hogy
ez a frázis „mintha a fogamat huznák“ az ő prak-
szisában elveszítette ijesztő jelentőségét.

— Igen, igen, — mondja erre harangzuga-
hoz hasonló hangján a fogorvos-hősnő — de azért
nagyon szeretnék bizonyos urakon boszút állni . . .
fogat fogélt!

(A hírnév.)

Főpróbán történt. Zenés darabot játszo-
tak a szinpadon. A zeneszerző ült a karmesteri
széken. Nagy sikert vártak az újdonságtól. A má-
sodik felvonás után körülvették a szerencsés kom-
ponistát és melegen gratuláltak neki. Egy elter-
jedt napilap zenekritikusa, aki joggal számíthat
arra, hogy nevét „mindenki“ ismeri, szintén oda-
ment és bizonyos leereszkedő nyájassággal mondta:
— Eddig távol tartottam magamat, mert nem
tudtam, hogy ismeretségünk kellemes lesz-e mind-
kettőnkre; de e pompás műve hallatára, sietek el-
ragadtatásomat nyilvánítani . . . nevem: X. Y.

A szerző mély hajlongások közt rázogatta a
feléje nyújtott kezét és hálásan rebegte:

— Oh, nagyon megtisztelő . . . boldog va-
gyok. . .

Azután érdeklődve kérdezte:

— És melyik lapba tetszik írni?

A kritikus olyan arcot vágott, mintha kígyó
marta volna meg és keserű gunnyal viszonzá:

— A . . . Piripócsi Híradóba.

Azzal, méltóságos fejbicezentéssel, ellépett.

(Az elveszett keringő.)

Az „Éva“ bemutatójakor tomboló tapsokkal,
s számtalan kihívásokkal ünnepelték *Lehár* Ferenc-
zet. A világhírű zeneszerzőt nem fásították el a
jodoni, párisi, berlini diadalesték: egészen mámo-
rosan támoogott a hazai közönség óvációi után a
páholy-folyosóra, ahol szűkebb társaság fogadta.

— Meg van elégedve az előadással? — Kér-
dezte *Rákosi Szidi*.

— El vagyok ragadtatva! — kiáltott *Lehár*.

— Talán némi hangbéli fogyatékoságok . . .

— Nem, nem . . . így szeretem! Sehöl se tá-
pasztaltam ennyi szívet a kifejezésben, mint itt.
Hogyan énekelte, például, *Fedák Sári* a keringőt!

Valaki közbeszólt:

— Könnyű ilyen gyönyörű keringők szívet
énekelni.

Lehár arca elborult és sóhajva mondta:

— Szép, szép . . . de mennyivel szebb volt az
a keringő, amely elveszett!

— Elveszett?

— Igen. E nyarat Ischlben töltöttem. Egy na-
pon kísértéltem az erdőbe. Éppen, kivételesen szo-
katlan hőség volt. Levetttem hát az inggalléromat,
hogy szabadabban érezsem magamat. A lomok közt
énekeltek a madarak és agyamban egy walzer moti-
vuma kezdett zsongani. Egészen átadtam maga-
mat az ihletnek, s amikor a keringő a lelkemben
kialakult, le akartam írni. Igen ám, de nem volt
papirosom. Fogtam hát a gallért és ráfirkáltam.
Amikor hazamentem, az asztalra dobtam a gallért
és teljesen megfeledkeztem a rajta levő kottáról.
Csak másnap jutott eszembe. Kerestem. De hasz-
talan . . . akkor már — kimosták.

— És a keringő?

— Elmentem az erdőbe. A madarak akkor is
énekeltek, de a walzer többé nem jutott eszembe.
Pedig anna: szobbet sohse fogok komponálni!

(Jó ómen.)

A „Miniszterelnök“ ma délelőtti főpróbájára
egészen megtelt a Magyar Színház földszintje és
annyi nevetés jutalmazta a szellemes párbeszéde-
ket, amennyi egyébkor tíz vigjáték alatt se szokott
elhangzani.

A felvonások után a legtöbben kitódultak
„levegőzni“, cigarettázni, no meg — vesélni.

Az utóbbi művelői eleinte nagyon hangosak
voltak, de mindinkább elcsendesedtek, sőt el is
párolgottak.

— Biztos siker! jósolta *Sebestyén*.

— Igen, — szót *Gombaszögi Frida*, — néz-
zék a szerencsehozót. . .

És egy pókra mutatott, mely a foyer meny-
zetéről alig látható szálon kuszott alá.

(Névszavár.)

Tanayné-Halmi Margit bámulatosan finom
játékot produkál a miniszterelnöknek szerepében. A
mai főpróba közönsége meg is tapsolta nyílt színen.
Jelenése után pedig minden oldalról özönlött fe-
léje a sok gratuláció.

De egyben mindenféle más kérdésekkel is
ostromolták.

— Nagyságos asszonyom, — interpellálta egy
újságíró, — igaz, hogy Friczit megbírságotlák.

— Az uramat? . . . Szó sincs róla! . . . Hon-
nan vette ezt?

— Olvastam . . . a „Fészek“-ben kártya-
böl kifolyólag . . . rágalmasz miatt. . .

— Először is, Friczi két év óta nem volt a
Fészek-ben. Másodszor az, akiről beszél, nem
Tanay, hanem — *Tarnay*.

Egy másik ismerős pedig ezt kérdezte:

— Hát fiacskáját még is a színi pályára
engedi?

— Ferkót? . . . Dehogyan szántam, dehogyan!

— Pedig azt irták, hogy a Magyar Színház
legközelebbi újdonságában *Tanay* Ferencz, a nagy-
nevű *Halmi* Ferencz unokája is fel fog lépni. . .

— Én is olvastam, — felelte nevetve *T.*
Halmi Margit, — csak hogy ez is tévedés; nem
Tanay, hanem *Tárai* játszza azt a szerepet.

(Felcserélt szerepek.)

A „Miniszterelnök“ mai főpróbája után,
Lázó — a Magyar Színház népszerű titkára — fel-
tartóztatta a kisiető kritikusokat:

— Kérem a hóhér urakat, maradjanak még
egy pillanatig.

— Miért? tudakolta *Erényi Nándor*.

— Mert egy magyar filmgyár fotografusa
mozifelvételt akar „a főpróbáról távozó kritiku-
sok“ról csinálni.

És mindjárt hozzá is fogott a „rendezéshez“.

— Minél fesztelezenebbül uraim, — így szólt az
instrukció, — nem muszáj „nyájjas arcot vágni“
sőt. Diskuráljanak menés közben, veséljenek,
bonczolgassák a darabot, ne törődjenek a gép-
pel. . . mintha mise történnék.

Persze a kitóduló közönség is kíváncsian cso-
portosult, a Magyar Színház tagjai pedig távolabb-
ról nézték a felvételt.

A kritikusokon nyugtalanság vett erőt. Rosz-
szul érezték magukat a szokatlan szituációban.
A lábáláz szimptomái mutatkoztak s ennek a ha-

tása alatt olyan furosan mozgottak, mintha dróton rángatták volna őket.

— Jaj, jaj, jaj, — sóhajtozott *Balassa Emil* — bárosak *Törzs Jenő* átvénne a szerepemet!

Szóval kénytelen vagyok bevallani, hogy kolégaim meglehetősen gyenge színészeknek bizonyultak. A félig sikerült fotografálás befejeztével a színészek odajöttek a kritikusokhoz.

— Na, — mondta *Rátkai Marci*, nem minden káröröm nélkül, — most szerepet cseréltünk: Mi kritizálunk benneteket és remélem, most már be fogjátok ismerni, hogy könnyebb kritizálni, mint játszani!

Egy látszólagos ur.

(*) **Népepera.** Nehéz feladat jutott ma *Labia Mária*nak, a berlini *Konische Oper* volt művésznőjének, aki európai turnéján utba ejtette fővárosunkat is és elénekelt a Népeperában a *Traviata* czimszerepét — *Kurz Zelma*, *Lipkowska Lidia*, *Hempel Frida* után. Különösen az utóbbiak emléke él még élénken bennünk, alig néhány héttel ezelőtt hallottuk *Violetta*ját. *Labia Mária* kvalitásait ismerve, hiszen nem először jár most nálunk a művésznő, érdeklődéssel tekintünk a mai est elé, amely azonban — kivételesen — családost hozott. *Labia Mária*, aki elsőrangú volt néhány év előtt az Operaházban a *Hegyek* alján, az *Otello* és a *Tosca* női szerepeiben, a *Traviata*ban nem tudott érvényesülni. Lehet, hogy a mezzoszopránra transzponált szerep szokatlansága, az ábrázolt alakot minden színésznői ügyesség mellett is meghazudtoló külső: egy blazirt lipótvárosi asszony külsősége járultak hozzá az illuziófosztást követő csalódáshoz, — mert az éneki részen semmi kifogásolni valót találni nem lehet, tény, azonban, hogy *Labia Mária* Violettaja jóval mögötte maradt Budapesten járt külföldi elődjének. A multikori fényes *Hempel*-est hangulatát megismétlődni váró közönség is már az első felvonásban észrevette a nagy ellentétet és lelkesedésének az udvariassági tapsoknál szabott határt. Csodáljuk egyébként, hogy a kitünő olasz énekesnő, akit más szerepeiben oly előnyösen ismertünk meg, vállalkozott a *Traviata* eléneklésére. A szerep egyáltalában nem illik hangjához, a magasságokat még a transzponált fekvésben is csak bizonytalanul bírja, a koloratúrája pedig sem technikájában, sem hangzásában nem olyan, hogy indokoltá tenné ebben a szerepben való vendégszereplését. *Alfréd*et ezuttal *Kertész Vilmos* énekelte szép és megérdemelt sikerrel. *Kellemes* orgánumán örvedes fejlődés, énektechnikáján nagy szorgalomra valló tanulás állapítható meg. Az idősebbik *Geront* szerepében *Gábor* ezuttal is nagy hatást ért el meleg baritonján előadott áriáival és jók voltak a többiek, az előadás ismert, régi szereplői: *Hiekisch Kató*, *Róna*, *Bihar*, *Mátrai*. Kitünően működött a zenekar és a kórus *Reiner Frigyes* művészi, temperamentumos vezénylete alatt. — (na.)

(*) **Graziella Pareto.** A Népepera jövő hetének európai szenzációja lesz egy vendégszereplés révén. Az internacionális koloratúrdívák egyik legkiválóbbja, *Graziella Pareto* mutatkozik be ugyanis, ez az alig huszonhárom esztendő művésznő, aki négy esztendővel ezelőtt Madridban lépett színpadra és egy esztendő múlva már mint spanyol királyi kamaranékesnő Délamerikának vált ünnepeit starja; kiritikusai mindenütt mint ünnepeit csodát magasztalják. *Márkus Dezső* igazgató milánói utja alkalmából felkereste a művésznőt és az európai színpadok számára voltaképpen ő fedezte fel ezt a páratlan talentumot, aki — mint annak idején *Kubelik* — Budapestről kiindulva és a Népepera nevéhez fűződve fogja megkezdeni kétségtelen érdemű diadalutját a kontinensen. — *Graziella Pareto*, kit Spanyolországban új *Pttinak* neveznek, esütörtökön lép föl először a *Sevillai borbély*-ban.

(*) **Magyar festő tragédiája Amerikában.** Az Amerikai Magyar Népszava írja: Egy *Kristóf*-esák *István* nevű magyar festő, ki három év előtt vándorolt be Amerikába, tegnap este Newyorkban 331. E. 42nd Street alatti lakásán öngyilkossági szándékból revolverével a fejébe lőtt és aromban meghalt. Egy barátjához, *J. Miaccker*hez intézett level szerint azért szánta magát halálra a szerencsétlen festő, mert a közönség nem méltá-

nyolta tehetségét és nem vásárolta meg festményeit, abból a jövedélemből pedig, amelyet mint diszitó keresett, nem tudta Magyarországon visszasamaradni családját kihozatni.

(*) **A színészegyesület közgyűlése.** A színészegyesület mai délelőtti közgyűlése rendkívül izgatott és szenvedélyes hangú vitával kezdődött, amelyet egy személyes kérdés idézett elő. A közgyűlés ugyanis még tegnap délelőtt ugy határozott, hogy *Ditrói Mór* lemondása felett napirendre tér, este pedig oly határozatot hozott, hogy küldöttséget meneszt *Ditrói*hoz, kérve lemondásának visszavonására, egyúttal a közgyűlés bizalmáról biztosítva őt. *Molnár László* elnök a mai közgyűlést megnyitva, napirend előtt kijelentette, hogy a két határozat egymással ellentétes. Így határozatokat hozni lehetetlen, ha csak azt nem akarja a közgyűlés, hogy kómikus legyen. *Faragó Ödön* jelentette, hogy ez nem *Molnár* személye ellen szól, csak *Ditrói* iránti megítéltetés akar lenni. *Molnár László*: Ilyen erkölestelenséghez nem járulhatok hozzá! Erre olyan óriási vihar támadt, hogy az elnök a közgyűlést öt percre felfüggeszti. *Molnár László* ekkor izgatottan elhagyja az elnöki széket és *Sebestyén Géza* foglalja el azt. *Sebestyén* kijelentette, hogy kétségtelen, hogy a közgyűlés olyan határozatot hozott, amely szerint *Ditrói* lemondását a tanács elé utasítják. Most pedig a közgyűlés bizalmából elnököl *Molnár László* és őt, az alelnököt, olyan szenvedélyes hangon támadják, hogy nem maradhat meg tovább tisztségében és arról lemond. Hosszas kapacitálás után *Sebestyén* visszaült az elnöki székre. *Faragó Ödön* állt föl és kijelentette, hogy mivel közte és *Molnár László* elnök között nézeteltérés támadt, tisztelettel lemond. *Molnár László* elnök, aki tegnap a közgyűlés végén nem volt jelen s a jegyzőkönyvből megállapítja, hogy tévesen informáltak, hangsúlyozta, hogy ennek következtében az a szava, hogy erkölestelenség önmagától elesik, mire *Faragó* visszavonta lemondását. E személyi harcok befejezése után kezdetét vette a tárgyalás és folytatták az alapszabálymódosító javaslatok tárgyalását. Azt a pontot, amely szerint a nőtárogok is választhatók, egyhangulag elvetették. Tanácskozás közben érkezett a terembe *Ditrói Mór*, akit lelkesen megjeleneztek. *Stella Gyula* felszólalására megállapították, hogy kik lehetnek képviselők, azután áttértek a színészegyesület és a munkásbiztosító között fennálló viszony szabályozásának tárgyalására. Hosszas vita után elfogadták e tárgyban a tanács előterjesztett javaslatát. *Kemény Lajos* módosításával. Még számos, az alapszabályokra vonatkozó javaslatot tárgyaltak le s a közgyűlés a délutáni órákban ért véget.

(*) **Az első szimfóniai est főpróbája.** Ma délelőtt tartották meg a szimfónikusok a vasárnap 20-án rendezendő első bérleti hangversenyük főpróbáját a Zeneakadémiában. A nagyszabású műsor minden egyes száma, ugyint: *Weber Bűvös vadásznyitánya*, *Debussy Gyermekjelenetei*, *Liszt Les Préludes* ez. költeménye és *Csajkovszky* negyedik szimfóniája egytől-egyig abban a kiesiszolt, gondos interpretációjában hangzott fel, amely a Szimfóniai Zenekart mindenkor jellemezte s amelylyel magának oly nagy és lelkes közönséget, az igazi zeneértők tömegét tudta megszerezni. Különösen nagy érdeklődés nyilvánul a *Debussy*-apróságok iránt, mely már a főpróbán is nagy hatást keltett legies finomságjaival és elbűvölő harmonizálásával. Jegyek igen csekély számban *Bárdnál* és a *Harmóniában* kaphatók.

(*) **Az I. filharmóniai hangverseny.** Az I. filharmóniai hangverseny szerdán, október 23-án esti 8-kor lesz a Vigadóban *Kerner* vezetésével *Rosenthal Mór* és. és kir. kamaraművész közreműködésével. Műsora: 1. *Liszt „Tasso”*; 2. *Volkmann „Szerenád” (D-moll)*; *Magángordonka*: *Csuka Béla*; 3. *Chopin Zongoraverseny E-moll-ban (Rosenthal)*; 4. *Beethoven III. szimfónia (eroica, esz-dur)*.

(*) **Mücsarnoki hírek.** *Dr. Wagner Géza*, a Mücsarnok igazgatója dülöre juttatta a Képzőművészeti Társulat *Andrássy-uti* régi palotája bérbeadásának az ügyét, amelylyel a jövő hétfőn már az igazgatóság és gróf *Andrássy Gyula* titkos tanácsos elnöklésével a választmány is foglalkozni. A választmány ezenkívül elintézi az összes folyóügyet, továbbá megválasztja az ezelőtti téli turlaton odaitelendő állami művészeti aranyérmek bírálóbizottságához beérkezett szavazatok összeolvasó bizottságának a tagjait. Megválasztja továbbá ugyancsak a téli turlaton odaitelendő díjak pályabíróságait.

(*) **Színházak hírei.** Az Operaházban holnap, szombaton *Wagner „Tristan és Isolde”*-ja kerül előadásra a férfi czimszerepben *Burrián Károly* kamaranékes fellépésével. Az előadáshoz szükséges próbák miatt a vendégművész már ma reggel érkezett meg Budapestre. Ezuttal nálunk új partnere lesz a dalmban *Sebestyén Sára*, aki *Isoldét* éneklő holnap először. Vasárnap a „*Parasztbucsi*”-et s utána a „*Bajazzók*”-at adják. Hétfőn „*A bibliai ember*” van kitűzve a czimszerepben *Burrián Károly* kamaranékes fellépésével.

A Népeperában szombaton kerül a sor a rendkívül érdeklődéssel várt első népszimfonia-előadásra, a *Piros bugyelláris-ra*. A női főszerepet, *Török birónét*, *Szoyer Ilonka* játssza, aki érthetőleg különös ambícióval készült erre az érdekes és hálás művészi feladatra. *Szoyer Ilonka* mellett a következő együttesben kerül színre a darab: *Kender Julis*; *Hiekisch Kató*; *Czigányasszony*; *Havas Szidi*; *Csillag Pál*; *Pajor Ödön*; *Török biró*; *Horti*; *Menczi*; *Vidor Ilonka*; *Hájas Muki*; *Bihar*; *Jegyző*; *Ujvári*; *kapitány*; *Fehér Artur*; *huszárkapitány*; *Mátrai*; *Leveles Misi*; *Marosfi*. A *Piros bugyelláris* vasárnap este megismétlik, természetesen *Szoyer Ilonka*-kával, aki vasárnap délután is fellép a nagysikerű *Tengerész Kató* czimszerepében.

A *Vigszínház* legközelebbi ujdonságát, az *Ostrom*-ot azzal az általános nagy érdeklődéssel várják, amely természetesen kíséri a *Tolvaj* és a *Baccarat* szerzőjének minden új művét. *Bernstein Henry* legújabb darabja egy nagy társadalmi konfliktusról szól, amelyet mesteri módon köt össze egy rendkívül érdekes szerelmi történettel. A cselekmény hősnéke, *Merital* politikusként szerepelt, amelyet *Párisban Guitry Lucien* kreált, nálunk *Hegedűs Gyula* fogja játszani, akinek rég jutott ily nagyarányú művészi feladat, amennyiben jóformán az első jelenettől kezdve a darab végéig a színpadon foglalkoztatja. *Partnerje* *Varsányi Irén* lesz, aki *De Rould Renét* — az ünnepeit *Lély Madeleine* szerepét — játssza. Nagyszerű szerepe van *Fenyvessy Emilnek* is, aki *Frepeau* szenátort fogja személyesíteni. Ezt a szerepet a *Gymnase-színházban Signoret* adta. A premieret a jövő szombaton tartják meg. — Holnapután, vasárnap, két előadás lesz a *Vigszínházban*. Délután az „*Ördög*” kerül színre; este a „*Primerose kisasszony*”-t ismétlik.

A *Budapesti Színházban* vasárnap kétszer is színre kerül „*A Molnár és gyermeke*” és pedig délután mérsékelt helyárakkal. Szombaton a *Kameliá* hőgyvet játsszák *Feld Irén*nel a czimszerepben.

A *Grand Guignolban*, *Sziklay Kornél* új színházában hétfőtől kezdve első helyárakkal népszerű előadásokat fognak tartani és pedig minden hétfőn, esütörtökön, szombaton és vasárnap délután. Ez előadásokon, melyek délután négy órakor kezdődnek, a teljes esti műsoron kívül külön bemutatók is lesznek *Sziklay Kornél* és az egész művészgárda fellépésével. A délutáni előadásokra a legdrágább jegy két koronáért kapható.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

* **Amundsen Budapesten.** Amundsen, a déli sark felfedezője, a Magyar Földrajzi Társaság meghívására hétfőn, október 21-én, délben 1 óra 40 perczkor érkezik Budapestre a nyugati pályaudvaron és délután öt órakor tartja meg előadását a Múzeum dísztermében. Ez az előadás kizárólag a Földrajzi Társaság tagjainak szól. A terem kicsiny voltára való tekintettel az elnökség, nagy sajnálatára, kénytelen volt lemondani arról, hogy a nagyközönség köréből vendégeket hívasson. A belépés a terembe csak a meghívók átadásával és pedig egy meghívóval csupán egy-egy személynek engedhető meg. Az előadás pontosan öt órakor kezdődik, amikor is a teremajtókat bezárják. Amundsen német nyelven tartja előadását.

* **A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság** október 27-én, Szatmáron tartandó nagy vándor-gyűlése iránt szokatlanul nagy érdeklődés nyilvánul meg. A vándorgyűlés programja a következő: Október 26-án délután érkezés és ismerkedés; 27-én, délelőtt 10 órakor ünnepies istentisztelet lesz, amelyen *Sörös Béla* losonci ref. lelkes prédikál. Délelőtt 11 órakor a közgyűlés megnyitása, elnöki megnyitó, titkári jelentés, a társaság évi működéséről és anyagi helyzetéről szóló számvetés. Délután kirándulás a *Kossuth*-kerembe. Este irodalmi estély, amelyen az előki megnyitón kívül *Kozma Andor*, dr. *Pruzsinszky Pál*, *Szabolcska Mihály* szerepel s ének- és zene-számok egészítik ki a magas színvonalú műsort. Másnap, október 28-án, a gyűlés tagjai átrándulnak Nagybányára, ahonnan délelőtt a fernecezyi bányák megtekintésére mennek. Délután Nagybánya város ebédet ad. Este öt órakor irodalmi estély *Kozma Andor*, *Szabolcska Mihály* és *Sebestyén Jenő* közreműködésével, valamint ének- és zeneszámokkal. A vendégek október 29-én utaznak el Nagybányáról.

* **Egy régi műemlék.** Az erdélyi örmények híres városának, *Szamosújvárnak* egyik legnagyobb nevezetessége a *Martinuzzi-várnak* nevezett régi épület, melyet 1540-ben *Martinuzzi Fráter György* bíbornok-écsok építtetett és amelyet *II. Rákóczi György* kibővített. A hatalmas épületet néhány évtizeddel ezelőtt állami feigintetnek rendezték be. Az igazságügyi kormány azonban e feiginteteket a múlt évben beszünteltte és az épületet modern javítóintézetek alakította át. A Műemlék Országos Bizottságának közbenjárására a régi *Martinuzzi-vár* műemlékeit és építészeti érdekességeit eredeti alakjukban továbbra is meg fogják őrizni.

FŐVÁROS.

Állatkert, városi közüző, szobormű és egyebek.

A főváros pénzügyi bizottságának ülése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 18.

A főváros pénzügyi bizottsága ma délelőtt dr. Vaszilievits János alpolgármester elnöklésével ülést tartott. Az ülést megnyitása után bejelentette az elnök, hogy a Rákóczi-úti és Eskü-téri fővárosi telkek hasznosításának ügyét levették a napirendről. Napirend előtt felszólalt dr. Springer Ferencz is (a másik napirendelőtti felszólalásról külön emlékezünk meg) és kifogást emelt az ellen, hogy a bizottság tagjai a tárgyalásra szóló előterjesztéseket és bejelentéseket oly későn kapják meg, hogy azok tanulmányozására nem áll megfelelő idő rendelkezésre. Dr. Vaszilievits János alpolgármester megnyugtató felvilágosítást adott s megígérte a panasz orvoslását.

A napirend során elsőnek tárgyalta a bizottság az állat- és növénykerti bizottság jelentését az állatkert első négy hónapjának üzleti eredményéről, valamint a városgazdasági ügyosztálynak az állatkert továbbfejlesztése ügyében tett előterjesztését.

Ezekhez a tárgyakhoz Springer Ferencz szólott elsőnek, aki kifogásolta, hogy az állatkerti bizottság jelentésében az amortizációról nem történt gondoskodás. Ezzel szemben dr. Márkus Jenő kijelentette, hogy a kérdést az állatkerti bizottság igen tüzetesen megvitatta és abban történt megállapodás, hogy miután ez a jelentés csak az első négy hónap üzleti eredményét tünteti fel és nem végleges elszámolása az állatkerti építkezéseknek, ebbe a jelentésbe az amortizációt nem veszik fel. A jövőre nézve azonban gondoskodás történik, hogy az állatkerttől éppúgy, mint más fővárosi üzemből, a rendes költségvetést készítsenek, amelybe az amortizációt is beveszik. Dr. Plathly György felhívta az ügyosztály figyelmét arra, hogy a közgyűlés az állatkerttel kapcsolatban növénykert létesítését is kívánta. Tudja, hogy ez nagyon sok költségbe kerül és ezért egyelőre nem is kíván iránytűt fejtetni, de azt szeretné, ha a meglévő növényeket megfelelő módon megjelölnék. Dr. Feleki Béla kiemelte, hogy az állatkerti bizottság jelentésében a legnagyobb realitással járt el. A bizottság jelentésének ahhoz a részéhez, amely Bódy Tivadar alpolgármesternek elismerését fejezi ki, hozzáfűzi Feleki a maga részéről meg Márkus Jenő érdemeit is, aki a legnagyobb szeretettel és buzgósággal működött közre az állatkert felvirágoztatásáért. A bizottság ezután mind a két jelentést tudomásul vette és úgy az állatkerti bizottságnak, mint Bódy Tivadar alpolgármesternek és Márkus Jenő tanácsosnak elismerését fejezte ki.

Hozzájárult a bizottság ahhoz, hogy Róna Józsefnek „Tryton halászmester” centaur szoborművét harmincz ezer koronáért a főváros a Széchenyi-gyógyfürdő részére megvesse.

Tárgyalta ezután a bizottság a közszégi közüző és az ezzel kapcsolatos csementéjárdalapot gyártására szolgáló telep berendezésére vonatkozó ügyosztályi előterjesztést, amelyet tudvalevőleg a múlt ülést napirendjéről levették. Márkus József hozzájárult az előterjesztéshez és elfogadásra ajánlja azt, mert azzal vegre rendbe fogják hozni a makadám-utakat. Csak azt a kérdést veti föl, hogy azok a nehézségek, amelyek eddig a zuzott kő szállítása körül fennállottak, nem fognak-e előfordulni ezután a zuzatlan kő szállításánál. Az aggodalomra Fock Ede tanácsos szakszerű felvilágosításokkal szolgált. Utána báró Herzog Peter szólalt föl, majd pedig Szabó József, aki azt mondta, hogy városi kezelésben drágább lesz a kő. Fock Ede tanácsos ismételt felszólalása után a bizottság hozzájárult az ügyosztály előterjesztéséhez.

Vita nélkül elfogadta a bizottság a tanácsnak azt az előterjesztését, hogy Vosits Károly tanácsos 3000 korona személyes pótlékát a nyugdíjba is beszámítják.

(A bankok és a főváros betétei. A pénzügyi bizottság mai ülésén rendkívül érdekes kérdést feszegetett napirend előtti felszólalásában Biró Henrik bizottsági tag. A rendkívül feszült pénzügyi helyzetre való tekintettel azt a kérdést intézte az elnök dr. Vaszilievits alpolgármesterhez, ha vajjon teljesen biztonságban tudja-e a fő-

város a különböző kis- és középbankokban elhelyezett milliós betéteit? Minthogy tudomás van arról, hogy vannak pénzintézetek, melyeknél csak azért helyezték el a főváros aránytalanul nagy betétét, mert erősebb protekció érvényesült érdekében, fölveti az eszmét, hogy a főváros a bankoknál elfekvő betétei után most — amikor az összes külföldi jegybankok fölemelték a bankkamatlábát — az eddiginél magasabb kamatot biztosítson magának. Vaszilievits alpolgármester válaszában kijelentette, hogy a főváros pénze minden pénzintézetnél biztonságban van és a betétek magasabb kamatoztatásáról a polgármester már gondoskodott. Munkatársunk gróf Festetich Gézálnak a főváros pénzügyi osztályának vezetőjénél érdeklődött a főváros betétei után. Gróf Festetich Géza közölte munkatársunkkal, hogy a fővárosnak ezidő szerint ötvenkét millió koronája van elhelyezve budapesti pénzintézeteknél. Ebből három milliót felmondtak, huszonhárom millió pedig szerződésileg le van kötve a Magyar Banknál, itt tehát magasabb betétet nem kaphat a főváros. A többi pénzekért a helyzetnek megfelelően magasabb kamatot kapnak. Ebbe a magasabb kamatorzába ellentmondás nélkül mentek bele a pénzintézetek a polgármester egyszerű felszólítására.

(Küldöttség a polgármesternél. A Rózsadomb és Vidéke Egyesület ma küldöttségileg tiszteleggett dr. Bárczy István polgármesternél, hogy köszönetét, valamint háláját is kifejezze azért, hogy a Rózsadombra vezető szerpentin utvonalt végére a megoldásig juttatta. A küldöttség tagjai voltak: Alpár Ignác műépítész, dr. Schack Béla főigazgató, dr. Irsay Arthur kórházigazgató, dr. Bodor Zsigmond lapszerkesztő, dr. Hennyoy Vilmos posta- és távirat-főigazgató és többen. A küldöttséget Oell Ferencz miniszteri tanácsos mint elnök, Székula Gyula kir. tanácsos és Schulek Frigyes udvari tanácsos mint alelnökök vezették és ugyancsak ők nyújtották át a polgármesternek az egyesület hálafeliratát. Dr. Bárczy István polgármester szívesen fogadta a küldöttséget és átvette az üdvözlő feliratot.

(Választási mozgalom az I. kerületben. Az I. kerületi szabad polgári párt végrehajtó-bizottsága a szabad polgári körben ülést tartott dr. Hegedűs János elnöklésével. Az ülést mintegy kétszázán jelentek meg. A párt vezetősége beszámolt azokról az intézkedésekről, amelyeket eddig tett. A bizottság ezekhez egyhangulag hozzájárult és a párt programjának revideálására harmincztagú bizottságot küldött ki. Az ülést lakoma követte, amelyen számos felköszöntő hangzott fel.

(Nők mint kezelőszték. Az ideiglenes hivatalnoknők küldöttsége járt ma délelőtt dr. Bárczy István polgármesternél. A küldöttség, amelyet Visontai Kovács Rózi vezetett, memorandumot adott át a polgármesternek, amelyben azt kéri, hogy a hivatalnoknők közül azok, akik legálább négy polgári osztályt végeztek, kezelősztéki állásra is megválaszthatók legyenek, vagy magasabb fizetési fokozatra soroztassanak. A polgármester megígérte a küldöttségnek, hogy kérelmüket jóakaró tanulmányozás tárgyává fogja tenni.

(A fuvartelep szervezete. A köztisztviselési bizottság ma délelőtt dr. Bódy Tivadar alpolgármester elnöklésével tartott ülésében tárgyalta azt az előterjesztést, amely a közlekedési ügyosztály a fuvartelep szervezése dolgában készítette. A bizottság hosszabb vita után nagyjában hozzájárult az előterjesztéshez. Az állások szervezése kérdésében azonban úgy határozott, hogy ezt a részt a szabályrendeletből kikapcsolva, külön vigyék a közgyűlés elé. Javasolta még a bizottság, hogy a tisztviselő részére is úgy, amint az az alpolgármesteri személyzetnél is meg van, havi 60—150 koronáig terjedő működési pótlékot engedélyezzenek.

(A szánkózó sport. Dr. Déri Ferencz tanácsos elnöklésével értekezlet volt a Városházán, ahol részletesen megvitatták a szánkózó-sport fejlesztésének céljából teendő hatósági intézkedéseket. Az előző években ezen a téren történtek ösmertetése után felszólalt Sándor Pál, a Közuti vezérigazgatója és bejelentette, hogy a Közuti Vasutttársaság a budai hegyek közt üzhető téli sportokat teljes erővel felkarolni szándékozik. Késznek nyilatkozott, hogy a társaság minden sportszerű követelménynek megfelelő szánkópályákat létesít, szánkókat állít fel, szánkókat gyárt, ezeket árukba bocsátja, vagy kikölcsönzi, végül a közlekedés lebonyolításáról is megfelelő módon gondoskodik, esetleg külön

vonatok járatásával is. Az értekezlet megelégedéssel vette tudomásul Sándor Pál bejelentését. A tárgyhöz hozzászóltak még a megjelent kerületi mérnökök, a rendőrség, a BBT. és MAC. valamint a Mentőegyesület képviselői is, akik mindnyájan kijelentették, hogy a legnagyobb készséggel fogják a fővárost ebben az akciójában támogatni. Az értekezlet után dr. Déri Ferencz tanácsos bizottságot küldött ki, amely a legközelebbi napokban a helyszínre megy és a szánkósportra alkalmas utakat, valamint a tilos utakat is, ki fogja jelölni, nemkülönben megteszi a többi szükséges intézkedést is.

(Felügyelők oktatása. Az I. kerületi napközi otthonok felügyelőinek kioktatásával a tanács Tóth Irén, Heinrich Róza, Winterstein Magda, Berényi Irma és Sántha Etel tanitónőket bízta meg.

(Iskolai alapítvány. A tanács a dr. Schey Móricz-féle alapítvány ösztöndíját Kollár Kálmánnak, a II. ker. állami főreáliskola VII. osztályu tanulójának adományozta.

TANÜGY.

= Kitiltott tankönyv. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Nodelykovic Milán „Egyetemes földrajz” című tankönyvének harmadik kiadását, amely Karlóczán jelent meg, súlyos közjogi hibák miatt, amelyeket a szerző előzetes figyelmeztetés dacára, könyvének ezen harmadik kiadásában sem helyesbített, az összes magyarországi iskolák használatából kitiltotta.

= A tanítói fizetés és a harangozás. A püspöki kar kijelentette, hogy tovább nem kényszeríti a tanítókat arra, hogy a harangozási és a sekrestyési teendőket is ők lássák el, de a gyakorlatban számtalan akadály van a rendszer megvalósításának. Így a vas megyei Alsómedves község r. kath. kántortanítója, Gálos Antal, szintén nagyon szívesen lemondana a harangozásról, mert azt már meguntta. Igen ám, csak hogy a harangozásért járó 50 koronát a díjleért beszámítja ama 1000 koronába, mely a tanításért és kántorságért jár neki. Ha tehát lemond a harangozásról, a jövedelem is vele uszik s így még a törvényes minimumot sem éri el fizetése. Világos tehát, hogy a püspöki határozat a gyakorlatban való intézkedésre teljesen alkalmatlan.

= A Kolozsvári Egyetemi Kör negyvenéves jubileuma. Erdélyben hosszú évtizedek óta az ifjúsági egyesületek között a Kolozsvári Egyetemi Kör a vezető szerep. Az Egyetemi Kör harmincznyolcz éve áll fenn és a jövő évben fogja megünnepelni negyvenéves fennállását. És már ma mozgalom indult meg az ifjúság körében, hogy ez az ünnepély ne csak a kolozsvári egyetemi ifjúság, hanem a magyar ifjúság, a magyar társadalom ünnepe legyen.

= Az Egyetemi Kör jubileuma. Az Egyetemi Kör ez évben ünnepeli fennállásának negyvenedik évfordulóját. A Kör elnöksége ez alkalomból felkéri a Körnek negyven év alatt volt elnökeit, hogy a Körrel címüket tudassák. Ugyanis az összes volt elnökeinek arcképeiből a Kör hálás emlékeztetőnek lerovásául egy arcképcsarnokot állít össze, amelyet nagy ünnepek keretében fognak megkoszorúzni.

= Jubiláló iskolák. Nagyszabású jubileumi ünnepély van készülöben Komáromban. Az idén lesz éppen századik évfordulója annak, hogy Ferenc császár újra a derék és hazafias benczéseknek adta vissza a komáromi gimnáziumot. Előzőleg már bírták a benczések ezt a gimnáziumot, de csak rövid ideig. Ugyanis Mária Terézia királynő a jezsuitarend feloszlata után a komáromi kath. gimnáziumot az 1776. évben a benczések gondjaira bízta, ámde József császár hamarosan feloszlatta a szerzetesrendeket és ekkor a komáromi gimnázium is árván maradt. Ez az árvaság több mint három évtizeden át tartott. Világivá lett benczések és jezsuiták tanítottak benne, mint királyi gimnáziumban, míg aztán Ferenc császár végleg visszaadta a benczéseknek. E ritka és nevezetes jubileumi ünnepélyt december hó első felére tervezik. — Az ungvári kir. kath. főgimnázium 1913. június 11-én fogja ünnepelni országos ünnepség keretében fennállásának háromszázadik jubileumát. A rendező-bizottság ez alkalomból össze akarja állítani az intézet egykori, jelenleg még életben lévő növendékeinek névsorát. Akiknek tartózkodási helyét sikerült megtudnia, azoknak a rendező-bizottság már megküldötte a jubileumra vonatkozó felhívást. A bizottság ezuttal kéri az intézet azon egykori növendékeit, akik e felhívást még ezidőig nem kapták meg, tudassák pontos címüket az ungvári kir. kath. főgimn. igazgatóságával.

KÖZIGAZGATÁS

A jegyzőválasztások.

Budapest, október 18.

Két vármegyéből is jöttek panaszok, hogy a községi- és körjegyzőválasztások eredménye nem felel meg a jogos jegyzői érdekeknek és ezek a választások magánérdekek kedvéért irányítottak úgy, hogy az illető jegyzők körében joggal elégedetlenséget keltettek.

Ezek a panaszok teszik aktuálissá, hogy ismételtén foglalkozzunk a jegyzőválasztásokkal.

Az egyes hivatali állások betöltésének éppen nem ideális formája a választási rendszer; nem felel ez meg a tisztviselők érdekeinek, de a közigazgatás nagy érdekei is alárendelt szerepet játszanak akkor, amidőn a választásra jogosultak akarata megnyilvánul.

Egész természetes, hogy a választóközönség elsősorban is nem azokat a feltételeket teszi mérlegelés tárgyává, amelyeknek elhatározására döntő súlytal kellene bírniok, tudniillik a képzésüket, a rátermettségüket, a szolgálati időt, hanem a maga egyéni érzeitől vezettetik és rokonszenven, családi kötelék, politikai együvértartozandóság azok a szempontok, amelyek befolyásolják és így a választások eredménye legtöbbször nem megnyugtató a tisztviselőkre, de nem fedi a közigazgatás érdekeit sem, mert hiszen szükségképpen nem épp az a tisztviselő érdemelte ki az előléptetést és nem az a tisztviselő bír azokkal a kellekkel, amelyek kívánatosak az állás megfelelő módon való betöltése szempontjából, aki abban a szerencsés helyzetben volt, hogy külső körülményeinél fogva a választóközönség egyáltalán nem objektív alapon kialakult hajlandóságára felejt irányult, vagy irányított.

Ha általánosságban áll az, hogy a választási rendszer gyakran sérti az alkalmazásban a jogos tisztviselői érdeket s nem vet számot a közérdekekkel sem — pedig áll — mennyivel inkább érezhető a mai választási rendszernek hátrányossága a községi közigazgatásban.

Maguk a községi képviselő tagjai, akik a jegyzőválasztás jogát a községi törvénnyel fogva gyakorolják, legnagyobb részben valóságos analfabéták a községi közigazgatás széles mezéjén és így a legesélyesebb képességgel sem bírnak arra, hogy a pályázók szaktudását bírálat tárgyává tegyék, nem is lehet tehát más irányítójuk szavazati joguk gyakorlásánál, mint a *szubjektív alapon keletkezett hangulat*, vagy egy és más oldalról alkalmazott *rabeszelés*, esetleg hol szelidebb, hol erősebb *presszió*, sőt — szegyen kimondani, de tagadhatatlan — *sok esetben saját anyagi érdekük*.

A községi képviselőtestület tagjai mellett jelentékeny szerepet juttat községi törvényünk a jegyzőválasztásoknál a főszolgabírónak is, amidőn a pályázók közül a jelölés jogát reá bizza és kimondja, hogy „legalább” hármat tartozik a jelöltek között jelölni.

A főszolgabírák egész élete járásukhoz kapcsolódik; ott vannak azok a családok, akikkel ez állandó, intímabb társadalmi érintkezést fenntartja; a járásban működő jegyzőkkel, segédjegyzőkkel közvetlenül és folytonosan kapcsolatban állván, emberi mivoltából folyik, hogy benne is szimpátiák és antipátiák keletkeznek.

A főszolgabírónak a választóközönséget szinte agyonnyomó tekintélye legtöbbször a főszolgabíró jelöltjét viszi diadalra, ha pedig e diadalt egyik-másik makaeszköz községi képviselőtestülete többségének valamelyik pályázó személyében való indokolt vagy indokolatlan ragaszkodása veszélyezteti: ott a kandidacionális jog. A főszolgabírói jelölt veszedelmes konkurrensa egyszerűen kimarad a jelölésből, amelyre vonatkozó elhatározását a főszolgabíró még csak indokolni sem tartozik a választóközönséggel és pályázóval szemben, tehát a kandidáció jogánál fogva tárgyi ok nélkül is mellőzhet bárkit is a pályázók közül.

Most azután értsük meg egymást. A főszolgabírónak a járásban lakó intelligenciához való kapcsolódása, saját rokon- vagy ellenszenve irányítja eljárását a választási aktus fontos mozzanataiban: a jelölésben és hol vannak arra utó a garanciák, hogy abból a kapcsolódásból folyó tekintetek, saját érzelméből kialakult elhatározások mindenkor oly eredményt adják-e a választásnak, amely tisztviselői szempontból az igazságnak, a közigazgatás érdekei szempontjából a leghelyesebbnek felel-e meg.

Sajnos, erre garanciák nincsenek, sőt a tapasztalat amellett bizonyít, hogy a választások eredményei legalább is a tisztviselőérdekek ellenére jönnek létre.

Ma kilátás sincs arra, hogy a községi közigazgatás reformja rövidesen bekövetkezzék és bizony még előreláthatólag évekig kell arra várni, amíg egy radikális reform a mai választási rendszer anomáliáit eliminálja; ezért mindenkinek oda kell hatni, hogy a főszolgabírák a jelölés jogával a törvény intenczióinak megfelelően éljenek, vagyis jelöljenek mindenkit, akit minősítése köpösít és erkölcsi defektusokban nem szenved.

Igy legalább az anomáliák egyik okozó eleme ki fog küszöböltetni a mai rendszerből; hogy pedig a főszolgabírák erkölcsileg kényszeríttessenek a jelölési jognak a törvény szelleme szerint való gyakorlására, szükséges minden jogtalanságot, ami e téren elkövetettetik, nyilvánosságra hozni.

(y)

Felmentések az utolsó fegyvergyakorlat alól. Mielőtt az új véderőtörvény utasításai megjelenének, a mai hivatalos lapban előre közli a honvédelmi miniszter a törvényhatóságokkal, hogy kiket és milyen feltételek mellett kell az utolsó fegyvergyakorlat alól fölmenteni. A védtörvény 48. szakasz 1. pontjának hetedik bekezdése értelmében a tartalékos (póttartalékos) viszonyban teljesítendő utolsó fegyver- (szolgálati) gyakorlat alól — az egyévi önkéntesekből lett tartalékosok kivételével — fölmentendők azok, akik: a) állománybavételük alkalmával valamely katonai bizottság előtt kimutatják, hogy a katonai tornászati és lövészet terén bizonyos — rendelői uton közelebről meghatározandó — előképzettségük van; b) az ifjúságnak a katonai tornászati és lövészetben való kiképzése terén legalább két éven át eredményesen működtek és ezt a közigazgatási járási tisztviselő bizonyítványával igazolják.

Szerkesztőváltás. A segédjegyzők és községi alkalmazottak országos egyesületének hivatalos lapja szerkesztőségében változás állott be. Amennyiben *Doboss Gábor*, az egyesület tb. elnöke lépett a lap élére főszerkesztői minőségben. A lap tulajdonosa, *Karácsony Gyula*, továbbra is a felelős szerkesztői tisztet látja el. Kétségtelen, hogy *Doboss Gábor* ezzel is közelebb jutott a segédjegyzőkhöz és községi alkalmazottakhoz, akiknek érdekeit e formán nemcsak az egyéni életben, hanem a sajtóban is teljes intenzívítással szolgálhatja.

Brassó város milliós kölcsöne. Brassóból jelentik: Brassó város már régebben elhatározta, hogy a városi villánytelep céljaira egy millió nyolczszázötvenezer koronás kölcsönt fog felvenni. A városnak ezt a határozatát a belügyminiszter is jóváhagyta. A képviselőtestület több fővárosi pénzügyintézettel most tárgyalásokat folytat a kölcsön felvétele tárgyában.

Székesfehérvár katonaság nélkül. A Dunántulnak egyik legnagyobb katonai gőcpontja volt régebb Székesfehérvár, amely most egyszerre kiesett a hadügyi kormány kezéből s gőcpontján, csaknem minden katonáját elveszti. Az új véderőtörvény egyszerűen megszemmisítette a székesfehérvári VI. honvédkerületet s a kerületi parancsnokság máris költözködik nagy kárára a város kereskedelmének, iparának, gazdasági életének, de kulturális mozgalmainak is. A kerület után az országos hírvédenekart irányították át állítólag Nagyváradra, néhány nap előtt pedig a 81. honvédgyalogdandár áthelyezéséről értesítették a vá-

rost. S most a 69. közös gyalogezred ujonczait se itt képezik ki többé, hanem elviszik a piliscsabai táborba, az eddigi helyőrség egy részével együtt. Az ujonczok már nem is ide vonulnak be és ezt az intézkedését azzal okolja meg a hadvezetőség, hogy szűk a laktanya.

A nagyikindai kutyairtas. Nagyikinda! jelentés szerint ott e napokban kétezer kutyát öltek le. Agyonlőtték, kiirtották őket hatósági rendelkezésre, mert egy közülök megveszett és három gyermeket megmárt. A gyermekeket felhozták Budapestre a Pasteur-intézetbe, a rendőrkapitányság pedig kihirdette a kutyák ellen a statáriumot. Eddig végeztek már kétezer kutyával, de a rögtönítelő bíróság még nem végezte be a munkáját. Azt hisszük, Konstantinápoly volt az újabb időkben Kikindán kívül az a csatatér, melyet ilyen arányokban borítottak el a boldogtalan ebek tetemei.

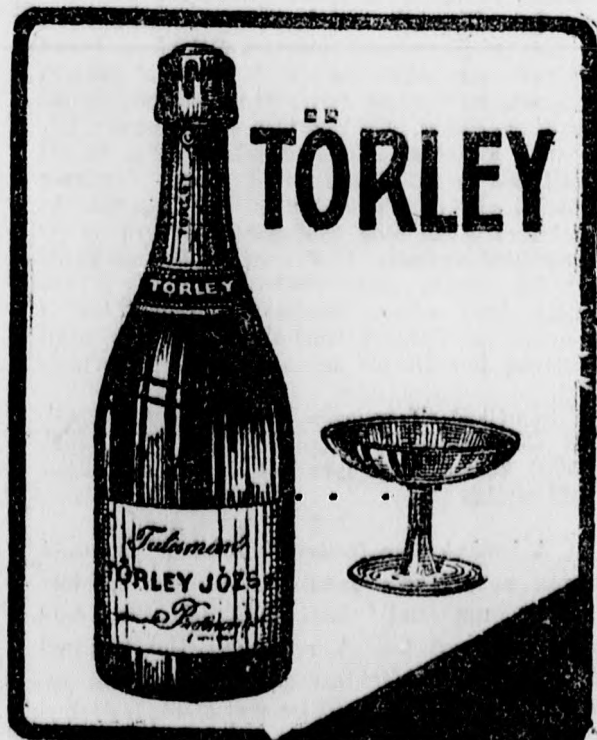
Jegyzőválasztás Pélmónostoron. Folyó hó 10-én töltötte be Jilly Viktor főszolgabíró elnöklése mellett Pélmónostor nagyközség képviselőtestülete a Werner Ferenc nyugalmába vonulásával megüresedett községi jegyzői állást. Az elnök főszolgabíró három pályázót jelölt, u. m. Marcin Lajos löcsi, Varga János sepei és Zsilli Károly bezedeki jegyző. Leadtak 21 szavazatot, melyekből Varga János 12 és Marcin Lajos 9 szavazatot kapott. Ehhez képest Varga János lett Pélmónostor nagyközség jegyzője.

A milliomos gyárosok pénzbirága. Régi panaszok a csanádmegeieknek, hogy a vármegye területén végighuzódó élővízcsatorna bűzös és megfertőzi a levegőt. Emiatt már Justh Gyula is interpellált Csanádmege közigyűlésén. Akkor megállapították, hogy a víz fertőzését a *Neumann Testvérek* aradi szeszgyárából odakerülő piszok okozza. Csanád vármegye feltérjlesztésére a *belügyminiszter vizsgálatot rendeltetett el az aradi rendőrséggel* a czég ellen. Néhány hónappal ez előtt hozott ítéletet az aradi rendőrbíró és a *czég tagjait fejenként 60—60 koronára büntette*. A czég felebbezett és a városi tanács még ezt az egyhe ítéletet is *megsemmisítette*. Aradi jelentés szerint Csanádmege alispáni hivatala most küldte el e felmentő ítélet ellen a miniszternek szóló felebbezést az aradi rendőrségnek. Hangoztatja a felebbezés, hogy a *gyárból kikerülő szenny és moslék teljesen megfertőzi a mezei levegőt* és könnyen katasztrófát is idézhet elő, ha a kolera újból jelentkezne hazánkban.

Népgyűlések — kauczióval. A biharországi közigazgatás egyik oszlopos tagja, egy főszolgabíró ezelté ki ezt a korszakos ujitást. Ez a szolgabíró ur ugyanis csak úgy engedélyez a népjogok kiterjesztése iránt megtartandó népgyűlést, ha a *rendezők kaucziót tesznek le*. Ez a kauczió először *kétezer korona volt*.

Anyakönyvvezetői megbízás. Simontsits Elemér, Tolna vármegye főispánja a varsádi anyakönyvvezetői teendőket ideiglenes ellátásárai Laki László kistormási jegyzőt bizza meg.

Segédjegyzőválasztás. Sári pestmegyei községben a képviselőtestület a folyó hó 5-én megtartott választás alkalmából Balog Lajos okleveles jegyzőt választotta meg a község segédjegyzőjének.

EGYESÜLETEK.

(—) Az állami tisztviselők emlékirata a képviselőházhoz. Az Állami Tisztviselők Országos Egyesülete tegnap Benedek Sándor közigazgatási bíró elnöke által tartott igazgató-választmányi ülésén letárgyalta és elfogadta azt az emlékiratot, melyet a nyugdíjjavaslat módosítása tárgyában dr. Andor Endre miniszteri osztálytanácsos szerkesztett. Az emlékirat az alábbi tíz pontban sorolja fel a javaslat hiányait: 1. A 35 éves szolgálati időt nem terjeszti ki az összes alkalmazottakra. 2. A tanárokat az eddigi 30 éves szolgálati közeleményből kizárja. 3. A járulékkülső elvételhetlenül magas százalékban állapítja meg és emellett a szolgálati díjak feudális és felettébb terhes intézményét fentartja. 4. A büntető, vagy fegyelmi uton hivatalvesztésre ítélt tisztviselőknek és özvegyeinek és árváinak nyugellátását nem jogként, de kegyként biztosítja, a jogvesztésnek néhány érthetetlenül súlyos és aggályos esetét tartalmazza, a nyugdíjfenntartást pedig szinte nem jogként, hanem kegyként engedélyezi. 5. Az özvegyi nyugdíjat a férj mindenkori nyugdíjának nem 2%-ban, hanem felében szabja meg, a hivatása teljesítése közben és annak következtében elhunyt tisztviselő özvegyeinek és árváinak egyébként elfogadható mérvben megállapított kivételes végellátását pedig szintén csak felsőbb hatósági kegytől függően adja meg; az özvegyi nyugdíj körül kifejlődött bírói joggyakorlatot nem mindenben honorálja, a napszámok és munkások özvegyeinek végellátást nem ad. 6. A nevelési járulék tekintetében különbséget tesz a tisztviselők és a többi alkalmazottak gyermekei között, a napszámok és munkások gyermekeinek pedig végellátást nem ad. 7. A temetési járuléknak méltányos szabályozása mellett megfelelőképpen arról, hogy az elhunyt állami alkalmazottak családját a temetés után 3 hónapon át járandóságában, illetőleg természetbeni lakásának élvezetében megsegítse; a feleség és gyerekek halála esetére temetési járulékot nem ad; a nem hivatali székelyhelyen szolgálatban elhunyt alkalmazottaknak hazaszállítási díjait pedig nem gondoskodik. 8. A jelenlegi nyugdíjasokról a javaslat megfelelőképpen s a már nyugdíjban levő özvegyekkel se elég méltányosan bánik el. 9. Az állami számvéviszések elnöke és alelnöke, továbbá a közigazgatási államtitkárok nyugdíjazása dolgában aggályos rendszerezést tartalmaz. 10. A törvény visszaható erejét nem kifejezetten 1912. január 1-ére teszi. Különösen a kötelező szolgálati időnek 35 évre való leszámítására irányuló kérdéssel az emlékirat behatóan és részletesen taglalja, több irányban rámutatva arra a visszás helyzetre, mely a kétféle szolgálati idő megállapítása folytán előáll, s amely a tisztviselői kart két táborra osztja. Emellett az is figyelembe veendő, hogy a javaslatban kifejezett számszerű adatok szerint a 40 évig szolgáló tisztviselők — az alacsonyabb százaléku nyugdíjhozjárulás daczára — így ezímen jelentékenyen nagyobb összeggel lennének megterhelve, mint a többiek.

(—) A Feministák Egyesületének nagybizottsága az egyesület teremtéséig megtöltött közönség jelenlétében ma délután ülést tartott, amelyen dr. Szegvári Sándorné „Döntő ütközet előtt” ezímen tartott előadást. A nagy tetszéssel fogadott előadás után beható vita fejlődött ki. A gyűlés ezután lelkes hangulatban ért véget és elhatározták, hogy a legközelebbi napokban élénk országos agitációt indítanak a nők választójogi érdekében.

(—) A Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület a magyar tengerparton: Cirkvenczán iskolaszatatóriumot és üdülőházat létesített, amelyben oly fertőző betegségben egyáltalában nem szenvedő, gyöngyölkedő, lábbadozó, gyöngyfejlődésű leány és fiú tanulók nyernek csekély díjért kitünő ellátást és legmondosabb felügyeletet, akik tisztán a klíma és a tenger állandó hosszabb használatát által teljesen visszanyerik az egészségüket és megmentenek az élet számára. Téli nyári hely van a DMKE-ben, hogy minden év szeptember havától június haváig üdülő felhőket és családokat is felvesz. A DMKE csekély díjért gyönyörű szobákat és kitünő ellátást ad. Az iskolaszatatóriumban és üdülőházban való felvételről a DMKE főtitkár hivatalában (István-ut. 51.) lehet bármikor fordulni. — A Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület turisztikai osztálya, amely a magyar tengerparton, a kicsi fekvésű Cirkvenczán gyönyörű iskolaszatatóriumot és üdülőházat tart fenn, minden hónapban kirándulást rendez a magyar tengerpartra. A kirándulás Budapesttől történik és 5 napig tart.

SPORT.

() FTC.—WAF. A közelgő osztrák-magyar válogatott mérkőzés hatványozott mértékben emeli ennek a nemzetközi matchnek jelentőségét, amely most vasárnap az Üllői-úti pályán a BTC.—BAK bajnoki mérkőzésével egy napon kerül eldöntésre. A vasárnapi nemzetközi football-match bécsi szereplői a következők lesznek:

Weinberg
Axmann Tekusch I.
Heinz Kwieton Tekusch II.
Lanzer Little König Fischera Andres.

E csapatösszeállításból csupa ismerős név tűnik ki s csupán a kapus Weinberg és a jobbszélű Lanzer új ember. A mérkőzés sorsa a bécsieket is élénken érdekli s ezért a csapattal a bécsi szövettség néhány vezető embere is Budapestre rándul. Itt Budapesten az érdeklődés már is óriási mértékben oltott.

() MTK.—UTE. A bajnoki mérkőzések legérdekesebbje vasárnap az lesz, amelyet a népszíngeti pályán a MTK és az UTE fognak vívni. A két csapat eddig a bajnokságban veretlen s eddigi küzdelmeik részint igen kis goalarányú differenciával végződtek, részint a MTK óriási fölényét mutatták.

() Bécsi versenyek. Sportszemponatból jelentősebb verseny nem jutott a hólapi, negyedik napra, mert még a legjobban dotált versenye is eladójellegű. Az igaz, hogy 15.000 koronával van díjazva a *Triumph-verseny* s így jó youngster-gárda fog mértékdődjén találkozni. Kiemelkedő esélye a tizennyolcz kötelezett közül egynek sinos s így teljesen nyílt a verseny sorsa. Favorit jelenleg *Hadd*, Budapesten mutatott jó formája alapján, de ezt még nem lehet oly teljesítménynek venni, hogy oly lovak mellett, mint *Szakajtó*, *Bowli*, *Kakuk*, *Lieblot*, *Retract*, *Rama*, *Mumus*, *Tragopan*, *Lovacsám* elintézzetnek vegyünk a versenyt. — Mi a verseny sorsát *Tragopan*, *Mumus*, *Lovacsám* és *Bowli* közé helyezük, a meglepetés lovának pedig *Rama*-t tartjuk. A *Mannswörthi* díjban alkalmassint futni fog *Jávor* s papirforma szerint győznie is kell. Legveszedelmesebb ellenfelei *Dinna Forgive* és *Bombardon*. Jelöltjeink:

- I. *Mautner-ist*—*Hindu*—*Bliktri*
- II. *Florestan*—*Kapstadt*—*Marszalek*
- III. *Jávor*—*Dinna Forgive*—*Bombardon*
- IV. *Bowli*—*Mumus*—*Tragopan*
- V. *Reklame*—*Schuster-lov*.
- VI. *St. Gilgen*—*Rojtos II*.
- VII. *Zergsbat*—*Horváth-ist*.

() Vito győzelme. Mint egy szentpétervári táviratunk jelenti, *Vito* harmadszor is megpróbálkozott a most folyó pétérvári ügetőversenyeken s két előző futásával ellentétben, ma már az igazi *Vito* mutatkozott be. A nemzetközi jellegű *Három versztes-versenyben* győzelmet aratott, megszerezvén a 7000 rubles díjat a Budapesti Ügetőverseny Egyesületnek. A kitünő mén tudvalevőleg eddigi pétérvári szereplési alkalmával egyszer harmadik és egyszer második lett.

() Turfhirek. Tegnap számunkban már jeleztük, hogy *Bankár* oddsa rövidülni fog az *Ausztria-díjra* s ez mára be is következett. Istállója nagyon bizik a Fall-műben s mivel ennek megszokott lovasa: *Pretzner* vasárnap nem lovagolhatja, mert *Saucy Girl* nyergébe száll, a terbe vett *Miles*-nek pedig egy régebbi megállapodás alapján a Springer-istállónak kell lovagolnia, külföldön keresnek számára elsőrendű lovasat. *Bankár* csütörtöki imponáló győzelme által indíttatva, *Dávid Emil* ma két sürgönyt menesztett Angliába: egyiket *Dany Mahernék*, a másikat *Frankio Woottonnak*, melyben felajánlja nekik *Bankár* lovaglását. Ha egyikük sem jöhet, Szenté vagy *Aylin* fogja lovagolni. — *Finom Róssi* nem megy Németországba, mert egy triallban, melyben *Eva és Fänge* vettek még részt, nagyon gyöngön szerepelt. A próbában *Eva* könnyen galoppozta le társait. *Fänge* volt második, *Finom Róssi* utolsó. Csak az a esodlatos, hogy ez után az eredmény után is az istálló *Fänge*-t fogadja az *Ausztria-díjra*, melynek nyergébe most már Korb fog szállni. Itt jegyezzük meg, hogy a Fall-keze az *Ausztria-díjjal* befejezi versenykarrierjét. — *Landluft* lett ma imét a favorit, mert — mint hírlik — jó galoppja volt. Ez azonban alkalmassint csak bookmaker-műve. — *Ferguson* jövőre a Dreher-istálló első

zsokéja lesz. *Schuster* másodsorban fog lovagolni Dreher-színben, *Painter* pedig a Springer-istállóhoz szerződött. — *Sapristi* vasárnap startol a Praterkai handicapben *Fergusonnal*. — A vasárnap dűlőre kerülő *Negy bécsi őszi akadály-verseny* mezőnye ez lesz: *Gara* (Rybenski), *The Swell* (Slinn), *Büske* (Kollár), *Daemon* (Kisziváti), *Titi II* (Smutny), *Papsajt* (Maas), *Le Premier* (?). — Erősen fogadták ma a *Henckel Memorialra Csátár-t*, úgy hogy oddsa lecsott 5-ro. A hatalmas rámakban alkotott *Pardon*-mén nyergébe *Janek* száll. — A lapokban az a hír látott napvilágot, hogy a *Sharovai-ménes* fölösszik. Ez a hír korai, mert csak *Ryersontól* kerülnek el a lovak *Chmiclewsky* kezei alá. — Vasárnap igen mozgalmas napja lesz a *BÜVE*-nek, mert a meeting legszebb versenye, a *Hungária-díj* kerül dűlőre a program keretében. Az érdekes propozíciójú versenyben — hároméves, négyéves, öt éves lovak — a professzionisták tippje *Luczian*.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ *Benedek János* programbeszède. Az ügyvédi kamara titkári állásra a legkomolyabb jelölt: dr. *Benedek János* pénteken este hét órakor mondotta el programbeszédét az Ügyvédi Körben. A programbeszéd meghallgatására rendkívül nagy számban jelentek meg a budapesti ügyvédi kamara tagjai, kik a nagytermet zsúfolásig megtöltötték. *Reik Ferencz* elnök nyitotta meg a gyűlést, majd *Springer Ferencz* társelnök beszámolt a párt eddigi működéséről s örömmel jelentette, hogy eddig 800 ügyvéd jelentette be csatlakozását. Ezután *Karácsonyi Antal*, *Hédervári Lehel*, *Stern Sámuel* ügyvédek álló küldöttség hirta a terebe *Benedeket*, kit zajos ovációval fogadtak. *Bakonji Samu* nagyhatású szavakban üdvözölte, mire *Benedek* elmondotta nagy tetszéssel fogadott programbeszédét, melyet sürűn megszakított a fel-felhangzó éljenzés és taps. Két szempontot tart működésében szem előtt. Törekvése, mint ügyvédnek és megválasztása esetén, mint titkárnak az lesz, hogy egyfelől az ügyvédi kar erkölcsi tekintélyének emelésére, másfelől anyagi jólétének biztosítására törekedjék. E két feladat körüli munkálkodás a legfőbb, s egymástól elválaszthatatlan. Az első megvalósítása megköveteli, hogy az ügyvédség megszabadíttassék mindazon jelenségektől, amelyek az ügyvédi karnak függetlenségére káros hatással vannak, vagy azt éppen megkötik. Nem tartja éppen ezért helyesnek azon törvényes intézkedéseket, amelyek a kormány kegyétől teszik függővé bizonyos jogok, vagy javadalmazások elnyerését. Szükséges, hogy az ügyvédi kamara autonómiaja szélesíttessék és ne nyirbáltassék. A numerus clauzus ellen állást kell azért is foglalni, mert a kormányok kegyére bizza az ügyvédség gyakorlatát és emellett ellenkezik az ügyvédség szabad pályájának természetével. A csödtörvényt rendezni kell úgy, hogy a csödtömegmondnokság ne a bírótól függjön. A végrehajtás fogana-tosítása vonassék ki az ügyvédség kötelességei alól. Az ingyenes munkák, a közvédelmek ellenértékűl pedig a hatóságok részéről intézkedés történjék bármily formában. Magában a kamarában reformálni, illetve redukálni kell a magas beiratási díjat, a kamarai illetékek egyenlőségét pedig a duabban jövedelmező irodák terhére kell megváltoztatni, mert a kamarai illetékek egyenlőségében a legnagyobb egyenlőséget látja. Beszédét azzal az idézettel fejezte be, hogy az igazságszolgáltatásnak feltétele az erkölcsi és anyagilag független ügyvéd. Ezután *Szabó Imre* városi titkári ügyész és *Reik Ferencz* elnök méltatták *Benedek* érdemeit, amivel a gyűlés véget ért.

§ *Panasz egy almanach ellen*. Nagy feltűnést keltett pár hónappal ezelőt az az almanach, amely Weimarban jelent meg a Kiffenhauser könyvkiadó cég kiadásában. Az almanach azt bizonyította, hogy az osztrák és magyar mágnások legnagyobb része zsidó származású. *Crouy Chanel* gróf földbirtokos most kérvényt adott be a budapesti Büntetőtörvényszékhez, ahol azt kérelmezi, hogy a bíróság rendelje el ennek a könyvnek az elközbűtését. A bíróság az ügyészség meghallgatása után fog majd határozni az elközbűtési kérdésében.

§ *A munkásbiztosítási törvényt nem lehet kiterjesztőleg magyarázni*. A szabadkai kerületi munkásbiztosító pénztár beporította a szabadkai izr. hitközséget a 2400 koronán aluli fizetésű hivatalnokainak és épekkari tagjainak biztosítási díja erejéig. A közigazgatási hatóság a munkásbiztosítási pénztárnak adott igazságot és elmarasztalta a zsidó hitközséget. A hitközség azonban bíróság elé vitte az ügyét és azt vitatta, hogy nem köteles alkalmazottait biztosítani. A szabadkai járásbíró tag-

nap tárgyalta a pert és ítéletében elvi jelentőségű határozatot hozott. Dr. Polgár István járásbíró a munkásbiztosítót elutasította követelésével s az ítélet indoklásában azt a kijelentést tette, hogy az ízr. hűkötség azért nem köteles a munkáspénztár által felvett alkalmazottaiért a kirótt biztosítási díjat lefizetni, mert a munkásbiztosítási törvény taxatív sorolja fel a biztosításra köteleseket s így ezt nem lehet kiterjesztőleg magyarázni. Az ítélet ellen a pénztár felelőzetett.

§ **Vitás névalírás.** Néhány héttel ezelőtt báró Thoroczkay Viktor né bünvádi főjelenlést tett a királyi ügyészségen ismeretlen tettes ellen kirathamisítás miatt. A báróné azt panaszkolta el a főjelenlétsében, hogy a nevére szóló és ellene kiírt árverési hirdetmény átvételét elismerő váltóivra valaki ráhamisította a nevéét s az árverés kiírásáról nem volt tudomása. A rendőri nyomozás és a vizsgálat során, amelyet dr. Vass Károly vizsgálóbíró folytatott le, kiderült, hogy a báróné a hirdetmény átvétele idején nem volt Budapesten. Megállapították, hogy az árverési hirdetményt a férje, báró Thoroczkay Viktor írta alá és pedig a saját nevére, a „né” szócskát pedig a kézbesítő biggyeszítette a név végére. A kézbesítő jóhiszeműen járt el, mert az átvételi irás nem az ő jelenlétében történt, ellenben a belső szócskában egy vót látott, akiről azt hitte, hogy a báróné. Abban a bizszenben volt, hogy a báróné tévedésből a férje nevét írta alá s ezért korrigálta ki a „né” szócskával az aláírást. Ezen az alapon a további eljárást megszüntették.

§ **Lopják a szentet.** A budapesti büntető járásbíró előtt vádlotként állott ma egyik budapesti szénkereskedő, Halmos Salamon, a Magyar Államnép Kőszénbányó Részvénytársaság felárúsítója. Az volt a vád ellene, hogy a szénszállítmányoknál a megrendelőket érzékenyen megkárosította. A nyomozás során kiderült ugyanis, hogy két kecsi szénrakományból nyolcz mázsa és néhány kilo hiányzott, mire megírték a cég ellen a főjelenlést csatlás miatt. Ezzel egyidejűleg főjelenlést írt a kocsisokot is, akik szintén a vádlotok padjára kerültek. Ma tárgyalta ezt az ügyet dr. Paczák Jenő büntető járásbíró, Halmos azzal védekezett, hogy önmaga nem volt tudomása arról, hogy a szénrakomány nem felel meg a szállított levélben kitüntetett súlynak és a felelősséget a kocsisokra és a többi alkalmazottra hárította. A bizonyítási eljárás során kiderült azonban, hogy az alkalmazottak ebben az esetben nem voltak felelősek, csak maga a kereskedő, mire az ügyészség az alkalmazottakkal szemben a vádat el is ejtette és csupán Halmos Salamonnal szemben tartotta fenn. A perbeszéd után a járásbíró Halmos Salomont egy heti fogházra és 100 korona pénzbüntetésre ítélte. Az elítelt nagykereskedő felelőzetett az ítélet ellen.

§ **Fegyháza irélt szerzetes.** Mostarból táviratozzák: Ötnapos végtárgyalás után a járásbíró 5 évi fegyháza irélt Djabokovic Simon pöröskeletit szerzetest, aki a mostari kolostorban egy szerületlen-kis leányt szerencsétlenül tett. A szerzetes névtelen levelet írt a mostari rendőrségnek s bevádolta a kolostor egy alkalmazottját a bűnrel, hogy magáról elterelje a gyanut. Így aztán a nyomozás során kiderült az igazi tettes és Djabokovic töredelmesen bevallotta, hogy ő volt a szerencsétlen leány megrontója.

§ **Alapítalan gyamu.** Csókás Imre kecskeméti származású kövczöl ez év nyarán holtan találták a Krisztina-téren. A holttesten a törvényszéki orvosszakértők a boncolás alkalmával több halálos szúrást találtak és szemkiül konstatálták még azt is, hogy a halott keponyáját kődarabokkal verte szét a gyilkos. A rendőri nyomozás széles keretben indult meg úgy itt a fővárosban, valamint Kecskeméten, s több napi kutatás után a gyamu a meggyilkolt Csókás nevelt fiára, ifj. Csókás Józsefre irányult, akit le is tartóztattak. A gyilkosság címén lefolytatott vizsgálat ebben az ügyben most ért véget és a bűnügy iratai az ügyészséghez kerültek. A letartóztatott Csókás védője, dr. Gál Jenő ügyvéd, hivatkozással a lefolytatott vizsgálat eredményére, az eljárás megszüntetését kéri. Az ügyészség el is ejtette a vádat ifj. Csókás József ellen s a vizsgálóbíró az

eljárás megszüntetése mellett a letartóztatott embert azonnal szabadlábra helyezte.

§ **Az avasi uzsorások.** Szatmári tudósítónk jelenti: Az avasfelsőfalusi uzsorabank üzemleiről néhány hónappal ezelőtt részletesen megemlékeztünk. Az uzsorabank vezetői, Izrael Salamon és Goltsmann Salamon a népet teljesen kiforgatták vagyunkból. A vizsgálóbíró több feljelentésre bűnügyi zárlatot is rendelt a bank ellen. Most azonban a bank kérényét adott be a szatmári királyi kereskedelmi bírósághoz, amelyben kéri, hogy törölje a céget a névjegyzékből. A cégtörölés váratlanul jött és temérdek kis embert, valamint bankot érint érzékenyen.

§ **A beraktározó büne.** Kálmán Jenő Keszthelyi divatárkereskedő ez év április havában beraktározott Kálmán Béla budapesti beraktározónál kilencz láda árut megörzés céljából. Kálmán Béla megígérte, hogy addig, amíg Kálmán vevőt nem talál az árukra, azokat őrizni fogja. Az árukat tartalmazó leszögezett ládák négy-öt hétig voltak Kálmán Béla beraktározónál, amikor Kálmán Jenő, mivel vevőket nem tudott találni az árukra, a kilencz láda visszaküldését kérte. A beraktározó Kálmán Béla egy ideig huzta-halasztotta a ládák visszaküldését, míg végre aztán Kálmán Jenő megunta a sok hitegetést és feljött Budapestre, hogy személyesen megsürgesse az áruk elküldését. Kálmán Béla ekkor azzal nyugtatta meg, hogy csak utazon haza Keszthelyre. Kálmán Jenő nagy meglepetésére konstataulta, hogy a kilencz láda áruból több mint négyezer korona értékű áru hiányzik. Erre aztán megírt a főjelenlést Kálmán Béla beraktározó ellen sikkasztás büntette miatt s egyúttal bűnügyi zárlatot is kért a beraktározó vagyonára. Ezt a zárlatot a vizsgálóbíró el is rendelte. A kir. ügyészség azonban nem vállalta a vád képviselőt és így mint pótmagánvádló Kálmán Jenő lépett föl Kálmán Béla beraktározóval szemben és sikkasztás büntette miatt adott be ellene vádiratot. A vádirat ellen Kálmán Béla által beadott kifogásokat, ma tárgyalta a büntető törvényszék vádtanácsa s a károsult kereskedő jogi képviselőjének, dr. Lévai Tibornak felszólalása, valamint a pótmagánvádlónak és a terheltnék személyes meghallgatása után Kálmán Bélát sikkasztás büntette miatt vád alá helyezte.

§ **Egy váltó ügyvéd bűnpöre.** A budapesti büntető törvényszék dr. Balogh György elnök elnökléte alatt ítélték tanácsa ismét Valasek Pál miavai származású váltó ügyvéd váltóhamisítási bűnpörével foglalkozott. Valasek Pál különböző váltóhamisítások miatt, valamint zsarolásért már több ízben volt büntetve s a budapesti büntető törvényszék alig két héttel ezelőtt ítélte el ugyancsak váltóhamisítás miatt egy évi börtönre az ügyészség gyakorlatától elmozdított jogtudort. Valasek Pálnak évtizedekkel ezelőtt virágzó ügyvédi irodája volt. Ebből az irodából kifolyólag nála maradt egy bűnjelt képező 75 forintos váltó, amelyen Vnucskó Ferenc volt az elfogadó, Vnucskó József a forgató és Janda György a kibocsátó. Ezt az 1897. évi április elsején kiállított váltót 1909 szeptember 3-án Valasek Pál pörösítette a budapesti kereskedelmi- és váltótörvényszék előtt. Mivel Vnucskó Ferenc, az elfogadó, időközben meghalt, Vnucskó József, a forgató, kifogásokkal élt a sommás végzés ellen és ezekben a kifogásokban azt vitatta, hogy a váltón levő névalírása nem az ő kezétől származik s nevének aláírására senki föl nem hatalmazott. Miután erre esküt is tett, Valasek Pált a váltókerecsellel a bíróság elutasította s egyúttal büntető eljárás is indult meg ellene magánkirathamisítás büntette miatt, mert Prenoszil Sándor és Pintorics Károly törvényszéki írásszakértők azt a szakvéleményt adták, hogy a váltón levő Vnucskó József aláírás Valasek Pál kezétől származik. Ez alapon a kir. ügyészség vádat emelt Valasek Pál ellen magánkirathamisítás büntetteért. A mai főtárgyaláson Valasek Pál természetesen tagadta a terhére rótt bűncselekmény elkövetését, de a bíróság Vnucskó József terhelő vallomásával és a szakértők véleményével beigazoltak látta bű-

nösségét s magánkirathamisítás büntetteért nyolcz hónapi börtönre ítélte. Az ítélet ellen dr. Aczél kir. ügyész a vádlott terhére súlyosbításért felelőzetett, de felelőzetett az elítelt vádlott is.

KÖZGAZDASÁG.

A MÁV talpfa árlejtésének eredménye.

Budapest, október 18.

A m. kir. Államvasutak ez évi augusztus 6-án megtartott talpfa és váltótalpfa árlejtésére benyújtott 97 ajánlat fölött a kereskedelemügyi miniszterium néhány nap előtt történt döntése folytán végre kiadattak a megrendelések, melyek eredményeképpen összesen 81 ajánló

az 1913. évre

mintegy 1.600.000 tölgy,
mintegy 1.600.000 bükk és
mintegy 18.000 m³ tölgy váltótalpfa;

az 1914. évre

mintegy 1.200.000 bükk;

az 1915. évre

mintegy 600.000 bükk talpfára nyert elszállítást.

Az 1913. évre megrendelt talpfák árhatáraitól a

2.70 m. h.	I. r. tölgytalpfáknál	K 5.98
2.50 "	I. r. "	K 5.—
2.20 "	II. r. "	K 3.60
2.20 "	II. r. 16 cm. "	K 4.07
2.70 "	I. r. bükktalpfáknál	K 3.60
2.50 "	I. r. "	K 3.40
2.20 "	II. r. "	K 2.70
2.20 "	II. r. 16 cm. "	K 2.80

a tölgy váltótalpfaakra pedig K 106.— m-ként állapított meg.

Az 1914. és 1915. évben az árhatárok 10 fillérral magasabbak.

A fapiaczra meglepetésszerűen bár, de minden csetre kedvező hatást gyakorolt azon körülmény, hogy a Máv. az árlejtésre hirdetett 1.600.000 darabtal szemben az 1913. évre ezen mennyiség kétszeresét, azaz mintegy 3.200.000 darab talpfát vásárolt és ezzel beigazolást nyert egyes szakkörök azon nézete, hogy az árverésre kiirt mennyiségnél a Máv. szükségletének lényegesen nagyobbak kell lennie, mert a Máv.-nak az utóbbi években eszközölt, pénzügyi szempontból szükre mért beszerzései végre is állandók nem maradhettek és így a tényleges szükségletnél kisebb mennyiségnek árverésre való kiírásával csak az árak felszökkenésének akart a Máv. gátat vetni. Mindamellett az utóbbi években Olaszország, Bulgária, Törökország és Szerbia felé megeléknült talpfa kivitel, valamint a nagymérvű helyi érdekű vasut-építkezések következtében az árak a mult évekkel szemben, lényegesen emelkedést mutatnak, mely tölgnél 20—35%, bükknél 10—20%-ra rug. A Máv. által megrendelt talpfák és váltótalpfa értéke a három megrendelési évre mintegy 20 milliót koronát tesz ki, mely mindenesetre oly összeg, hogy a talpfa-piaczra, de általában a fapiaczra hatás nélkül nem maradhat. A talpfákban mutatkozó kereslet azonban a Máv. megrendelésekkel nem záródott le, építési célokra ugy. I. mint II. rangu talpfákban sok százezer darabra van szüksége a magánvállalkozásnak, az olasz-török békekötés folytán Olaszország is ismét meg fog jelenni vevőként a piacon és végre a Balkán-államok is bármint is nyerjen megoldást a mostani háborus helyzet, jelentkezni fognak szükségletükkel. — A talpfaüzlet helyzete tehát a mostani beszerzések folytán teljesen szanálnak tekinthető és végre ezen cikknek is kilátása van azon árfejlődésben való részvételre, melyen egvőb összes termékeink a kedvező konjunkturák folytán keresztül mentek. A Máv.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használatba valódi átlós gyomorbaajosoknak és székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomrot 2—3 óra alatt teljesen rendbe hozza.

Kis üveg 40 fillér Nagy üveg 80 fillér

döntése folytán nagyobb szállítást nyertek el a következő cégek:

Kronberger Mór és Fia Budapest;
 Bihari Erdőipar R.-T. Budapest;
 Wolfner S. Budapest;
 Kisküküllői Faipar R.-T. Budapest;
 Szolyvai Faipar R.-T. Budapest;
 Fakereskedelmi R.-T. Budapest;
 Szári Uradalom Drach és Kronberger Budapest;
 Berger Fakereskedelmi R.-T. Budapest;
 Diósi Ignác fia Lajos Nagyvárad;
 La Roche és Darvas Nagyvárad;
 Gross József Lippa;
 Neuschloes-féle Naszici Taningyár és Gőzfűresz Részvénytársaság Budapest;
 Krausz Imre Mábarossziget;
 Reizmann Hermann Kisvárdá;
 Eisler I. és Testvérei Wien;
 Guttman S. H. Nagykanizsa;
 Klein Zsigmond Budapest;
 Kern Simon Budapest;
 Gelsei Guttman Izidor Ungvár

A dunántúli vicinális politika

Miért fuzionálnak a dunántúli vicinálisok,

Budapest, október 18.

Régóta tudott dolog, hogy a szép Dunántúl a rossz és a legrosszabb vicinálisok klasszikus hazája. Sehol az országban nincs annyi rosszul vezetett, rosszul épített és rosszul adminisztrált vasút, mint a Duna-Dráva közén. A rövidlátó és magasabb közlekedési szempontot nélkülöző vicinális politika a Dunántúl valósággal tobzódott abban a szabadságban, amelyet a vicinálisok építői élveztek az előző évtizedekben, lévén a 67-es kormányoknak saját párturalmuk erősítése fontosabb, mint a vidék közgazdasági fejlődésére nézve annyira jelentőséggel teljes vicinális építkezések irányítása és ellenőrzése. Így születtek aztán meg azok az egymást agyonütő és egymást elértéktelentítő vicinálisok, amelyek párhuzamos irányvezetésükkel élő karrikatúrái voltak minden józan tüzleti politikának. Ahol egy befolyásos földbirtokos birtokának értékét emelni akarta s pár száz ezer koronát hajlandó volt részvényekbe fektetni, ott már készen volt a vasuttev. Az élelmes vasútépítkezési vállalkozók dolga volt a többi. Azok csináltak aztán hangulatot a helyi érdekelttség körében, azok főzték meg a községeket s addig-addig jegyeztették a törzsrészvényeket, míg aztán összegyűlt az a minimális tőke, amely mellett aztán egy-egy külföldi bank, rendszerint a Drezdener Bank, megadta az építkezésekhez szükséges elsőbbségi kölcsönt.

Igy aztán a dunántúli vicinálisok gomba módra teremték. Igaz, hogy ugyancsak girbe-görbe pályákkal. A Boba-Csáktornya között megcsinált vicinális még csak érthető volt valahogy. Igaz, hogy a jó öreg Dunántúli Helyiérdekű V. R.-T. a maga közismert laikus régi vezetőségével nem is álmódott arról, hogy ennek a vasutnak magasabb közlekedési feladatai is lehetnek. Nekik csak az volt fontos, hogy a zalai és délvasmegyei földbirtokosok vasutat kapjanak és hogy jobban utazhasanak Bécsbe, Budapestre. Ennél a vasutnál azonban mégis, ha nem is egyszerre, legalább egyes fejlődő kereskedő és iparos városok, mint Jánosháza, Zalaegerszeg, majd szárnyvonal révén Sümeg, Tapolca, Zalazentgrót vasúthoz jutottak. Arra nem gondoltak a vasut építői, hogy okos üzleti politikával ez a vonal tehermentesítő vonala lehetne a Budapest-Fiume relációnak, ha alapítványát olyan erőre csinálják, hogy nagyobb teherforgalmat is megbirjon. — E helyett azonban csináltak egy utolsó rendű gyenge alapítványt, azt is hihetetlenül rosszul. A Fiume felé irányuló forgalom azonban kényszerűségből mégis évről-évre nagyobbodott a vicinálison. Ennek következtében a pályát örökön erősíteni kellett, végül pedig dupla költséggel jóformán teljesen átépíteni, hogy nehezebb mozdonyokat is rábocsáthassanak. Minderre a gyakor-

lati szükséglet kényszerítette a Dunántúli HÉV. Részvénytársaságot, mely csodálkozva kezdte tapasztalni, hogy „lett“ egy vonala, mely nemcsak jövedelmet hajt, hanem még bizonyos magasabb közlekedési politika szolgálatába is került.

A társaság időközben újabb vasutakat épített. A türje-zalazentgróti nyulfarknyi vonalat kiépítette Balatonszentgyörgyig. Ez a zalavölgyi vonal azonban szintén oly rosszul épült, hogy a fenntartási költség megeszi a jövedelmet, melyből jut ugyan az elsőbbségi kötvények kamatoztatására, de a szegény törzsrészvényesek bizony semmi kamatját nem látták pénzüknek vagy 15 éve már. Rossz lévén a zalavölgyi vonal, a társaság gondolt egyet. Épített neki egy konkurrens vonalat Tapolcától—Keszthelyig s ezzel sikerült a zalavölgyi vonalat teljesen tönkretenni. Ez azonban nem ejtette kétségbe a Dunántúli HÉV. R.-T.-ot. Már vagy 15 éve tartogatta csalhatatlan mentőszertül a Rum-Türje között létesítendő vonalat. Azonban, különösen azok a kereskedelemügyi miniszterek, akik mérnökemberek voltak, nem kértek ebből a vonalból. Így évről-évre huzódzott tőle mindenki. Aztán elcsendesült az egész akció. De csak látszólag. Néhány érdekelt nagybirtokos kitartóan szervezkedett s most, midőn a pénzügyi viszonyok a lehető legrosszabbak, de amidőn a kormány ismét csak nem törődik az ország gazdasági érdekeivel, új vicinálisok készülnek Dunántalon.

Az egyik új vicinális, a Zalalövő—Zalaegerszeg között épülő, mely a Kőrmend—Muraszombati vonalat kötné össze Zalaegerszeggel, illetve a Boba—Csáktornyai vonallal, közvetve pedig Szentivánon át a délvassuttal. E mellett egy fában gazdag vidék kitermelését is lehetővé teszi. Ez a vonal áletképes és észszerű. A másik új vicinális a Zalabér—Sárvár—Felsőslásló között épülő. Tizenöt éven át mindig Rum—Türje között tervezett vasutat a Dunántúli HÉVRT. Erre szükség is volt, mert hiszen a zalavölgyi vasutat mesterségesen tönkretették s így a csonka Szombathely—Rum közti vasut meghosszabbításával az ország északnyugati részét egyenes vonal összeköthették volna a Balatonvidékkel. Ámde ez valóban észszerű és közlekedéspolitikai szempontból helyes lett volna: tehát a Dunántúli HÉVRT-nak nem kellett. E helyett ez a tipikus vicinális társaság elkezdett alkudozni Sárvárral és Kőszeggel, hogy melyik jegyez több törzsrészvényt s melyik ad többet, ha vasutat kap Türjéig. Sárvár került ki győztesként, mire Kőszeg természetesen nem volt hajlandó áldozni. Mit csinál erre egy közérdekben dolgozó társaság? Egyszerűen elvezeti a vasutat Kőszeg mellett és egy soha nem hallott jelentéktelen kis faluból, Felsősláslóból, csinál csatlakozó állomást s bevezeti ezt a vasutat egy amugy is sürin behálózott vidékbe, ahol a hiányt amugy sem pótol. Hogy pedig teljes legyen a felfordulás, a Boba—Csáktornyai vonalba nem Türjén, ahol a zalavölgyi vasut csatlakozik, hanem 6 km.-rel odább, Zalabérben torkoltatják, egy olyan helyen, mely földrajzi fekvése miatt sem lehet soha vasuti csomópont, mert a zalai hegyek közvetlen lábánál fekszik. Igaz, hogy a Dunántúli HÉVRT-nak ez mellékes. Fő az, hogy Zalabér és környékének nagybirtokosai több száz ezer koronát jegyezték, míg a türjei prépostság semmit. Ezért kellett megcsinálni a zalabéri csatlakozás közlekedésügyi atrocitását.

Hogy pedig valahogy a Dunántúli HÉVRT egésze alatt álló kisebb vasutak kis részvényeseinek örökös panaszait megszüntessék, a Dunántúli most feloszlatta, illetve beolvastja a Zalavölgyi HÉVRT-ot és a Kőrmend—Muraszombati (Magyar Délnyugati) RT-ot, mely ezélel a társaságok október 10-én meg is tartják azt a rendkívüli közgyűlést, mit már két évvel ezelőtt egyszer összehívtak — eredménytelenül. Semmi kétség sincs abban, hogy ebből a fuzióból a „Drezdener Bank“, a berlini „Centralbank für Eisenbahnwerke“ és a müncheni „Bayerische Vereinsbank“ jó hasznot húznak, de hogy a szegény magyar kisrészvényesek, akik törzsrészvényeik után hiába várnak husz éve osztalékot, ezental sem kapnak semmit — az egészen bizonyos.

A magyar ágyugyár ügye a gyáriparosok szövetségében. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének igazgatósága tegnap báró Hatvani-Deutsch Sándor elnöklésével ülést tartott. A hadseregszállítások ügyéről és a bosnyák gazdasági kérdésekről a delegációk tárgyalásában Hegedűs Loránt tett jelentést. Összefoglalta azokat az eredményeket, melyeket a Szövetség elnöke, Chorin Ferencz által irányított közel egy évtizedes tevékenység folytán elért s beszámolt azokról az ipari függő kérdésekről, melyekben a Szövetség további kitartó munkásságára van szükség. Az ágyugyár kérdésében elmondja, hogy annak idején a Szövetség a magánvállalkozásnak ágyugyár felállítására való törekvéseit támogatta, minthogy azonban a kormány vállalta az ágyugyár felállítását, a Szövetség ennek tovább akadályokat nem akart utjába gördíteni, hanem az állami ágyugyár mielőbbi felállítását sürgette. Ez azonban nem történt meg s a pénzügyminiszternek a delegációbeli nyilatkozataiból éppen nem lehet az ágyugyár felállítására konkludálni. Borbély Lajos igazgatósági tag nagyon sajnálná, ha az ágyugyár fontos ügyét a Szövetség elposványodni engedné. Szerinte Diósgyőrben minden előfeltétel meg van, hogy azt ágyugyár előállítására is berendezzék s valóságos arzenállá fejlesszék. Javaslatára a Szövetség elhatározta, hogy e kérdést újra napirendjére tűzi.

A Ganz-gyár terjeszkedése. A Ganz-Danubius Rt. II. ker. Ganz-utcai telepén nagyobb bővítési munkálatok folynak. Nevezetesen nagyszabású modern öntőde készül a gépöntvények előállítására. E szerint tehát a vállalat azon szándéka, hogy összes gyártelepeit egy helyre koncentrálja, a II. kerületi gyártelepének nagyterjedelmű, több millió értékű telkét pedig eladja, illetve parcellázza, hosszabb időre eltölődött.

Nem jól működik a fuzió. Amak idején megírtuk, hogy a „Részvénytársasági Raky-féle módszer utáni fuziókra“ nem birt boldogulni, elvesztette részvénytökjét s ezután elhatározta a felszámolást. Időközben a felszámolást bevezették s most október 31-én tartja a társaság „záró közgyűlést“, amelyen ki fogják mondani a felszámolás befejezését és a részvénytársaság megszűnését. Igazi „záró“ közgyűlés. Majdnem bezáró közgyűlés is lehetett volna.

Új vasutak. Pöstyénből jelentik: E hó 28-án kezdik meg a Csacza—tencsénárakói h. é. vasut építését. Az építési és berendezési költségekre a kereskedelmi miniszter 3.658.000 korona tényleges, illetőleg 4.320.000 korona névleges tőkét állapított meg s államsegély címén, valamint a postaszállítás megváltásáért 565.800 korona különsegélyt utalványozott. A törzsrészvények 1.280.000 korona értékben az érdekelték által teljesen fedezve vannak. Az elsőbbségi részvényeket a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság fix áron vásárolta meg. — Magyaróvárról jelentik: A szigetközi vasut végrehajtó bizottsága ma ülést tartott Szabó István orsz. képviselő elnöklésével, aki kijelentette, hogy az összes építési költségek biztosítva vannak. A vasut építését a tavasszal kezdik meg.

A Hazai Bank részvények áremelkedése. A mostani sivar tőzszeviszonyok között feltűnő volt ma az a nagy kereslet, amely a Hazai Bank részvények iránt megnyilvánult. Akkor, mikor az összes vezető értékek árfolyamai vesztéseket szenvedtek, akkor a Hazai Bank részvényeinek árfolyama 202 koronáig emelkedett. Tőzsdei körökben is szokatlan erős kezek vásárolták a részvényeket, befektetési szempontból. A Hazai Bank, mint ismeretes, az elmúlt évi üzletév után 16 kor. osztalékot fizetett. Ez az osztalék pedig biztosítva van az ez évi üzletév után is, s így csak természetes, hogy a részvények 5½%-os kamatozás mellett elsőrendű befektetési értékek.

Közgazdasági kérdések tárgyalása az OMGE-ben. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület közgazdasági szakosztályának téli munkaprogramját most állapította meg az egyesület tanácsa. Foglalkozni fog a szakosztály a fővárosi élelmiszerdrágaság enyhítésének kérdésével, amelynek előmunkálatait a nyár folyamán tartott anketeken már megalapozták. Behatóan kívánnak foglalkozni a jövedelmi adótvény végrehajtási módzatával és a kivándorlás kérdésével, amiről Buday Barna fog előadást tartani. Az osztrák kormányának a „Dunagőzhajózási Társasággal“ megkötött szerződése következtében a dunai hajózási Magyarországon való szervezéséről külön ülése fog az

OMGE tanácskozní. A Pozsonymegyei Gazdasági Egyesület előterjesztése folytán a Duna- és Vág-csatorna létesítése is programponjtát képezi az egyesületnek. A dohánytermesztési bizottság nap-
renden fogja tartani a dohánykertészek ügyét és Kerpely Kálmán gazdasági akadémiai igazgató előadása kapcsán meg fogja ismertetni a dohány-
termesztés terén országosan szerzett tapasztalato-
kat. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége a földművelésügyi miniszter által a gazdasági egye-
sületeknek nyújtott állandó adminisztratív segít-
séggel kapcsolatos kívánságnak megfelelően elő-
készítette már a gazdasági egyesületek egysége
számvizetését, továbbá az alapszabályoknak egy-
eséges elvek szerint való reformját, valamint a
gazdasági előadások, háziipari tanfolyamok egysé-
ges szervezésére vonatkozó munkálatakat. Terve-
zetek készülnek a nemzetiségi népességnek gazda-
sági egyesületek működési körébe való bevonására
és foglalkozni kívánnak a gazdasági egyesületek-
nek a gazdasági felügyelővel és hegyvidéki ki-
rendeltségekkel való együttműködésére vonatkozó
tervekkel. Végül 1913-ban az Északamerikai Egye-
sült Államokba irányuló gazdasági tanulmányut
rendezését fogják előkészíteni.

A Hitelbank új cukorgyára. A marosvásár-
helyi cukorgyár r.-t., mely 1,800.000 korona alap-
tőkéjét már 300.000 koronára lebélyegezte, —
amint ismeretes — felszámol. A gyártelepet a
Magyar Általános Hitelbank érdekkörébe tartozó
cukorgyarak veszik meg.

Juhcsempészség a magyar-román határon.
Brassóból jelentik: A határrendőrség nagyarányú
állatcsempészségnek jött a nyomára. Gusbeth határ-
rendőrmester ugyanis bizalmas uton arról érte-
sült, hogy kétezzer juhot csempésznek át a román
határon. A juhotat Klines Juon és Konstantin
hosszifalusi lakosok vásárolták meg a román csem-
pészekről és a Vale Negra román havason át a
Káprí nevű magyarországi havásra hajtották át és
ott elrejtették. A határrendőrség a csendőrség
segítségével megindította a nyomozást, amely si-
kerre vezetett. A juhotat Pojánában az ördögárok
közéleben megtalálták. lefoglalták és átadták az
illetékes hatóságoknak. A vizsgálat tovább folyik.

Az Adria szerződése és a gyáripárosok. A Ma-
gyar Gyáripárosok Országos Szövetsége mai igaz-
gatósági ülésén dr. Gratz Gusztáv ügyvivő igaz-
gató részletesen beszámolt azokról a tárgyalások-
ról, amelyeket a Szövetség az egyes ipari szak-
egyesületek és iparágak közreműködésével az Adria
hajózársaság tarifáinak tervezete ügyében folyta-
tott. A Szövetség ebben a tekintetben egybegyűjt-
vén a faipar, gépipar, malomipar és más iparágak
óhajtatásait, azokat felterjeszti a kereskedelmi mi-
niszterhez. Báró Hatvány Deutsch Sándor a ma-
gyar cukoripar szempontjait fejti ki és a magyar
kiviteli iparok óhajainak helyes megállapíthatása
végett szükségesnek tartja, hogy az Adria
szerződésének tervezete véleményezés végett
szintén küldessék meg az ipari érdekkép-
viseleteknek. Arra kell törekedni, hogy a magyar
kormány az Adria-szerződésben legalább is ugyan-
azokat a jogokat biztosítsa a magyar iparnak,
amelyeket hónapokig tartó beható tárgyalások
alapján az osztrák érdekeltség kívánságára az osz-
trák kormány a Lloyd hajózársasággal kötött szer-
ződésben tarifális és egyéb szempontból biztosít-
ott. Báró Kornfeld Móricz és dr. Helvey Tivadar
indítványára elhatározta az igazgatóság, hogy az
Adria-szerződés keretében annak kikötését fogja
kérelmezni, hogy az Adria beszerzéseit a hazai ipar
révén legyen köteles fedezni.

A Nemzeti biztosító forgalma. A „Nemzeti”
Baleset-Biztosító Részvénytársaság folyó év szeptember
húvában 566 drb balesetbiztosítási kötvényt állított
ki, melyek halálesetre 5,526,336 korona, rokkantság
esetére 9,176,937 korona és mulékony keresetképtelen-
ség esetén 2622 korona napikártalanításra biztosított
összegegről szólnak. Nevezett társaság a f. évi január
1-től szeptember hó végéig terjedő időszakban 6676
ajánlatot kötvényesített és pedig 55,104,260 korona
halálesetre, 89,722,367 rokkantság esetére és 25,816 kor.
mulékony munkaképtelenség esetére biztosított össze-
gekkel. Fennállása óta a társaság balesetkért 14,259,970
korona 38 fillér kártérítést fizetett ki.

A Hungária műtrágyagyár nem épít Pápán.
A Hungária műtrágyagyár rt. Pápán létesítendő
gyártelepéhez a várostól kért kedvezményekkel
kapcsolatos azon kikötést, hogy a gyárat egy éven
belül építse fel, nem fogadta el, hanem 2 évi időt
kér, amelyen belül el fog diülni, hogy a más oktal-
ról tervezett műtrágyagyarak megépülnek-e? Mert
utóvégre a Hungáriának is fontos, hogy meddig
monopolizálhat Magyarországon.

Fizetéseképtelenség az értéktőzsdén. Az érték-
tőzsde három kisebb ügynöke fizetési nehézségbe
került. Az ügyből nem fejlődött ki azonban na-
gyobb emóció, mert a bankok, valamint a vezető
tőzsedebizományosok rendezték az ügyet s így a hi-
res fizetési nap teljesen rendben fog lefolyni.

Uj gőzmalom. Kaposvárról jelentik: A pol-
gármester az utolsó tanácsülésben jelentést tett
gróf Somssich Gyulával egy nagy exportgőzmalom
létesítése iránt folytatott megbeszéléseiről. Egy
létező gőzmalom rt. ugyanis 5000 négyzetöl telket
kért a várostól e célra. A város a jelenleg létező
gőzmalom telkét, melyre városrendezési szempont-
ból szüksége volna, átvenné az új telek ellenében,
melyen a nagy exportgőzmalom építését már a
tavaszszal megkezdénék. Az új gőzmalommal kap-
csolatban egy városi jéggyár és még egy más gyár-
vállalkozás létesítését szőnyegen tartják.

Nagyszalonta villamos világitása. Nagyszal-
lonta város elektromos telep létesítése iránt hozott
határozatát most hagyta jóvá a belügyminiszter.
A telepet a Magyar Siemens-Schuckert Művek
R.-T. építi 460.000 korona költségen.

A Nicholson-gyárból. A Nicholson-Schlick-
gépgyár R.-T. gyártelepeinek összevonása ügyé-
ben nagyban folynak az előkészületek. A Schlick-
féle gyártelep vezetését Herzeg Imre mérnök,
Herzeg József vezérigazgató fia vette át czéggjeg-
zői minőségben, aki Vajda Béla és Munkácsi An-
dor igazgatók ügyköreit kezeli.

Fizetéseképtelenségek. A bécsi hitelezői véd-
egylet a következő fizetéseképtelenségeket jelenti:
Krausz Vilmos utóda Bleier M. Temesvár; —
Szegő Árpád Szeged; — Gerő és László Budapest.
Irányi-utca 25.; — Sziklai Lajos Pécsvárad; —
ösv. Kandel Józsefné Debreczen; — Rosenberg
Sándor Miskolcz, Kulka Herman Budapest, Rá-
dai-utca 22.; — Kertész Árpád Jenő Szamosúj-
vár; — Eller Márkné Erzsébetfalva; — Ivanno-
vits Brüder Sid; — Lövinger Márton Nagyvárad;
— Györi Lipótné Budapest, Párisi-utca 5.

Forgalmi hír. A MÁV. igazgatósága közli,
hogy vonatkozással f. hó 11-én kelt táviratára a
szerb államvasutak az azon táviratban megjelölt
küldeményeken kívül osakis a szerb és bolgár mi-
nisztériumok részére, vagy a két állam részére szóló
küldeményeket fogad el, ennélfogva magánárukat
még az esetben sem veszi fel, ha azokat szerb kirá-
lyi államvasutak Belgrád loocora lennének ezimezve.
— A k. k. Statsbahn áruraktárai részére Penzing
állomásra rendelt Ziteldorf-Hitzing átmeneti kocsi-
rakományi küldemények ismét felvehetők. Burgo-
nya küldemények Kóstel állomás részére ismét át-
vehetők és továbbíthatók.

Nyilttér.

Érvényben állókért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

72-54.

Budapesti Autóipari R.-T.
Bérrautói
ÉJJEL - NAPPAL.
Garage. Javító műhely.
72-54.

TŐZSDÉK.
A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, október 18.

A készáru piaccon kifejezetten lanyha volt az irányzat. Bőséges kínálattal szemben a malmok eleinte tartózkodók voltak, nehézkösen vásároltak és igen rossz árakat fizettek. Mivel azonban az árubirtokosok nagy hajlandóságot mutattak az eladásra és elég engedékenyek is voltak, meglehetősen élénk forgalom fejlődött ki, aminek a folyamán elkelt mintegy 37.000 métermázsa buza, a tegnapi árnál 10—20 fillérrel olcsóbban. A legdrágább eladási ár 11.60 korona volt 80 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 10.50 korona 75.8 felsőtiszavidéki nyirkos buzáért. Egyéb gabonaneműek közül a rozs 10 fillérrel olcsóbb, a zab és a tengeri csüdes, az árpa változatlan. Forgalmba került: 2000 q rozs 9.75—9.90 koronás áron, 600 q árpa 9.40 koronás áron, 800 q zab 11.35—11.70 koronás áron és 200 q tengeri 10.37.5—10.50 koronás áron. A határidőpiaccon barátságos hangulattal is a tegnapi zárlatnál némileg magasabb jegyzésekkel indult meg a mai üzlet. A forgalom folyamán azonban a nem kielégítő készáru piacra való tekintettel igen élénk kínálat támadt, minek folytán erősen lanyhult az irányzat és jelentékenyen csökkentek az árfolyamok, amelyek zárlat előtt aztán egy kissé ismét feljavultak. Az októberi buza 5 fillérrel a tegnapi zárlaton felül, 11.14 koronán indult, 10.93-ig csökkent és 11.01 koronán zárult. Az áprilisi buza 11.93 koronás kezdő kurzusa 12.01-ig emelkedett, később 11.83-ig csökkent, aztán 11.93-ig emelkedett és 11.91 koronán zárult. Az októberi rozs 10.34 és 10.23 között, az áprilisi rozs 10.65—10.48 között; az októberi zab 10.78 és 10.72 között, az áprilisi zab 11.51 és 11.29 között, a májusi tengeri 8.08 és 7.95 között ingadozott. Az októberi ügyletekre ma 76.000 q buzát, 3000 q rozot és 36.000 q zabot mondtak fel e hónap 21-iki szállításra. A tegnapi zárlatához viszonyítva végeredményképpen ma az októberi buza 3 fillérrel, az októberi zab 10 fillérrel, az áprilisi zab 5 fillérrel csökkent, az áprilisi buza jegyzése teljesen változatlan maradt, az októberi rozs 2 fillérrel, az áprilisi rozs 1 fillérrel, a májusi tengeri 3 fillérrel javult.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	21.80—22.10	79	22.50—22.80
"	76	21.80—22.10	80	22.70—22.90
"	77	22.20—22.50	81	22.70—23.00
"	78	22.20—22.50	82	—
Fejérmegyei uj	75	21.70—22.10	79	22.20—22.60
"	76	21.70—22.10	80	22.40—22.70
"	77	21.70—22.10	81	22.50—22.80
"	78	22.20—22.30	—	—
Pestvidéki uj	75	21.70—22.10	79	22.10—22.40
"	76	21.70—22.10	80	22.30—22.50
"	77	21.80—22.20	81	22.30—22.60
"	78	22.10—22.40	—	—
Bánsági uj	75	21.70—22.10	79	—
"	76	21.70—22.10	80	—
"	77	21.80—22.20	81	—
"	78	22.10—22.40	82	—
Bácskai uj	75	21.70—22.10	79	—
"	76	21.70—22.10	80	—
"	77	21.80—22.20	81	—
"	78	22.10—22.40	—	—
Rozs I. rendű uj	—	—	—	19.80—19.90
középmínőségű uj	—	—	—	19.80—19.70
Arpa takarmány I. rendű	—	—	—	18.80—19.30
II.	—	—	—	—
Zab I. rendű	—	—	—	23.00—23.60
II.	—	—	—	22.50—22.80
Tengeri belföldi uj	—	—	—	20.70—20.90
ó	—	—	—	—
Köles	—	—	—	—

Heti műsor:

Oktober hó	Magy. Kir. Operaház	Nemzeti Színház	Várszínház	Népopera	Vigsszínház	Király Színház	Magyar Színház	Budapesti Színház	Kövyssy Színház	Uránia	
20	Délután: Vasárnap — Este:	Parasztabucsi Bajszók	A vasyáros Nászinduló	—	Tengerész Kató A piros bugyellárás	Az ördög Primerose kisasszony	Limonádé ezredes Élv	A rablólovag A miniszterelnök	A molnár és gyermeke A molnár és gyermeke	A szent házasság Bsb szolgálatadás Sántán	—

Kötetelt:

Buza, Tiszavidéki: 300 q 80 k 23.20 K, 100 q 78.5 k 22.80 K, 100 q 78.5 k 22.80 K, 100 q 78.5 k 22.80 K, 200 q 78 k 22.70 K. Felsőtiszavidéki: 300 q 79.5 k 22.80 K, 100 q 76.5 k 21.60 K. Pestvidéki: 200 q 79.5 k 22.80 K, 700 q 79 k 22.80 K, 150 q 79 k 22.10 K. Becskercki: 500 q 75.5 k 21.80 K. Bánsági: 3000 q 76.8 k 22.20 K. Bánsági: 5000 q 76 k 22.— K, 4000 q 76 k 21.80 K, 4500 q 75.5 k 21.70 K. Rozs: 100 q 19.80 K, 300 q 19.70 K, 600 q 19.65 K. Takarmányárpa: 500 q 18.80 K, 100 q 18.80 K. Zab: 100 q 22.70 K, 400 q 22.55 K, 100 q 22.90 K. Tengeri: 500 q 21.— K, 600 q 20.80 K, 400 q 20.75 K. Az árak korona értékben 100 kilogrammonként értendők.

A határidőpiacon kötötelt:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg-kint) 1912-re. Buza 1913 áprilisra 11.93—92—12.31—11.83—93—91.— Buza októberre 11.14—15—10.93—11.—01— Rozs áprilisra 10.54—65—48—55—53— Rozs októberre 10.32—23—32— Zab áprilisra 11.45—44—51—29—40—35— Zab októberre 11.77—78—62—78—70— Tengeri 1913 májusra 8.03—05—7.95—8.05—01.—

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Table with 2 columns: Item and Price. Buza 1913. áprilisra 11.01—11.02, Buza októberre 11.91—11.92, Rozs áprilisra 10.53—10.54, Rozs októberre 10.32—10.33, Zab áprilisra 11.36—11.37, Zab októberre 11.70—11.71, Tengeri 1913. májusra 8.01—8.02

Budapesti gabonaforgalom:

1912. október 16-tól 1912. október 17-ig.

Érkezett Elszállított

Table with 2 columns: Item and Quantity. Buza 40'86 10064, Rozs 5275 5529, Arpa 2338 200, Zab 34117 18706, Tengeri 83 6812, Liszt 300 22146, Korpa — 2725

Értéktőzsde.

Az előtőzsdén a londoni rátaemelések hatása alatt lanyhaság uralkodott. Am viszont a kontremín sem mert akcióba lépni, mert igen kétesnek látja a helyzetet. Bécsből is kevés forgalmat jelentettek s ezért nálunk a spekuláció tartózkodott újabb üzletek kötésétől. Az értékek néhány koronával csökkentek és csöndesen zárukak. A déli tőzsde iránya csöndes volt, mert a berlini jelentés nem buzdított. A forgalom az összes értékekben megcsappant. Zárlat felé az árak 1—2 koronával gyengültek. A járadékpiacon szilárd volt. Az előtőzsdén kötötelt: Osztrák hitelrészvény 606—606.50, Magyar hitelrészvény 790—791, Magyar koronajáradék 83.85—83.95, Leszámitolóbank 510—511, Jelzálogbank 418—420.00, Rimamurányi 716—720, Államvasut 680, Városi villamos 371—374.50, Közúti vasut 646.50—650.50, Hazai bank 289—290, Magyar bank 539.50—543, Agrárbank 483.50—489, Általános közszén 948, Salgó 709—713, Ganz 3285—3295, Buryasut 240—242, Atlantika 316—319, Hazai sorsjegy 105.50—106.50.

Bécsi gabonátőzsde.

Bécs, október 18. (Saját tudósítónktól.) Az irányzat általános tartózkodás közepette bányadt, buza 5—10, zab 10 fillérrel gyengült, egyébként minimális forgalom mellett az árak gyengén tartottak.

Jegyzetelt buza: új tiszavidéki 12—12.50, bánáti 11.63—12.10, bácskai 11.00—12, mosoni és győri 11—11.40, felsőmagyarországi és csepeli 11—11.40, deliasuti 10.95—11.45, alsóausztriai 10.40—11.05.

Rozs: Felsőmagyarországi 10.15—10.40, csepeli 10.10—10.30, pestmegyei 10.45—10.60, deliasuti 10.10—10.30, különféle magyarországi 10.05—1.35, marekfeldi 10.05—10.40.

Arpa: Morvaországi 10.15—10.40, marekfeldi 9.25—10, bécsvidéki 9.30—10.15, felsőmagyarországi 9.80—10.60, csepeli 8.75—9.59, mosoni és győri 8.70—9.75.

deliasuti 9—10.50, északmagyarországi 9.25—10.20, maláta 9.25—9.90, takarmány 8.30—8.80. Magyar tengeri 10.40—10.70, Cinquantin 11.00—11.90 K. Magyar zab: új válogatott 11.75—12, elsőrendű 11.55—11.80, közepes 11.15—11.60, selejtes 10.95—11.20, ausztriai 10.60—10.95.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, október 18. Az a nagy tartózkodás, amely a tegnapi piacon lábrakapott, ma még inkább előtérbe lépett és a forgalom majdnem teljesen szünetelt. Az árfolyamok az egész vonalon lemorzsolódtak. A déli tőzsdén az árfolyamok javultak. Az utőzsele irányzata normális forgalom mellett gyengülés után stagnáló, a zárlat tartott. Járadék szilárd. Bolgár járadék 5/4 koronával magasabb.

10 óra 30 perczkor kötötelt: Osztrák hitel 606.50, Magyar hitel 790, Laenderbank 480, Unionbank 578, Államvasut 679, Deliasut 106, Alpesi 950.50, Rimamurányi 718, Skoda 736, Török sorsjegy 216, 3 százalékos deliasuti elsőbbség 246.

1 óra 30 perczkor kötötelt: Osztrák hitel 606.75, Magyar hitel 788, Anglobank 316, Laenderbank 481, Bankverein 498, Unióbank 575, Államvasut 677.50, Deliasut 105.50, Dunagőzhajózási 1145, Alpesi 945.50, Rimamurányi 716, Dohányrészvény 291, Török sorsjegy 217, Márka 117.95, Skoda 731.

Utőzsele: Osztrák hitel 607, Magyar hitel 792, Angl 316.50, Bankverein 498.50, Union 574, Laenderbank 482, Államvasut 677, Deliasut 106, Skoda 753, Dohányrészvény 289, Rimamurányi 714.50, Alpesi 984, Májusi járadék 84.45, Magyar koronajáradék 84.05, Török sorsjegy 215, Márka 117.87—95 nyugodt.

Bécs, október 18. (Magyar értékek zárlata), 4 százalékos arany-járadék 104.50 Tiszal és szegedi kölcsön sorsjegy — Magyar hitelbank részvény 791.50 Magyar leszámítoló és váltó részvény — Rimamurányi 714.10, Magyar ezukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajáradék 84.05, 4 százalékos magyar földteherm. kötvény —, Magy. nyerem-kölcs. sorsjegy —, Kassa-Oderbergi Vasut részv. —, Magyar jelzálogbank 410.— Magy. kereskedelmi bank —

Bécs, október 18. (Osztrák értékek zárlata), 4.2 százalékos papír-járadék 84.45, 4 százalékos osztrák arany járadék 108.75 1860-as sorsjegy —, Osztrák hitel sorsjegy —, Angol osztrák bankrészvény 316.25 Bécsi Bankverein 498.— Osztrák-magyar bank —, Déli vasut 105.25 Dunagőzhajózási r-t. 1148.— Dohány részv. 287.— Cs. k. arany (vert) 11.46. Német bankv. 117.87. Osztr. Lloyd 519.— 4.2 száz. ezüst jár. 84.15—87.70 Osztr. koronajáradék 84.45, 1864-es sorsj. — Osztrák hitelintézet részvény 605.75 Union-Bank 573.50 Osztrák Laenderbank 481.50 Osztrák-magyar államvasut 676.— Elbavölgyi vasut —, Alpesi részvény 944.50 20 frankos 19.22, Londoni váltóár 24.17 Lipótkohó 821.— Török sorsjegy 214.50

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 18. (Értéktőzsde.) A német birodalmi bank kamatlábemelésének vártában és a balkáni jelentések hatása alatt a spekuláció az egész üzlettől meglehetősen távol tartotta magát és a bánya, villamosági- és gőzhajóspiacon gyöngébb irány volt túlsúlyban. Amidőn azonban később Phönix-részvények iránt kedvezőbb megítélés nyilvánult meg, ez főleg a kezdetben nyomott rapirokra, különösen Schuckert-részvényekre jó hatással volt. Egyébként az árfolyamok tartottak voltak, csak osztrák hitelrészvények csökkentek a bécsi kedvetlenség nyomása alatt. Az irány a későbbi folyamatban változatlan maradt, végül azonban állandóan csöndes üzlet mellett a magánkamatláb csökkenésére és a német birodalmi bank szilárdására némi javulás állott be. A készáru-piacon ipari értékek a gyöngülésre való hajlam mellett nem voltak egységesek. Napi pénz 3 százalék, magánkamatláb 4 1/4 százalék.

Berlin, október 14. Zárlat. (Saját tudósítónktól. Zárlatkor jegyezték: 4.2 százalékos osztrák papírjáradék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 91.40 osztr. hitelrészvény 190.20 Déli vasut 190.00 orosz bankjegyek 216.20, 4 százalékos új orosz kölcsön 90.50, Discontó Commandit 182.60, Dinamittruszt 177.10, Harpeni 188.20 Unifikált török járadék 83.—, 4.2 százalékos ezüst jár 84.50, 4 százalékos magyar aranyjáradék 87.20, Magya koronajáradék 84.— Osztrák-magyar államvasut 144.50 Bécsi váltóár 847.— Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 257.— Gelsenkirchoni 193.—, Laurakohó 167.80

Frankfurt, október 18. Zárlat. 4.2% papírjáradék —, 4 száz-os osztr. ar-jár. 92.— Magy. ar-jár. 87.50 Osztr. hitelint. részv. 180.25 Osztrák-magyar államvasut 144.75 Északnyugati vasut —, Bustieh radi vasut —, Londoni váltóár 204.85 Bécsi Bank verein 127. 5 Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölcsön 72.—, 4.2 százalékos ezüstjáradék 87.60, Osztrák koronajáradék 84.35, Magyar koron járadék 83.85 Osztrák-magyar bank 133.— Déli vasut részvény 192.25 Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 847.33, Párisi váltóár 811.75, Union bankrészv. —

Hamburg, október 18. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüst-járadék 88.50, 1860. sorsjegy —, Déli vasut 19.— 4 százalékos aranyjáradék 91.25, Osztrák hitelrészvény 190.33, Osztrák-magyar államvasut 144.50, Olasz járadék 96.—, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 86.90

London, október 18. Angol consol 73/4.

Páris, október 18. (Zárlat.) 3 százalékos francia járadék 89.95 Osztr. aranyjáradék 93.20, Magyar arany járadék 89.75, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 475.— 3 3/4 százalékos Olasz járadék 96.25 Déli vasuti elsőbbségi kötv. 260.—, 5 százalékos marokkói járadék 522.— 4 százalékos 1890. román köles —, 4 százalékos amort. román jár. —, 5 százalékos orosz járadék 104.30, 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 98.20, 4 százalékos spanyol jár. 91.70 4 százalékos unifikált török jár. 81.— Török sorsjegy 187.25 Török dohányrészvény 313.— Osztrák földhitelintézet —, Osztrák Laenderbank —, Magyarjelzálog bank —, Banque de Paris 16.64, Banque Ottomane 638.—, Osztrák-magyar államvasut 732.—, Déli vasut 112.— Meridionalvasut 59.— Hartman göggyár 756.— Rio Tinto 19.03, Sucrerie d'Egypte 77.—, Tula 1113, Urikányi köszén 885.— Chartered 33.25 De Beers 505.50 East Rand 71.—, Jagersfontein 160.—, Trans. Land Compan 38, O Váltó Amsterdamra (rövid) 208.94, Váltó német piacokra (rövid) 125.12, Váltó Bécsre (rövid) 104.57 Váltó Belgiumra (rövid) 5/16 Olasz arany váltó (rövid) 1 Váltó Svájcra (rövid) 3/16 Csekk Londonra 252.50 Magánkamatláb 3 3/8.

Üzleti tudósítások.

Buzakorpa.

Table with 2 columns: Item and Price. Finom korpa azonnali szállításra 12.30—12.50, " " 1912. szept. 12.30—12.50, " " október—december 12.30—12.50, Durva korpa azonnali szállításra 12.70—12.90, " " 1912. szept. 12.70—12.90, " " október—december 12.70—12.90

Zsiradékok.

Table with 2 columns: Item and Price. Disznózsír budapesti 196.—197.—, " vidéki —, Szalonna, Városi 3 drbos 172.—173.—, " 4 " 169.—170.—

Kőbányai sertésvásár.

Október 18. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 160—162 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kg-ig terjedő súlyban) 168—170 fillér. Közép (páronként 240—280 kg-ig) 174—176 fillér. Sertésfészék: 1912. évi okt. 16. napján volt készlet 30808 drb., — 1912. október 17-én felhajtott 247 drb., — 1912. október 17-én elszállított 585 drb., — 1912. október 18. napjára maradt készletben 30570 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: nyugodt.

Sertéskonsumvásári jelentés.

(A szekesfővárosi állatvásár és közbiztonsági igazgatóságától. 1912. október 18.) Előző napi eladatlan maradvány 659 drb sertés, 80 drb süldő. Pótfelhajtás 96 drb sertés. Mai felhajtás (egyegyed 4-ig) 287 drb sertés, 55 drb süldő. Összesen 1042 drb sertés, 135 drb süldő. Eladatott 1004 drb sertés, 90 drb süldő. Mai maradvány 38 drb sertés, 45 drb süldő. Árjegyzés. Zsiradék. Öreg I. rendű 350 kg. felüli életsúlylevonással 152—164 fillér. Öreg II. rendű 280—250 kg. életsúlylevonással 147—156 fillér. Fialat nehéz 300 kg. felüli életsúlylevonással 160—172 fillér. Fialat közép 220—300 kg-ig életsúlylevonással 160—172 fillér. Fialat könnyű 120 kg-ig életsúlylevonással 168—178 fillér. Husserítés könnyű 140—300 kg-ig életsúlylevonással 140—180 fillér. Süldő 50 kilogrammog elősúlyban 90—130 fillér. A vásár irányzata: közepes. Az árak vonatottak.

Budapesti szurómarhavasár.

1912. Október 18. Felhajtott: 492 drb élő borjú (közte 92 nyugott. Árjegyzések: Elsőrendű élő borjúkért 112—120 fillérig, kivételesen 123—130 fillér, középminőségű élő borjúkért 100—110 fillérig, súly és rugott borjúkért 60—80 fillérig kilogrammonként (levonás nélkül.) Az irányzat lanyha volt, az árak 4—6 fillérrel legkérte hanyatlottak.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

Magyar Ujságkiadó Vállalat.

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

Ha gyermekét

egészségben, vidáman és szellemileg frissen akarja látni, adjon neki dr. Hommel féle Haematogent! Óvást a Dr. Hommel nevet hangsúlyozni kell!

THE GRESHAM

ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG LONDONBAN

Alapítotott 1843-ban.

Magyarországi igazgatóság Budapeston
V. FERENCZ JÓZSEF-TÉR 5-6. SZ.
 (Saját palotájában)

Elitogad életbiztosításokat a legkülönbözőbb kombinációk szerint, előnyös és díjaz feltételek mellett. A „Gresham” kötvényfeltételei kiválóan liberálisak. Kötvényelvonhatatlanság és megáramadhatatlanság. Légihozás (aviatika) követségben előálló halálesetekben — ha a biztosítás már 5 évig fennáll — a társaság feltétlenül kártérítést nyújt, pótdíj fizetés kötelezettség nélkül. Fedezőtől letelt kötvényesítél kivánságára a biztosítás érvénybelépésekor azonnal kártérítési kötelezettséget vállal: öngyilkosság, párbaj vagy bírói ítélet folytán előálló halálesetekben.

Vagyonállás 1910. decz. 31-én — 361.366.657.16
 Érvényben levő biztosítások — 610.000.000.—
 Biztosított feleknek kifizetett kártérítés — 648.839.237.92
 A magyar üzlethez tartalekba helyezendő összeg — 95.764.941.50
 Magyar értekből tényleg elhelyezett díjtartalék — 28.042.252.10

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Kohn Lipót nagybeskerekű lakos, valamint Imre, Armin, Stefánia, Róza, Dezső, Lajos, Julia, Jenő és Tibor nevű kiskorú gyermekei Kardosra, Eisenmann György (Csugarparti tanyák), valamint Margit és György nevű kiskorú gyermekei Vasra, Paeskö Lajos érsekcsanádi lakos, valamint Lajos és Dániel nevű kiskorú gyermekei Patakira, Ochs István dunacsébi lakos, valamint Ox Veronika, Katalin és Ferencz nevű kiskorú gyermekei Óvárra.

Pályázatok. A pozsonyi pénzügyigazgatóságnál több p. ü. fővizsgálói állásra 2 hét; a szigetvári adóhivatalnál tiszti állásra 14 nap; a zombolyai ábrásbírósnál és pestvidéki törvényszéknél albirói, a dési törvényszéknél jegyzői állásra, a nagyváradi ítélőtáblánál jeggyakornoki állásra 2 hét alatt lehet beadni a pályázatokat.

VIZÁLLÁS.

		okt. 17. okt. 18.				okt. 17. okt. 18.	
		m é t e r				m é t e r	
Inn	Schörding	1.82	1.23	Tisza	M.-Szilget	0.52	0.41
Duna	Passau	2.40	2.32		Tekeháza	0.55	0.42
	Linz	0.32	0.46		V.-Namény	1.48	1.24
	Bécs	0.26	0.42		Tokaj	2.58	1.90
	Pozsony	1.88	1.51		Tiszafüred	3.40	2.44
	Komárom	3.84	2.60		Szolnok	4.90	3.83
	Budapest	2.42	2.10		Csongrád	5.60	4.78
	Páls	2.05	1.84		Szeged	5.40	5.58
	Mohács	3.44	2.99		T. Becse	5.28	4.77
	Gombos	0—	0—		Titel	5.14	4.78
	Ujvidék	4.40	4.08	Óndova	Hoór	1.15	0—
	Pancsova	4.71	4.52	Tapoly	Bartfa	0.40	0.40
	Orsova	4.29	4.22	Bodrog	Ladmoza	1.51	1.27
	Morvafalu	1.44	1.35	Sajó	Zsolca	1.32	1.35
Morva	Zsolna	0.61	0.34	Hernád	H.-Németi	0.18	0.16
Vág	Treuscén	0.35	0.40	Berettyó	Margitta	0—	0.18
	Szered	0.77	0.74		B.-Ujfalu	0.01	0.02
Rába	Szt.-Gothárd	0.29	0.28	Körös	Csucsa	0.42	0.39
	Sárvár	0.18	0.15		N.-Várad	0.12	0.19
	Győr	2.62	2.38		Belényes	0.40	0.25
Dráva	Várasd	1.92	1.84		Tenke	0.02	0.04
	Zalaony	0.29	0.04		Gurabone	0.10	0.20
	Párcs	1.15	0.85		Borosjenő	0.15	0.28
	Eszék	0—	0.24		Békas	1.54	0.88
Mura	M.-Szerdah.	1.14	1.10		Gyoma	2.45	2.69
Száva	Zágráb	0—	0—	Maros	Gy.-Fehérvár	1.10	0.80
	Sziszek	4.73	3.82		Branyicska	1.90	0—
	Mitrovicza	4.40	4.24		Soborsin	0.97	0.37
Szamos	Deés	0.21	0.26		Arad	2.8—	0.2
	Szatmár	0—	0.05		Makó	0.85	0.73
	Kraszna N.-Majtény	0.85	0.50	Temes	K.-Kostély	1.20	1.14
	Latorca-Munkács	0.15	0.12	Béga	Kiszető	0.54	0.54
	Laborcz-Homonna	0.10	0.15		Temesvár	0.70	0.72
	Ung Perencesy	0—	0—		Becskekerek	1.18	1.25

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézele:
 Hazánkban az idő változóan felhős, száraz jellegű megtartotta, csupán az északnyugati határon fordultak elő kisebb, 5 mm-en aluli esők. A hőmérséklet alacsonyabb a normálnál s az éj folyamán a keleti részeken a fagypontra alá is szállt a hőmérő; a maximum 20 C. fok volt Fiumében, a minimum pedig —2 C. fok Erdélyben több helyütt (Kolozsvár, Nagyszeben, Botfalú).

Prognózis a következő 24 órára:
 Változókéony idő várható hősüléddel és sok helyütt csapadékkal.
 (Sürgönyprognózis: Változókéony, hűvösebb, sok helyütt csapadék.)

Allomás	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet Celsius szerint	Szélirány és ereje	Felhőzet	Csapadék mm.	Hőmér- séklet	
						max.	min.
A.-Szatna	68.8	4.0	NE	2	3	15	1
Ungvár	68.8	7.0	N	1	0	19	2
Késmárk	68.3	3.8	S	1	0	9	2
Losonc	64.5	3.3	SW	1	0	10	3
Gyalla	65.9	6.1	SE	1	3	9	4
Budapest	66.9	4.1		0	0	14	1
Héreny	65.7	6.9		0	0	12	0
Keszthely	66.4	3.6		0	0	13	1
Pács	66.1	5.8		0	0	13	1
Zágráb	66.4	6.2	ESE	0	1	12	1
Pünye	61.2	19.2	N	3	3	13	4
Szeged	66.8	4.4	SE	1	4	12	1
Temesvár	66.2	3.8	N	1	1	11	1
Nagyvárad	66.7	3.9	N	1	4	13	0
Kolozsvár	69.3	2.2	N	1	1	9	1
Nagyszeben	69.4	1.6	N	1	0	11	2
Szatmár	—	7.8	SW	0	1	10	5
Eger	—	4.2		0	4	12	3
Arvaváralja	—	5.2		0	0	8	1
Selmeczbánya	—	4.7		0	0	8	0
Komárom	—	6.0	N	1	0	16	4
Magyar-Ovár	—	6.8	NW	1	0	13	0
Sopron	—	7.9		0	0	13	0
Eszék	—	1.2		0	0	20	0
Cirkvenica	—	4.3		0	0	16	2
Debreczen	—	6.0		0	0	12	2
Kecskemét	—	1.8	W	1	0	12	2
Orosháza	—	2.6	N	0	0	11	3
Arad	—	—		—	—	—	—
Zombolya	—	2.9	N	1	0	13	0
Verscez	—	—		—	—	—	—
Orsova	—	0.6	N	1	0	15	0

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 18. —

Kinevezések. A pénzügyminiszter Rauscher Béla nagyszebei lakost ideiglenes minőségű segélydíjaz pénzügyi számvizsgálókká a nagyszebeni pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez; az igazságügyminiszter Erdey József nagykaposi járásbírói díjakot a Kisvárdai és Bendig Adolf kassai kir. törvényszéki díjakot a szikszói járásbíró-sághoz írnokokká, Gordon András debreczeni lakos, műszaki tisztviselőt, egyelőre ideiglenes minőségben, az aszódi javítóintézetnek családőrséggé nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Szabó Ernő budapesti X. ker. köbányai állami főgimnáziumi r. tanárt a budapesti VI. ker. állami főreáliskolához; az igazságügyminiszter dr. Zsakó Andor vizaknai járásbírói albirót saját kérelmére az erzsébetvárosi törvényszékhez helyezte át.

ÁLARCZ ALATT

— FRANCZIA REGÉNY. —

Ez utóbbi még nem végezte be mondatát s már kiugrott a kocsiból, kitéve magát a veszélynek, úgy agyonüti magát a kövezeten. Gyorsan eltűnt.

— Ismét kijátszottak volna? — kérde elhülve Chatenay — ez pedig nem ő volt!
 — Nem, mert én különben felismertem volna.
 — Ezenfelül a mi levelünk, melyet a rendőrfőnök kézbesített neki, nála volt.
 — Valószínűleg üzőbe vette ez ember az átkozott porosz. Bizzunk az istenben, de azért ne pihenjünk.

XII. De Goery erkölése.

Ha a bűn ösvényére térünk, gyorsan haladunk, mert az ösvény démonai minden lépésnél, melyet teszünk, lejjebb vonnak. Tapasztalhattuk eléggé, hogy a bűnösök legnagyobb része, kiknek első bűnük büntetlenül maradt, oly jól érzik magukat ez ösvényen, melyre védtek, hogy csak újabb vakmerően elkövetett bűn által vesztik el magukat. Az első bűn büntetlensége végzettszerűen ösztönzi, hogy a másodikat is elkövessék vagy a harmadikat is és akkor történik, hogy a gondviselészerű igazság, mely az utópisták állítása ellenére mégis befoly a világi dolgokba, utjüket állja.

Ferencz nem először követett el bűntényt, most is épp azon a ponton állott, hogy újabb bünt kísért meg vagy követ el. Viszszatért a Haussman-boulevardra a grófnéhoz, kivel közölte Hector látogatását. Nem habozott elmondani a grófnénak, hogy miként menekült ő meg azon kényszerhelyzetből, melyet a gróf reáért.

A németek többet dicsekednek furfan-

gosságukkal, mint értékökkel. Erre van is okuk! Ha az ellenkező állana, ritkán volna alkalmuk magokról beszélni. A grófné némán hallgatta és elmélkedni látszott.

— Azt lehetne hinni, hogy az ön ügyei rosszra kezdenek fordulni, szegény Ferenczem! — szolt oly hangon, melyben épp annyi megvetés, mint szájalom volt.
 — Igen, itt, — viszonzá szárazon a férfit.

Fabienne gyors változására czélt az ezzel, it ama végzetes találkozás óta minden könyörgése daczára sem látott többé viszont. A grófné figyelemmel kísérte a porosz arcját.
 — Ön tehát nagyon csügg Fabiennen?
 — Igen, — szolt a porosz.
 — Ah! En mindent megtettem, ami tölem telte a kis bohónál, de senmi sem győzhette megátalkodását.

— De végre is mi az oka e változásnak?
 — Az, hogy hirtelen megkedvelte a felámadottat. Az ön ügyei, Ferencz, határozottan rosszul állanak.

Komolyan gunyolódott a grófné vagy valami terve volt? A porosz jobban tudta, mint bárki más, hogy ügyei rosszul állanak és egyes pillanatokban elhalaványulni látta csillagát. Felkelt és szólanul fel s alájárt a szalonban. Egyszerre, mintha egy váratlan gondolat villanna fel agyában, így szolt:
 — Lujza akarja, hogy mindez még ma véget érjen.

— És miként, mondja meg?
 — Adja nekem kezét.
 A grófné odanyújtá kezét, melyet a porosz megragadott. A nő reánezett és némán hallgatott.

— Nemesek egy pillanatra kérem, — feyé hozzá, szeméit a fiatal asszony szeméibe mélyesztve — de örökre. Legyen nőm!

E gyors indítvány nem látszott ámulatba ejteni a grófnét, ki egyszerűen így felelt:
 — Ön már nagyon is régen ismer engem!
 — En mindig szerettem önt,

„EGYETÉRTÉS” politikai napilap. Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

— Miért kérte hát meg tőlem leányom kezét?
 — Örült valék.
 — És ma?
 — Ma belátom, hogy az örvény szélén álltam és hogy Fabienne megfoghatatlan elutasítása a gondviselés műve.
 — Ön tehát hisz a gondviselésben?
 — En önben hiszek és érzem, hogy mi ketten mindenre képesek vagyunk!
 — Ön nem helyezett mindig ennyi bizalmat belém!
 — Lujza, szólj csak egy szót és én vakon engedelmekedem; én a tied vagyok, légy te is az enyém.
 — Ferencz, holnap ez órában jöjjön el határozott válaszómról.

E durva és mindkettőre nézve váratlan párbeszédnek siettetnie kellett az elbeszélendő dráma végkifejlődését. Ferencz, mint már említettük, azon kezdte, hogy a grófné kedvese lett; e nő, ki játszott egy derék bátor aggyastán becsületével, magánál fogadva a merész kalandort, honának esküdt ellenét, ki árulás, gyilkolás és gyujtogatásával azon alias győzők sorába tartozott, kik eláraszták Franciaországot, ragaszkodott a szívhez, mely oly romlott volt, mint az övé. Ha volt valami érzékiség a tervezett egybekelésben, szerelem bizonynyal nem volt. De volt benne gyűlölet, kérélhetlen gyűlölet Hector iránt. Egvesítve bűnei bünrészesével, a grófné is erősebbnek fogja érezni magát. Ferencz érette és az ő ösztönzésére fog eszelekedni és a gróf, kinek élete reánezve élő lelki furdalás volt, el fog tűnni.

A grófné játszott a vallással, gyertyákat égetve a plébániában, mint türelmes áldozatot tüntetve fel magát. Mindent kockára akart tenni. Egy pillanattig azt hitte, hogy azzal arathat sikert, ha áruba bocsátja saját leányát. Ő mindig jelen lett volna a házások közt és éreztette volna hatalmát a rablóval.

(Folyt. köv.)

SZINHÁZAK.

Szombat, 1912. október 19-én.

NEMZETI SZINHÁZ.

Sári Biró
Paraszt vígjáték 3 felvonásban.
Írta: Moricz Zsigmond.

Személyek:
Sári biró Somlai
A biróné Blana L.
Jóska Rózsahegyfi
Terka O. Keczeri I.
Pista Parányi
Pongó, kovács Gyenes
Lizi D. Ligeti
Hajdók sógor Hákó
Mancsi V. Molnár
Veroni K. Demjén
Gedi Rainay
Varjú Gabányi

Kezdeté 1/2 8 órakor.

NÉPOPERA.

Előszór:

A piros bugyellárás.

Népszimfó dalokból 3 felvonásban,
4 képből. Írta: Csepreghy.

Személyek:
Türk Mihály Horihy
Zsöli felesége Soyzer I.
Kender Julia Hükisch
Menni Vidr L.
Csillag Pál Paier
A kapitány Fehér
Pataf János Mátrai
Boross Dani Hevesi
Ponás Miki Ujváry M.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

VARSZINHÁZ.

A sevillai borbély.

Vígjáték 3 felvonásban.
Írta: Beaumarchais.

Személyek:
Almaviva Odry
Bartholó Göl Gy.
Rosina Várdi
Figaró Dezső I.
Basilio Pettes

Kezdeté 7 órakor.

KIRALY SZINHÁZ.

Eva.

Operett 3 felvonásban. Írták:
Wüner és Bodansky. Fordította:
Gábor Andor. Zenéjét szerezte:
Lehár Ferenc.

Személyek:
Elairbert Király
Dagollet Ralkai
Pipsy Medgyaszay
Larousse Németh
Eva Fedák S.
Mathieu Ory
Vonsin Simai
Franelles Listabér
Jock Hajnal
Teddy Nader
Zeddy Oriold
Georg Jakabffy
Gustáv Földvárj
Elly Somló I.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

KÖVESSY SZINPAD.

Szent házasság.

Két fejezet a házasság életéből.
Írta: Bró Lajos.

Személyek:
A nagyszónok Antalfy
A kisasszony Fehérváry
Az inas Bednyei

Ezt követi:

Rabszolgazásadás.

Kerrelz 1 felvonásban.
Írta: Sas Ede.

Személyek:
A gyáros Forgács
Az özvegy Hirsányi
Tárnás Gószér
Sobestény Gál
Egy öreg munkás Alapi
Csendőrfőnömrter Vajda

Végül:

Sátán.

1 felvonásos tréfa. Írta: Zinner
Pát. Fordította: Molnár Ferenc.

Személyek:
A színházigató Bodonyi
A színházcsofó B. Ron E.
A dramaturg F. Rács
Az inas Varsa
A hárs Antalfy
Az inas Deésy

Kezdeté 8 órakor.

A min. vallás és közokt. miniszter elismerő leiratával kitüntetve.

Dr. Batizfalvy I. Z. főváros legelső

FOGORVOSI INTÉZETE

Áthelyezve: **Károly-körút 10. sz. alá.**

Fájós fogak meggyógyítása Szápadlással nélküli műfogak,
Tartós fogtömés. aranyhídak koronák.

Foghasások (altatásbőre is). Jól használható fogszorok
elkészítése és behelyezése.

Jótállás mellett mérsékelt szabott áron.

Videókiek fele nap alatt megkapják műfogalkat.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Tristan és Isolde.

Zenodráma 3 felvonásban. Szö-
vegét és zenéjét írta: Wagner
Richard, Fordította: Abrányi B.

Személyek:
Tristan Hurrián
Marke király Venczell
Isolde Sabeók
Kurwenal Takáto
Melot Pichler E.
Brangéne Berts
Pásztor Kertész
Kormányos Ney B.
Ifjú hajós Dóri

Kezdeté 7 órakor.

MAGYAR SZINHÁZ.

Előszór:

A miniszterelnök.

Komédia 3 felvonásban. Írta:
Nagy Endre.

Személyek:
Benke Dániel Z. Molnár
Bankéné Bathory G.
Gróf Bercey Szirmai
Grófné T. Halmay M.
Dr. Vas Jenő Turcs
Kálmár Körmeny
Grünfeld Huszár
Linka Dobos M.
Mari Csatai J.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

VIGSZINHÁZ.

Erős láncok.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta:
Saiton Felix. Fordította: Jánó

Személyek:
Az uralkodó herceg Hegedűs
A hercegnő G. Kertész
Gróf Zátory
Gróf Maritz Góth
Waltenberg grófnő Kende P.
Hedvig Sz. V. r. sáni
Sirusz Venőrey
Dr. Schwimmer Tibany
Ulrich Bárdi
Hammer tábornok Balassa
Benkenstein Bogya
Betti, szakácsnő V. Kész R.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

BUDAPESTI SZINHÁZ.

A kaméliás hölgy

Dráma öt felvonásban. Írta:
Dumas Sándor. Fordította: Sze-
mere Attila.

Személyek:
Király
Ralkai
Medgyaszay
Németh
Fedák S.
Ory
Simai
Listabér
Hajnal
Nader
Oriold
Jakabffy
Földvárj
Somló I.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

UÁNIA SZINHÁZ.

Az Országos Színművészeti
Akadémia előadása

Kezdeté 1/2 8 órakor.

ROYAL-ORFEUM.

VII. Erzsébet-körút 31. sz.
Telefon 110-22.

Ma este 8 órakor

logolósórangu színházi- és

varieté-előadás.

A felülmúlhatatlan októberi

műsor. — NICK WINTER

a világhírű mozi-színész és tár-

sulatának rövid vendégszerep-

lése a „Nick Winter apacske-

zében” című kinema-szkecses-

ben. Ramsenit. Operett 1 fel-

vonásban. Írta: Béda. Zenéjét

szerezte: Dr. Ascher Leó.

Játsszák: Szalontay Ferike,

Mezei Ilonka, Neményi Blanka,

Viola Giza, Bársony, Máthe,

Heltnai, Virágh, Dezsőffy és a

36 tagú ének- és táncokar.

Alice Carver & Co. amerikai

sportjelemez. The 3 Renards,

a legelső királyi. Mlle Hiron-

delte, gommeuse, française.

H. Blank, beszélő babával.

Balzar, modern zsonglőr. Az

előkelő idegen párisi darab,

K. Solti Hermin, Szász I.,

Virágh Jenő teljesen új szolo-

számokkal és a többi pompás

attrakció.

Jegyek elővételi díj nélkül vált

hatók a Royal-Orfeum jegy-

pénztáránál és a városi jegyár-

sító helyeken. Előadás után

Royal-Cabaret.

Vasárnap, október 20-án délután

3 1/2 órakor mérsékelt helyáru

nagy családi előadás Nick

Winter és az összes attrakciók

felléptével.

FOVÁROSI ORFEUM
WALDMANN IMRE Tszagató. VI. Nagymező-utca 17.
Jegytől 10-1 és 3-6 óráig. Az előadás kezdete 8 órakor.

ELLEN TELS
TÁNC-IDYLLEK.
ERNESTO BELLINI
A TELEPATHIKUS FENOMÉN.
TOQUÉ A CSUDAPUDLI
Bemutatja Mr. LOYAL
További 20 attrakció.

ROYAL-ORFEUM
Telefon 110-22 VII., Erzsébet-körút 31. sz. Telefon 110-22

Minden este 8 órakor a felülmúlhatatlan októberi műsor.
NICK WINTER
a világhírű mozi színész és társulatának vendégszereplése a
NICK WINTER APACSKÉZEN
című szenzációs kinema-szkecsesben.

RAMSENIT
Dr. Acher Leo nagyszerű operette. — Alice Carver & Co., The 3 Renards, H. Blank, Mlle Hirondele, Balzar, Az előkelő idegen párisi darab stb. legelsőrendű attrakció. Jegyek elővételi díj nélkül válthatók a Royal Orfeum jegypénztáránál és a városi jegyárúsító helyeken. Előadás után Royal-Cabaret Vasárnap, október 20-án délután 3 1/2 órakor mérsékelt helyáru nagy családi előadás Nick Winter és az összes attrakciók fellépte.

ROYAL-ORFEUM
Telefon 110-22 VII., Erzsébet-körút 31. sz. Telefon 110-22

Vasárnap, október hó 20-án, délután 3 1/2 órakor mérsékelt helyáru nagy családi előadás

Nick Winter
és az összes pompás attrakciók felléptével. Mérsékelt árú jegyek válthatók a ROYAL-ORFEUM jegypénztáránál és az összes városi jegyárúsító helyeken.

Tantal
lámpa

Legtartósabb húzott drót-
szállas lámpa.
Magyar SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK
BUDAPEST, VI., TEREZ-KÖRÚT 36. SZ.
Raktár: V., Pozsonyi-ut 5. szám.

ALKALMI SZÖNYEGER BUTOROK CSILLÁROK
Alkalmi Butoráruházban
VIII. kor., Baross-utca 9. szám, (az egész házban.)

CHARLES CIRKUSZ
BUDAPEST - TATTERSALL
Csak rövid ideig! Csak rövid ideig!
Ma, szombaton október 19-én és holnap vasárnap
2 nagy szenzációs előadás 2
Délután 3 és este 7 1/2 órai kezdettel.
Naponta d. e. 10 órától az állatkert meglekintése. Sétahangverseny. — Vasárnap d. e. 10 és 12 óra között próba a ragadozókkal.

FOLIES CAPRICE
Téli helyisége: Révay-utca 18. szám.
Telefon: 14-22. Előadás kezdete 1/2 9 órakor.

Ma
„Im Hutfutter“
és
„A menyasszony leánya“
továbbá: **FOLIES CAPRICE MUZEUMA**
előadja **R. Türk Berta.** és **A MOZIBAN,**
előadja: **Szöke Szakál.**

Jegyek elővételen: a Folies Caprice naponta pénztáránál d. e. 9-11-ig és d. u. 3-6-ig. Hirsch Andrassy-ut 19. Sopronyi Rákóczi-ut 1. és Az Est kiadóban. — 12 óra után az 1. és 2. emeleti „Casino de Parisban a világ legelső ének- és táncszámainak fellépte.

STEINHARDT MULATO
Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Kezdeté 1/2 9 órakor. 11 órakor: Ujdonság!

Oszkár kisasszony
9 órakor:
Zavaros rokonság.

Ginger és Taussig bohózatai Steinhardt átdolgozásában. Továbbá Steinhardt slager kupléi és remek külföldi számok. Vasárnap délután fél 4 órakor délutáni előadás mérsékelt helyárukkal.

Jegyek: délelőtt 10-1 óráig és délután 3-6-ig a mulató pénztáránál, egész nap a Hirsch-féle nagytársaságban Andrassy-ut 19. és a Hungária fürdő pénztáránál kaphatók.

Az Én Ujságom
Képes gyermek hetilap.
Szerkeszti: **PÓSA LAJOS.**

Elbeszélés, vers, mese, mulattató olvasmány, tanulságos cikke, számos kép a tartalma minden számnak; valamennyi azt a célt szolgálja, hogy bővítse a gyermek ismeretét, hogy vidám, ötletes formában szórakoztassa. A hosszú őszi és téli estéken nincs is jobb mesemondója a gyermekvilágnak. Sas Ede új regényét, melynek címe „A világ vándora“ az októberi negyedben közli AZ ÉN UJSÁGOM, amelyben ott találjuk még Csulavári Csulavér újabb mulatságos kalandjainak kacagató történetét is, amint azt Móra Ferenc eleven tollal megírta. Az új évfolyam október elsején kezdődik. Előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér. Mutatványszámot kérésre ingyen küld a kiadóhivatal.

Budapest, VI., Andrassy-ut 16. szám.

Weinberger és Fodor
az 655765

sportcikkék áruhaza.
FOOTBALL
cikkben az ország legnagyobb raktára.
IV., Marischbazar 4.
Telefon 113-59.

Minden sportágról külön árjegyzék ingyen.

császári és királyi udvari és kamarai szállító

Neumann M. férfi-, fiu- és leányka-ruhatelep

Budapest, IV., Múzeum-körút 3.

Fiókok: Arad, Belgrád, Brassó, Debreczen, Fiume, Kassa, Kolozsvár, Linz, Miskolcz, Nagyvárad, Pécs, Pozsony, Sofia, Szeged, Temesvár, Zágráb.

Utazó-
Városi-
és
Gazdasági

BUNDAK

készen és mérték szerint.

Téli és
Átmeneti

KABÁTOK

készen és mérték szerint.

Múzeum-körút
3.

ÖLTÖNYÖK

készen és mérték szerint.

Fiu- és
leányka-ruhák

készen és mérték szerint.

Kérjen árjegyzéket.

AMERICAN SHOE COMPANY LIMITED

Amerikai cipő r.t.

Kizárólagos

amerikai cipő-különlegességeink

az eddigi árákon

kaphatók:

BUDAPEST,
IV., Kigyó-tér 1. (Királyi térfalota)
V., Dorottya-utca 6.
VII., Erzsébet-körút 42.

DEBRECZEN, Piac-utca 44. sz.
ZÁGRÉB, Illica 22.

Kérje képes árjegyzékünket.

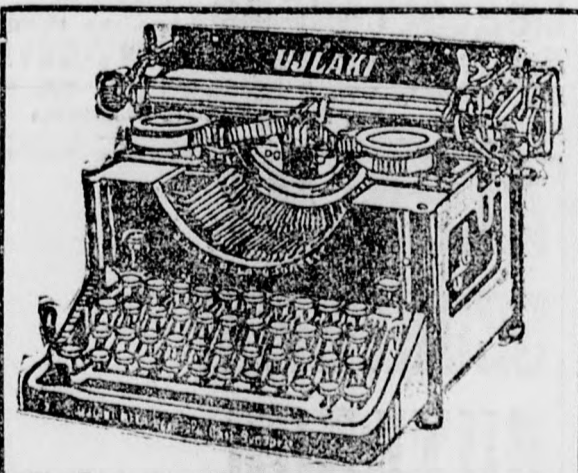
(Postal megrendelések: IV., Kigyó-tér 1. alá intézendők. 12470)

BUTOR

kézpénzárt és részletre

Nem kell banknál törleszteni és semmiféle kamat nem számítatik. Háló, ebéd, uti és szállásrendezések, óriási választék, egyszerű és modern kivitelben.

FUCHS BÓDOS butornagykereskedő
Budapest VII. Erzsébet-körút 32. Árjegyzék ingyen.

Részletfizetésre is! Látható írásu

UJLAKI írógépek

Arjegyzék kívánatra. Árjegyzék kívánatra.

UJLAKI írógéptelep

Bpest, VII., Erzsébet-körút 28.
Telefon 122-60. Telefon 122-60.

DARÁNYI LEBUZÁRS MODELLO

Számoló

ÉS LÁTHATÓ ÍRÁS

összeadógépei

nem szorulnak reklámra.

Díjmentes bemutatás az ország bármely helyén.

Telefon 139-54.

DARÁNYI MIKSA
Első Magyar Számoló- és Összeadó-gép Kereskedelmi Vállalat, a Szállítmányozási és Iparbank részvételével szervezték.
Budapest, VI., Váci-körút 37.

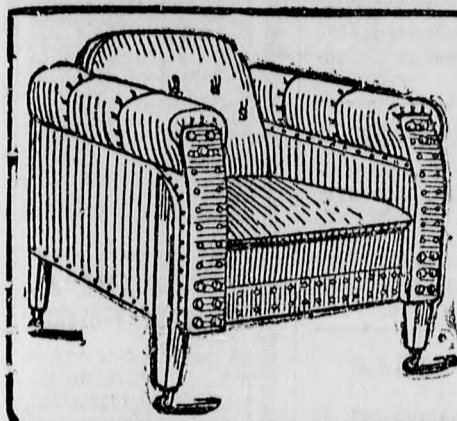
Kiváltunk

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket a azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA
Budapest, IV., Párisi-u. 5.
(Főpostával szemben)

WELTMARKE
LUCIEN-FOUCAULD COGNAC
 MAISON FONDÉE en 1847
 Vezér-képviselet: **L. PISSK & Co. WIEN VIII., Albertgasse 9/a.**

Bőrbutoripar!
Kendi Antal,
 Bpest, IV., Semmelweis-u. 7.

Bőrbutorszaküzlet, mely minőség, formai kivitel és árak tekintetében különös előnyt nyújt. Angol bőrbutorok, ebédülő székek, foteuilok, férfiszobák és irodahelyiségek butorítása!
 Bőrbutor bevásárlása bizalmi dolog!

STANDARD

életbiztosító társaság Edinburgban, Angolhon
 ALAPITTATOTT 1825. ALAPITTATOTT 1825.

Magyarországi fiók:
 Bpest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. (Standard-palota.)

Évi bevétel.....	37,326.000	korona
Kiutalt nyereségrészek.....	196,080.000	"
Vagyon.....	312,500.000	"
Majálisetek folytán kifizetve.....	708,000.000	"

A „Standard“ kötvényeinek nevezetesebb előnyei
 Készségtelen biztonság. — Alacsony díjak. — Szabad világkötvények. — Kötvények érvényben tartása díjzetések elmulasztásánál. — Tökésítés és előre megállapított visszaváltási érték. — Megtámadhatatlanság. — Feltétlen és teljes öngyilkosság esetében egyévi fennállás után. — Szabad háború-biztosítás népfölkelők részére.

Díjtáblázatok kívánatra küldetnek.

MAGYARON ELŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJÓB ZIRNEVŐ OIÁJZ,ETZ.
 Alapítatott 1847.
Brausweller János
 Szegeden. Ca. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és műóra, felhalálójá és remontoir- ingaórákna stb. stb.
ORAK, EKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE
 Képes árjegyzék bórmentve. Javítások porítottan eszközöltetnek.

MAKAY BÉLA
 új könyve:

A LÁP VIRÁGA
 és egyéb írások

Ebben az új könyvében is megmarad a természet bábajos világában, amelyet nálánál senki sem ismer és nem érez át jobban, de már nem csupán természeti leírásokat és vadászképeket ad, hanem történeteket is keresit ki.

Ára 4 korona.

Kapható:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, Andrassy-út 21, valamint minden könyvkereskedésben.

Szabadalmakat

külföldi értékesítésre elfogad Réval és Társa szabadalmi és értékesítési osztálya Budapest, József-körút 21.

Titkos betegségek

hugycsőfolyás, huyecoszűkületek, altesti sebek, bujakor (syphilis), az önfertőzés következtében fellépő éjjeli magömlések és idegbántalmak, elgyengült férfierő (impotentia), makacs bőrbetegségek, bármely női nemi bajok, méhbajok, fehérfolyás stb. **alapos, gyors és gyökeres kigyógyítására** legjobban ajánljuk bovált lelkiismeretes és nagy gyakorlaton alapuló gyógymódjánál fogva

Dr. GARAI

hirnevés szakorvos rendelő intézetét,
Budapest, Andrassy-út 28. szám.
 Rendelés hétköznap: 10-től 4 óráig és este 7-8. Vasár- és ünnepnap délután 2-ig. Feltűnés nélkül eredményes gyógyítás levélileg is.
 Kívánatra gyógyszerekről is gondoskodik.

„Ehrlich 606.” javított Joha oltások.

Hirdetések felvételnek e lap kiadóhivatalában.

ÉLŐESZKÖZÖK

EZÜSTBŐL ÉS ALPACCA EZÜSTBŐL, DISZTÁRGYAK, ALKALMI AJÁNDÉKOK A LEGELÖNYÖSEBBEN

POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTELEPÉN
 VI., Teréz-körút 5. sz. I. em.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK. ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérről, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérről, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Házasságokat

Élszokréten, minden igénynek megfelelően közvetít **Hagy Jenő** elismert legszolidabb házasságközvetítő irodája, Budapest, Rákóczi-ut 86. II. Cég-nélküli levelezés.

Akar Ön

szellemen lenni? Akarja, hogy kellemes társalgónak tartsák? Akar a társaságban tekintélyhez jutni. Olvassa el a „**Társalgás Művészete**” érdekes könyvet. (Ellenállhatatlanság titka, stb.) Olcsón megszerezhető. Megújítja ebből, mint viselkedjék, hogy férfit, nőt, alattvalót, felelősséget egyaránt meghódítson. A könyv **korrekt utmutatója lesz** az élet minden helyzetében, bálon, bankettokon, esküvőn színházban és mindennél, ahol kisebb-nagyobb társaság van jelen. Tartalomjegyzékét ingyen küld **Deák, Budapest, Rákóczi-ut 80. szám.**

Akar nőülni?

28 éves csinos, vagyonos orosz hölgy, 22 éves egyedülálló arva 400.000 korona hozományával, 38 éves gyermektelen özvegy 120.000 kor. vagyonnal és még sok száz vagyonos hölgy van előjegyzésben. Komoly szándékú urak, ha vagyontalank is, díjtalan fejrillagositást kapnak. **Schlesinger, Berlin 18.**

Saszellaszó

mézédes, mázsáráként 54.-K, postakosaráként 3.50, őszibarack, táblakörte, nagyvörösalma, csemegealma vegyesen 3.60. Turkeszándíjnye, ugorka, paprika 1.60. Paradicsomnak mázsáját 16.- koronáért szállítja Szabó Géza, Budapest, Mátyás-u. 9.

Kitűnő fegyverek

öröknek. Önévédelemre, vadászatra és szobadísznek. Wernli gyalogsági fegyver 5 kor., szurony hüvelyvel 1 K Wernli lovassági karabély 16 korona, Kropatschek-karabély, 8 golyóra tölthető, szuronyval 25 K. fegyverszija 1 korona, éles tölény darabja 10 fill., vaktöltény 2 fillér. Katonai puskaműves által kipróbált jó fegyverek. **Tiller Hór és Társa** udv. szállítóknál, Budapest, Váci-utca 35. Fegyver-árjegyzék kívánatra díjmentesen.

Gyorsírás

és gyorsírási. A **Gyorsírás és gyorsírási Társaság** szaktanfolyamát lényegesen megnagyobbított modern higiénikus új helyiségekben (Andrássy-ut 12.) tartatnak. Legalaposabb kiképzés gépirás-magyar- és német gyorsírásban. — Gabelsberger-Markovits rendszer. Befektetés naponként. Tandíj igen mérsékelt. Díjmentes tantárgyak: magyar-német helyesírás, „Karlitz” amerikai könyvelési és nyilvántartási rendszer, összeadó- és számlógépek kezelése. Párhuzamosan eszt tanfolyamokat is tartunk. Végzettségnyelvényeket díjtalanul állásba juttatunk **Biogowski és Társa**, (Romingtoni Budapest, VI., Andrássy-ut 12. szám.

Kitűnő likörök

és rum készíthetők házilag Réthy-féle kivonatokkal. Készítési utasítást és árjegyzékét bérmentve küld **Réthy Béla** gyógyszerész, Békéscsabán.

Csinosan butorozott

utcai szoba, magános urnó vagy hivatalnok ur részére kiadó Budán, I. Kék-golyó-utca 15-a, I. em., 8. ajtó.

Juniperus

(nemes borovicska) 4 1/2 literes postatartály bérmentve K 12.20. Felkai Konzervgyár Barta József Szepesmegye.

Veresátonya

befőtt 5 kilós postakosár K 8.50. Felkai konzervgyár Barta József Szepesmegye.

Boroshordók

új és keveset használtak, minden nagyságban, erős szilvoniál tölgfából, bor-szivattyúk, „para”-bor-töltők, horszajtók, szőlő-zuzók, pincefelszerelési cikkek olcsóbban, mint bárhol **Klein Arnold**, Budapest, VII., Rombach-utca 8. sz. Telefon 57-72. Árjegyzék ingyen.

Csemegezőlő,

muskotály, szasza mázsáráként 50 kor., postakosaráként 3.50, táblakörte, őszibarack, magbaváló szilva, csemegealma vegyesen 3.50, ananász-dinnye, ugorka, paprika 1.60. Szabó Csongrádrol.

Csinosan butorozott

kis szoba, november 1-re kiadó. VIII., Szeszgyár-utca 2/b., III. em. 49. sz.

A világhírű

THE ROYAL

Gramofonokat minden rezesítés vagy utcaj nélkül megvásárolhat hanggal, szigorúan az eredeti, nagyban gyári árakon és minden arfelmérés nélkül. Navi 6-10 kor. részletfizetésre szállítjuk a vidékre is. **Piccoló Gramofonok 20 kor.-tól feljebb.**

Láng Jakab és Fia

grammofon-nagykereskedők, Budapest, József-körút 41. Fióküzletek VIII., Baross-tér 4. Buda, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Parlamenti

gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás különféle gépeken és magyar-német fogalmazásoktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 korona. Kereskedelmi akadémiai rendes tanárok által oktatótt szaktanfolyamok. **Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület miniszteri jóváhagyással szervezett tanfolyamait nyilvannyossági joggal. Alapította Markovits Iván az 1863. évben. Közérvényű egyesületi oklevelek. Tájékoztatót küld a Gabelsberger Szakiskola (kizárólag Hegedűs Sándor-utca 7. előbb a szemközti Liszt Ferenc-tér 10. szám alatt. A címre jól vigyázzunk! Az egyesületnek más iskolája nincs. Az „Országos” és „Gabelsberger Szakiskola” jelzőket megtévesztés céljából utánozzák. Telefon 64-68.**

Találmányokat

tömegcikkeket megvétele külföldnek állandóan keres **Réval és Társa** szabadalmi és értékesítési osztálya, Budapest, József-körút 21.

Saványság

Az egyedüli eredménytől kísért háziaszer a **dr. William Hartly** tanár amerikai erőtáp-pora. Saványság tartós, szép telt testidomokat nyerne -- Hölgyek remek kóbit. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jótállást. Verszegényesség, gyengeség, idegesség ellen és gyomorhajosoknak nélkülözhetetlen tápszer. **Kitűntetve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. Dobozonként 1 fitt 10 kor. Használati utasítással. Róráktár Balázs Mór E. Budapest, VII., Isván-ut 11. 15/2. Telefon 156-80.**

Acetylén-kézilámpa

A legnaggyobb sötétségben is 200-300 lópszényi területet napnyali fényben bevilágító acetylén-lámpa. **Néklözhetetlen minden vidéki háznál. — Gyári ára 100 mm.-es reflektorral K 4.- 110 mm.-es reflektorral K 6.- 118 mm.-es reflektorral masszív kiállításban K 8.- 1 kg. Calc. Carbide 70 órai égésre ... K 50**

LÁNG JAKAB és FIA

Bpest, VIII., József-körút 41. Árjegyzék ingyen.

AZ **ATHENAEUM** KÖNYVTÁR legújabb kötete:

A magyar széppróza halhatatlan mesterének egyetlen elbeszélő munkája:

TÓTH BÉLA: A holdgöcsény cserise 384 old. ... 190

Eddig megjelentek:

KÓBOR TAMÁS: Komédiák. Nov. (424 old.)
BIRÓ LAJOS: Glória. Novellák (448 old.)
BALZAC: A számbőr. Regény (387 old.) Fordította Harsányi K.
ZOLA: Pascal orvos. Reg. (448 o.) Ford. Gerő A.
DICKENS: Két város. Reg. Ford. Bálint M. (448 o.)
ANATOLE FRANCE: A Pinquinek szünete. Regény. Ford. Böllény Gy. (320 o.)
CSENOV: Az orvos felesége és más novellák. (384 oldal.)
BÖLSCHÉ: Szeralem az élek világában. (1152 oldal). Két kötet.
TOLSTOJ: Hadzsi-Murát. Regény. Az erdő. Elbeszélés. (374 old.)
VOSS RICHÁRD: A kőltés és az asszony. (A Falcanieri-villa). Regény. (384 oldal.)

Minden kötet ára ... 190

Kapható minden könyvtárban, kádjaz Atheneum Irod. és nyomdai r.-társ.

Zálogcédulákat

veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. **Singer Jakab ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán.**

BUTOR

30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferencziok-tere 3 telemelet. Vétel és oladása használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek, mahagoni és palisander butorok, uriszobák, angol börgarnitúrák és teljesen berendezett mintaszobák, keleti szőnyegek, csillárok. **Telefon 82-13. 28599**

Zálogcédulát,

briliánsot, gyöngyöt, ékszer, aranyat, ezüstöt és régiséget veszek. **Alt-Wien** porcellán, régi bronz csonttárgyakat, szobrokat és olajfestményeket veszek **Kertész ékszerész és régiségkereskedő, Király-utca 85. Telefon 05-45** Meghívásra jövék

MIKSZÁTH KÁLMÁN

utolsó könyve: **Tövikes látogatásban** Elbeszélések (Az író könyvalakban még meg nem jelent, utolsó elbeszélései és regénytörödéke.) **Ára füzve 5 korona, vászonkötésben 7 kor.** Kapható: **LAMPEL R.** könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, Andrássy-ut 21, valamint minden könyvkereskedésben.

Készpénzért

vagy hitelképes egyneknek kedvező feltételek mellett szállított teljes lakberendezéseket vagy egyes darabokat és biztosítotom, hogy ilyen **olcsón** sehol nem kap modern háló, ebéd, uri és szalon szobákat stb. Győződjön meg, tekintse meg zsufolt raktárakat, itt jutányosan **vehet** a leggyorsabbtól a legdrágábbtól kivétel minden fajta **BUTOR** Nagy Imre lakberendezési vállalkozó **BUDAPEST, VI., Lázár-utca 7. sz. Árjegyzék ingyen. Al-bum 1 korona.**

Remek

téli almát, saját formésüt, netto 100 kilót 24 koronáért ingyen csomagolással, bérmentetlennel szállít utánvétellel **Dacsek, Felsőbánya.**

Feltalálókna

díjtalanul küld szabadalmi tanácsadót találmányokat minden államban értékesít **Réval és Társa** szabadalmi és értékesítési osztálya Budapest József-körút 21.

Kitűnő zamatu

csemege-mezőt 9.-, akadémézet 9.50 koronáért öt kilós edényben szállít **Jakab Antal, Taksharkány.**

Nappali

kereskedelmi szaktanfolyam (Engedélyezett 40988-1910. sz. min. szervezett alapján.) A tanfolyam fentartója a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete és célja kereskedelmi tisztviselők kiképzése. A tanfolyamra oiy nők és férfiak léphetnek, akik a polgári iskola 2-4-ik osztályát olvégezték és 14-ik életévüket betöltötték. Kezdő és haladó csoportok. Időtartam 6 hó. Állásközvetítés. Tájékoztató. Telefon 79-45. Beiratkozásokat elfogad az igazgatóság, **Andrássy-ut 67.** (bejárt a Vörösmarthy-utcaól.) Elnök **dr. Vázyonyi Vilmos** orsz. képviselő. Igazgató: **Aranyosi Miksa** felsőker. Isk. Igazgató

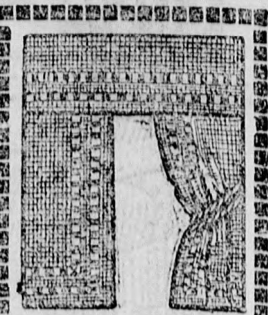
A magyar memoár-irodalom

érdekesége I **ZICHY GÉZA GRÓF EMLÉKEIM** Első kötet **Ara 6 korona** Kapható: **LAMPEL R.** könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 21. szám és minden könyvkereskedésben.

„Hungária

beszélő-gépek töltésréműkűlik is kizárólag eredeti elsőrangú gyártmány, részletfizetésre is olcsón kaphatók, **Deményi és Társa** Budapest, VI., Teréz-körút 4. Kérjon árjegyzékot.

Függöny

Kongressz-szövetek 85 és 110 cm. széles méterje 75 fill.-től feljebb. Kérjen mintákat **Bérczi D. Sándor** kézimunka nagyiparos Budapest, VI., Deasewffy-u. 5.

Ajtók, Ablakok

vasredőnyök, használt és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. Telefon: 02-80. Alapított 1880-ban

Ki akar egy órát

ingyen?

Hogy kitűnő szobórákat mindenütt megismerjék, 5000 drb. órát ingyen osztunk szét. Irja meg pontos címét egy levelező-lapon

Jak. König

órágyár WIEN, III/2. Postamt 45., Fach 809.

Soha nem

létezett

rendkívül kedvező fizetési feltételek mellett szállítunk helyben és vidékre teljes lakberendezéseket, valamint egyes butordarabokat részletfizetésre.

Modern lakberendezési vállalat

Budapest, IV. ker., Gerleózy-utca 7. sz. 3 ízes butor-album 1 kor.

ÚJ KÖNYVI!

GYULAI PÁL

KRITIKAI DOLGOZATOK

1854-1861. **Ara 5 korona.**

Hét nagyobb kritikai esszé van e kötetben. Gyulai Pál munkásságának az az irodalomtörténeti fontosságú része, melyvel irodalmunk leghatalmasabb kritikusává és feltémetes polemikusává küzdött fel magát.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, Andrássy-ut 21, valamint minden könyvkereskedésben.